

המשך עזרתו של אלוף ישראל טלהצ"ח יזכרון:

כקשת אלוף טל.

י. טל:

כרשותכם, אם זה נראה לכם, אני רוצה להתחיל
בארכיון המצב כפי שהיו ב-1972 ו-1973 כולל

ענין הידיעות.

ידין:

האם בפעם האחרונה כשהפסקנו אתה לא עמדת

לענות על הבעיה של שוכן יזכרון?

י. טל:

כן. יש הרבה מאוד שאלות שיש לי תשובות בשבילן

אלא שנדמה לי שענין הערכת המצב זה יהיה

המשך ישיר לשאלת הידיעות והערכות המצב. יש לי תשובות על כל השאלות שנשאלתי
אינני יודע אם היום הזה יספיק, כי זה המון חומר.

נשאלתי בפעם הקודמת מה הסיבות שהופתענו

ביום כפור, ואני כפתיחה לענין הערכת המצב הייתה רוצה לענות בקיצור על
השאלה הזו, ואם חסכמד לקבל גם בכתב את התשובה שלי, אני אשמת.

היו"ר אגרנט:

מה שם המלווה שלך?

י. לוטן:

יגאל לוטן.

י. טל:

בתור פתיחה אני רוצה לענות על הסיבות שהופתענו

ביום רפור, זו גם שאלה שנשאלתי ואני רוצה

לפתוח בענין הערכות המצב. אני חושב שיש שתי סיבות, אחת ההפתעה והשנייה
עוצמת האש. כרשותכם אקריא את הנייר.

אגרנט:

איזה נייר אתה קורא?

י. טל:

היות ואני רוצה לדייק אני קורא נייר שאני

בעצמי כתבתי, תשובה בכתב לשאלה -

העדר תהליכים מוסדיים בדרג הממלכתי העליון לניתוח מדיני וקביעת מדיניות לאומית ברמת האסטרטגיה רבתי. הערכת המודיעין לא יכלה לפיכך להגדר מהערכת מצב לאומית וכוללת של ישראל, ולבחון במסגרתה את המצב הביטחוני, מגמות הערב, הכנותיהם והפוטנציאל הכלכלי והמדיני שלהם. והחוצאה הנחת המבוקש. כלומר, תרגום, פירוש והערכת הידיעות והעובדות באופן סובייקטיבי. חוסר ערנות של דרגי הפיקוד, המטכ"ל והממשלה שחרף הערכה בדבר סבירות נמוכה של אפשרות מלחמה לא החליטו על גיוס המערך נוכח היהירות ונוכח העובדה שבאותו מצב מדיני היו במצב שכני שמאפשר מעבר להחקפה. כלומר, נלקח סיכון בלתי מחושב חוץ התעלמות ממשעויות הרוח האסון במקרה של טעות. קונסטיטוציה לקויה - תהליך קבלת ההחלטות בנושא הבטחון הלאומי בדרג המדיני נשען באופן בלעדי כמעט רק על המלצות הרמטכ"ל ושר הבטחון. המלצת הרמטכ"ל נחשבת להמלצת המטה הכללי וזה"ל, אפילו אם אינה על דעת רוב הנוגעים בדבר. כמו כן נהנים הרמטכ"ל ושר הבטחון במערכת הבטחון מסמכות מוחלטת ובלתי מוגבלת כמעט ולא תלות עליהם למעשה מערכות עיצורים ואיסורים בחחומי פעולה רבים.

אגף המודיעין וחיל האוויר ייחסו להרגשת

הנחיות האוירית של האויב ערך מכריע בכל הנוגע לקביעת עיתוי הפעלת האופציה הצבאית על ידו. הם הניחו כי הערבים לא יתקפו כל עוד לא יגיעו למסקנה שיחסי הכוחות האויריים מניחים את הדעת מבחינתם. זהם אף העריכו כי דבר זה לא יקרה לפני 1975.

אלה לפי דעתי המרכיבים שמהווים את הסיבה

הכוללת להפתעה. הסיבה השניה שקידום כפור לפי דעתי זה עוצמת האש.

תפקיד חיל האוויר בחפיסת הבניין והחיסום

הבסיסיים של צה"ל הוא בין היתר לתפוח על התגייסות צבא ביבשה על ידי מנעת כוחות האוויר של האויב מלהפריע לתהליך הגיוס התנועה והערכות כוחות היבשה.

תפקיד זה כרוצ על הצד הטוב ביותר. אולם תפקידו של חיל האוויר על פי תפוסת מבנין הכוח והלחימה של צה"ל הוא גם להשתתף בלחימה יחד עם הצבא הסדיר בשלב הבלימה במקרה של הפתעה. בגלל מערכי הטילים המודרניים לא מילא חיל האוויר את הציפיות בתחום זה, וכך הוטל עיקר נטל הבלימה על היחידות הסדירות של ~~הצבא~~ צבא היבשה. היו ספקות עוד לפני מלחמת יום הכפורים ביכולתו של חילהאוויר לנטרל מערכי טילים ולהשיג חופש פעולה נגד מטרות קרקעיות במרחב הלחימה. אך ביסודו של דבר המשכנולהתבסס על עוצמת האש של חיל האוויר. יתר על כן בורזע האוירית ראינו את מקור עוצמת האש האסטרטגית והסקטית העיקרית של צה"ל ועל כך הסתמכנו בהקצאת המשאבים מבחינת העדיפויות השונות ~~במבצע~~ סדר הכוחות. בהתבסס על עוצמת האש האוירית וערכנו כי גם במקרה של הפתעה יש לנו מספיק עוצמת בלימה ביבשה. וכמה הערות לדברים האלה: -

יתכן ויש מקום לבחינה האמנם איבד

חיל האוויר את כושרו לסייע לצבא היבשה במרחבים מוגנים טילים. אך אין להטיל ספק בעובדה שבמלחמת יום הכפורים לא הצליח חיל האוויר לבצע ביעילות משימה זו. כתוצאה מההפתעה עצמה ומן המועד, יום כפור, גשמיים והטל צבא המילואים באזרח מאולתר לקרב, כך יצא שבשום שלב של המלחמה לא הייתה עתודת מטכ"ל והגייסות הוטלו לקרב טיפין טיפין ולא יכולנו לרכז כוחות במשך כל מהלך המלחמה. במלים אחרות את מלחמת יום הכפורים אפיינה התופעה האסטרטגית של יציאה משינוי משקל והיא ליזמתה את צה"ל עד סוף המלחמה. ולבסוף, אילו לא חברו יחד גם ההפתעה וגם ניצול עוצמת האש האוירית, היו פני המלחמה שונים לחלוטין, ולא היינו מגיעים למצב כה קושטי.

כלומר, אני תושב שרק העובדה ששתי הסיבות האלה חברו יחד הביאה למה שהביאה.

האם מותר לה השאיר את המסמך?

209 ~~ממוצג~~

כ.ו.

אגרנט:

אני רוצה להעיר הערה. אמנם מבחינה חוקית

נבנצל:

בטח על ידי הגשת מסמך כזה זה הופך לחלק של

נבנצל:

של העדות של אלוף טל, וזו אולי זכותו להגיש את הערותיו בצורה כזו. אבל מבחינה עניינית אני צריך לומר אני לא רואה אקזויוולנט בהגשה או הקראה מהירה של דברים אלה בהצגה של נושא כל כך מרכזי על ידי גורם כל כך מרכזי אני לא רואה בזה אקזויוולנט להצגה בעל-פה שאפשר הוך כדי הצגה לחשוב עליה ולשאול עליה. אני הייתש מאוד מעדיף אש העד היה אומר את זה בעל-פה.

אולי תסביר את זה.

אגרנט:

אני נשאלתי מה מסיבות שהופתענו ביום כפור.

י. טל:

ועל זה אני עונה שלדעתי יש שתי סיבות:

אחת - ההפתעה במוכן הרחב ביותר של המושג, והשניה: שפוצמת האש של חיל האויר לא מילאה ביעילות את הציפיות שתלינו בה במה שנוגע להשחתפות בקרב הבלים. מה שנוגע להפתעה, היות ואני מסכוון להפתעה במושג המחב ובהוראה הרחבה של המושג, אני לא מדבר רק על ידיעות שהיו לחיל המודיעין ועל ההערכה הנכונה או הלא נכונה וכן הלאה, אלא אני מתכוון למנגנוני החשיבה הממלכתיים בכלל במה שנוגע להערכות מצב כוללות לאומיות, בראיה כוללת של המצב הבינלאומי, של העולם הערבי, של התהליכים, של הכוונות והמניעים ושל מקומנו בזה. אני חושב שמבחינה זו, אולי, אני בהחלט לא בקי בדברים האלה עד הסוף, אולי רק אגף המודיעין מהווה מוסד שבאופן מוסדי עוסק במחקר עקבי ורצוף של שאלות אסטרטגיות. של המדינה. בפגישה הקודמת העיר רב-אלוף ידין על העובדה שהמוסד ממציא רק ידיעות ולא מודיעין. אין לו כלים לנתח ולהעריך. את הידיעות האלה הוא מוסר גם לראש הממשלה וגם לאגף המודיעין. אגף המודיעין מערוך ומנתח אותם. ולכן לפעמים קורה שישיעה מאוד חשובה לא מבחינים בחשיבות שלה מעבירים אותה למודיעין ולא "מבלבלים" אתה את המוח לדרג למשל הממשלתי. זו גוגמא שממענו פה. כלומר, מבחינת מנגנוני חשיבה ממלכתיים שמנתחים את המצב, עושים הערכת מצב כוללת, על מצבה המדיני והאסטרטגי של ישראל לאור מטרות לאומיות. אני חושב שהערך

ישימה נה - בוקר
 העד: אלזף ישראל טל

תהליכים מוסדיים כאלה זו אחת הסיבות או אולי זה אספקט מסוייט של הרגע
 שעלין בסופו של דבר הגענו להפתעה אסטרטגית וטקטית של מלחמה. אני
 חושב שהערכת המצב של המודיעין בכלל צריכה להגזר מהמטרות הלאומיות
 ומהמדיניות הלאומית. ועל רקע זה לפעול. מה שאני טוען, בעצם
 המחקר הצבאי המודיעיני הוא בעצם פעל מבחינה זו בחלל ריק, כערכאה אליונה.
 הוא נבזר מעצמו. הוא לא נגזר ממטרה לאומית איזושהי שהציבו בפני הצבא
 וכן הלאה. אני אומר את זה לא רק בחוכמה לאחר מעשה, אנחנו פמיד הרגשנו
 ואתם תשמעו ותראו שיש לזה גם הדים בהערכות המצב שלנו לפני המלחמה
 תמיד הרגשנו שחטרות הגדרות ברורות של מטרות לאומיות ושל מדיניות לאומית.
 הדבר בא זה הקונסטיטוציה, ואני לא מתכוון דווקא לחוקה פורמלית
 אלא לחוקה מטריאלית הלכה למעשה כפי שאנו עובדים. הקונסטיטוציה היא כזו
 שמערכת הבטחון נהנית מאוטונומיה כמעט מוחלטת ובתוך מערכת הבטחון קיימת
 עד פירמידות ממש מאובחנות ונפרדות כמעט: אחת זו הפירמידה של משרד הבטחון
 והשניה של מה"ל. בעבודת המטה ובמגעים בינם כמובן שיש מידה גדולה
 של אינטגרציה. אבל בסופו של דבר אלה הן שתי פירמידות שבראש כל אחת
 מהפירמידות האלה נמצא ממלא תפקיד: בראש הפירמידה הצבאית זה הרמטכ"ל
 ובראש הפירמידה של משרד הבטחון ~~הוא~~ תלוי בחקופות - פעם זה מנהל כללי של
 משרד הבטחון ופעם זה עוזר שר הבטחון, ואלה שתי פירמידות שמתנהלות
 כשתי הידרוכיות ארגוניות פחות או יותר נפרדות, ומעליהן מנצח שר הבטחון
 וכך יוצא שהצבא הוא ממלכה בתוך ממלכה ואת הצבא מייצג הרמטכ"ל כלפי
 הדרג המדינית ולא אף אדם אחד נוסף ולא שום מוסד אחד נוסף.

לפני קרשמה א.ו.
ר.ב.א.

- 11 -

ועדת החקירה - 13.1.74

ישיבה נ"ה (בקר)

הער: אלוף י. טל

המודיעין הצבאי משרת גם את הדרג המדיני.

י. טל:

אבל אין לערבב את זה עם ייצוג עמדת הצבא.

ושר הבטחון יחד עם הרמטכ"ל מציגים את כל נושאי הבטחון הלאומי ומה שנוגע

למערכת הבטחון כולה, בפני הממשלה. לעתיד רחוקות מאד מאד...

מה זה עמדת הצבא?

ח. לסקוב:

למשל גניחה, שהצבא הביעה בעבודת מטה למסקנה,

י. טל:

שצריך סדר כוחות כזה וכזה בחצקית כזה וכזה.

מי זה הצבא?

ח. לסקוב:

המטה הכללי. גניחה שהגיעו המטה הכללי, החילות

י. טל:

הזרועות, אני אומר גניחה שבעבודת מטה מקיפה ורגיל

מביעים להמלצה על תכנית מסויימת וכן הלאה, זה מוצג לאישור על ידי ראש ההיררכיה.

על פי רוב לא מוצגות אלטרנטיבות, ועל פי רוב לא מוצגות, לפי מיטב ידיעתי, ההסתהגות

כי הלא לא כולם חושבים אותו הדבר. הדרג המדיני, לפחות באופן פורמלי, איננו

מסוגל, על פי הקונסטיטוציה הקיימת לדעת, האם יש אסכולות אחרות, האם יש מחשבות

אחרות, האם יש אלטרנטיבות אחרות. הכל זורם בצינור אחד. ולפי דעתי זו קונסטיטוציה

לקדיה, היא לא מבטיחה מערכת של איזונים ועיצובים.

צינור אחד, זה מי?

הי"ר אגרנט:

הרמטכ"ל לגבי הצבא, ושר הבטחון לגבי מערכת

י. טל:

הבטחון בכלל.

בענין ההפתעה יש עוד דבר אחד להגיד, ואני כבר

אמרתי אן המודיעין שהוא בעצם בפרקטיקה המוסד הבלעדי שעוסק בגיחות ובמחקר

ובהערכת המצב המדיני-אסטרטגי יצא כך, שההערכה שלו גם אם תאמת הידיעות היו

נכונות, כפי אם האלמנטים נכונים, ואני תכיף אראה בהערכות המצב במשך שנה וחצי,

יששכר נ"ה (בקר)

העד: אלוף י. טל

י. טל:

שבעצם לא היה דבר שלא ידענו. היזם כאשר מביטים על כל התדמיר הזה, רואים שלא חסר פה שום דבר. אין פה שום דבר, לא גשאר שום דבר שחסר לחשבון. השאלה רק, הציטוח והסניטזה האובייקטיבי כדי להגיע למסקנה אובייקטיבית, אני טוען - שבמבנה קונסטרוקציוני כזה ובתוך רקע כזה של מטרות לאומיות לא מוגדרות לצבא, שאין הכרעה לאומית על מטרות לאומיות, שאין הערכת מצב כוללת-מדינית, ושאינן ולא מוגדרות מטרות לאומיות ולא מדיניות לאומית, אני חושב שזה רקע די צוח לכך שהערכות של המודיעין, במשך הזמן, גיפתו להערכות סובייקטיביות, תוך הערכת המבוקש. אני חושב שמה שקרה ביום כיפור - זה הערכת המבוקש. כל הידיעות היו אבל המסקנה לא בגדרה אובייקטיבית מהציטוח שלהם אלא המסקנה, הציטוח, הובילו את הציטוח למסקנה המבוקשת.

ח. לסקוב: יש לך דוגמא של איזה מדינה, שמה שאתה מציע

קיים שם?

י. טל: אני לא כל כך מומחה בזה, אבל יש מדינות שיש

בהם מועצה לבטחון לאומי.

למשל בארצות הברית?

ח. לסקוב:

יש מדינות שיש מוסדות מחקר די רציניים

י. טל:

במשרדי התוך שלהם. יש כל מיני שיטות

וארגונים ומנגנוני חשיבה.

אני עוד מבין לגבי הערכות של המודיעין.

גבוצל:

אבל לגבי הצגה של העניינים הצבאיים,

בניית שהרמטכ"ל, או שר הבטחון, היו מביאים את ההסתייגויות והאלטרנטיבות,

יש גורם שיכול לשקול אותם, ולומר עליהם את המילה האחרונה, זה לא יבלבל

יותר מאשר זה יעזור. מי צריך להיות הגורם הזה?

ישיבה נ"ה (בקר)

הער: אלוף י. של

י. של:

אני תושב, אם אתה מדבר אדוני על המקרה הספציפי, אני דברתי כללית. אני לא משתמט אני מוכן לענות על המקרה הספציפי. דרך אגב, אני מניח שזה מוכן לוועדה - שאני לא מוציא את עצמי מכלל הנשיאה באחריות על כל מה שקרה. ואני לא מדבר על ממלאי הפקידים. כאשר אני אומר - המטה הכללי אני רואה את עצמי חלק מהמטה הכללי. במקרה הספציפי העניין הוא פשוט - אפשר לקחת סיכון מחושב. מי שמחליט לקחת סיכון מחושב, ואת זה אמרתי בפעם הקודמת - זה "קומזדה-סיד'ן", זה דרגת פיקוד ולא איש המודיעין. תפקיד הצבא, להציג בפני הממשלה גם את המשמעות וההשלכות, מה יקרה אם אנחנו טועים. עכשיו, מה יקרה אם אנחנו טועים, זה נושא גם לויכוח. למשל, אצאצא לו היו שואלים - מה יקרה אם אנחנו טועים? - יש בצבא אנשים ובמטה הכללי שהיו עושים אצאצא בטח, כשאו נתגייס הצבא הסדיר וחיל-האוויר יבלמו, ואז נתגייס. יכול להיות שיש כאלה שהיו עושים לדרג המדינה - שהם מפקקים האם הכוח הסדיר יספיק, כיוון שיש להם ספק, אם חיל-האוויר יהיה אפקטיבי, בגלל מערך הטילים הסורי החדש על הגבול, ומערך הטילים החדש בסיני. אני לא תושב, כבכל אופן לא ידוע לי, שהדרג המדיני שמע אלטרנטיבות או מערכות שיקולים כאלה. לא ידוע לי.

חח. לסקוב:

איך הוא יכול לשמוע אם לא משמיעים לו?

המפקד זה מה שאני בא להגיד.

י. של:

הצבא עד כמה שיוצא מהעדויות, לא שבכל הדרגים

ת. לסקוב:

סוגרים את הפה, למי שנמצא מופיע בדיונים.

הנה, קצין בכיר, אלוף פיקוד אפון, הביא את העניין שלו לידיעה - שהכוח הסדיר לא מספיק בצורתו הוא. אחרים לא הביאו. לא הביאו לזה שזה יגיע לשר הבטחון, כל הדברים האלה. אם אתה אומר - ש"בי דה פנישין", אסור לעשות דבר כזה, כדאי שתבסס את זה. אבל אם אין איסור, הדרג המדיני לא יכול לדעת אם לא מביאים בפניו. הדרך להביא בפניו לא סגורה, לפי הוראות הפיקוד העליון. לפי דרכי הפעולה.

ישיבה נ"ה (בקר)

הער: האלוף י. טל

אני מדבר על הצעד של התהליכים

י. טל:

הקונסטרוקציות הלכה למעשה כפי שהתגבשו. הדרך כן סגורה, לא שמעתי שאלוף פיקוד הצפון הביא בפני ראש הממשלה את ההשגות שלו. אולי אתה מתכוון שהוא הביא את זה בפני שר הבטחון, בדיוק שהוא השתתף בו אצל שר הבטחון. אבל הבקורת שלי היא על כך, אני תולק על זה, אני לא טוען - ששר הבטחון לא שומע אלטרנטיבות. שר הבטחון שומע כיון שהוא גם משתתף בדיוני מטכ"ל החשובים, אני טוען, שהממשלה שומעת רק את שר הבטחון והמטכ"ל. הממשלה לא שומעת מה חושב אלוף פיקוד צפון, או מה חושב סגן הימטכ"ל. והדרך להשמיע את זה לממשלה, לפי הקונסטרוקציה, כן סגורה ולא פתוחה.

כדאי שתבסס את זה. אולי תבסס את הנקודה הזו,

ח. לסקוב:

אין הוראה מפורשת שאסור לך כדאי אג"ם, או

ראש אכ"א, או כדאי אמ"ן להביא כאשר אתה רואה הערכת מצב, להביא דעה אחרת

לידיעת שר הבטחון. הלא שר הבטחון מגיע לראש הממשלה.

אני תווד דאומר - שמה שאני אומר, אני מתייחס,

י. טל:

דאני אומר בפירוש, אני יודע שאני אומר דבר

חריף וקשה. אני גם יודע, שאני אומר דבר נועז. אבל אני אומר אותו עוד-פעם דאני

מבקש להדגיש - אני לא טוען שאלוף פיקוד או סגן הימטכ"ל, לא יכול להביא דברים

בפני שר הבטחון. אני לא את זה טוען לפי הקונסטרוקציה, להיפך. אני גם אומר, ששר

הבטחון מעורה בדברים, ויחשב בדיוני המטה הכללי כאשר צריך ובהרבה מאד דברים,

אני יושב אצל שר הבטחון בכל יום שבועי. אז אני לא יכול לעטוף את זה. אני

אומר בכל הבהירות שאני מסוגל לה. אני טוען, בין מערכת הבטחון לבין הממשלה. לא

הממשלה, לי לא ידוע על דרך לגיטימית מוסדית שבה הממשלה יכולה לשמוע, שלמשל

אני כאשר הייתי מפקד גייסות שריון, לא קבלתי את התפיסה של הגנת סיני.

והייתה לי בקורת חריפה על זה. הממשלה כדרך לגיטימית-מוסדית, לא שמעה את

ועדת החקירה 13.1.74

ישיבה נ"ח (בקר)
 העד: האלוף י. טל

י. טל :

האלטרנטיבה. בכל אופן לא ממוי ולא מהאלוף שרון, ולא מעוד הכרים שלי שחשבו כמזגי. אותו הדבר, הממשלה לא שמעה בודאי, שאני החל מה-30 לספטמבר הערכת - שכן הולכת להיות מלחמה ובססתי את זה. והמלצתי גם לגייס מילואים. אני אומר - אני לא יודע אם הממשלה שמעה או לא.

כאשר אתה אומר הממשלה, למי אתה מתכוון?

גבוצל:

אדוני אני מתכוון למוסד. האם זו ועדת שרים

י. טל:

או רק ראש-הממשלה, זה לא עניני, אני גם לא יודע.

אני מתכוון לדרג העליון. לדרג העליון שבסוף מקבל את ההחלטה. ואני לא יודע, אם הדרג העליון שמע וידע, האם ההערכה היא - שאם טועים, הכוחות הסדירים מספיקים או לא מספיקים. אני לא יודע אם הוא שמע. הוא בודאי שמע דעות של אלה שהציגו בפניו את הפרובלמטיקה, אבל אני לא יודע אם הוא שמע, שיש גם ספקנות לגבי הענין הזה. כראשון לאוקטובר בדיון מטה-כללי, בנוכחות שר הבטחון, אני הבעתי ספקות גדולים בענין הזה.

באיזה עניין?

ח. לסקוב:

האם חיל-האוויר יוכל להתמודד עם מערכת הטילים.

י. טל:

אני רוצה לחזור לענין הכללי - מדוע הופתענו.

לגדאן:

באם אתה נתת כמה סיבות לדעתך.

האם תסכים, שהיתה טעות גם בהערכת האיכות של האויב? בקשר לזה אני רוצה לקרוא לך, יש לי פה קטע מהעתון - 10.4.73, דברין במסיבת עיתונאים ששם אתה אומר:

"צריך לזכור שהפעל ביחסי הכוחות הכמותיים

בינינו וצבאות ערב, הולך ומתעצם. פער ביחסי הכוחות, עוצמת יחידות ואמצעי

לחימה, הולך וגדל גם כן לרעתנו. אולם הפער האיכותי בין צה ל צבאות ערב, הולך

וגדל לטובתנו. מול יחסי הכוחות המשתנים, צריך לשמור על העליונות הצבאית

ד.ב.א.

-20-16-

ועדת החקירה - 13.1.74

ישיבה ז"ח (בקר)

העד: אלוף י. טל:

לנדאו:

בתחום האיכות וכך עוסקת התכנית הרב-שנתית של צה"ל.

האם מסכים שפה היתה הערכה מוטעית וזו היתה

אחת הסיבות להפתעה שנגרמה לנו?

אוי בשום אופן שבעולם לא מקבל את זה. יש שאלה

י. טל:

ישירה ששאלתם אותי על זה ואני הכנתי תשובה. אבל

הייתם וזה עולה בהקשר של ההפתעה, אוי אענה עכשיו.

אולי יש לך את התזמור של הראשון באוקטובר

ה. לסקוב:

של דיון מטכ"ל?

כן המפקד אוי מיד אם אחת מסכים, אוי מיד אענה.

י. טל:

הייתם ואתה קושר את זה לענין ההפתעה אוי מביין

שזה שייך.

המשך דבריו רשמה א.א.

הפער האיכותי בינינו ובין הסורים והמצרים, כפי שעמד כמבחן במלחמת יום הכיפורים, הפער האיכותי היה עוד יותר גדול לטובתנו מכפי שהערכת לפני יום הכיפורים. אני חושב שההנחה בדבר הפער האיכותי העצום בינינו וביניהם הוכחה דווקא במלחמת יום הכיפורים.

אני לא מקבל את דברי שר הבטחון - אני לא זוכר מי מחברי הועדה ציטט בשאלתו ששר הבטחון אמר: הופתענו מרמת הלחימה של האויב. אני רוצה להגיד שאני לא הופתעתי מרמת הלחימה. אני לא חושב שרמת הלחימה של האויב היתה מיוחדת במינה. אני לא חושב שבאופן נפרד היא השתנתה מ-1967. אבל יחד עם זה אני רוצה להבהיר, שבענין זה עוד לא נעשה שום עבודה אובייקטיבית ושום ניתוח אובייקטיבי. כולנו חיים על מיתוסים, ואנחנו יודעים שבמלחמה נולדים מיתוסים. למשל: המצרים הסתערו גלים גלים, קצרו אותם והם המשיכו להסתער. הסיפור הזה לא היה ולא נברא. עוד לא מצאו את החייל היהודי שאמר שהוא ראה את הדבר הזה, כל אחד שמע. יש הרבה מאד מיתוסים במלחמה. אני לא לוקח על עצמי עכשיו לחרוץ משפט ולדעת בדיוק מה היה במלחמה. אני יכול להגיד לוועדה, שבאופן אינטנסיבי ביותר צהל למד את ^{לקחי} ההיסטוריה של מלחמת ששת הימים, אבל שש שנים - ועוד לא גמרו, ועובדים באופן אינטנסיבי. בחיל השריון בזמנו יצא לי לעסוק ~~בז~~ שנה בהפקת לקחים ממלחמת ששת הימים, ובשנה לא גמרנו. לכן, מי לוקח על עצמו לחרוץ משפט ולהגיד ולדעת איך היתה המלחמה, ממש מבחינת רמת הלחימה של החייל המצרי, החיל הסורי, הטנקיסט וכו'. אתן לכם תיכף כמה מסמכים שמוכיחים את ההיפך, אבל אני לא טוען שאני יכול לחרוץ משפט. הענין טעון לימוד אובייקטיבי ויסודי. אני רק אגיד תיכף מדוע אני חושב שהפער האיכותי היה אפילו יותר גדול לטובתנו מאשר חשבנו.

- לנדאו: הפער תלוי בשני נתונים: בטיב שלנו ובטיב של האויב.
- י. טל: נכון.
- לנדאו: אני מבין שהכוונה בדבריך היתה -
- י. טל: לצד היחסי.
- לנדאו: לשני הצדדים. גם האיכות שלנו עולה, והאיסת של האויב או שאיננה עולה או שהיא יורדת.

י. טל: לא, אדוני. הרי זו היחה מסיבת כחבים לקראת תכנית עבודה שנתייה של צהל. פה אמרתי דברים כלליים. אבל במשך היום אגיע לחשובות שאני חייב לכם, אגיש לכם מסמכים אוחנטיים, סטנוגרמה מפו"ם וכו', שבהם יש בקורת עצמית קשה מאד שלנו, שאנחנו בעצמנו מוכיחים לעצמנו שיש ירידה גדולה בתחומים רבים, שאנחנו כהדרדרות בכמה דברים ויש קצת לחקן אותם. יחד עם זה יש לנו גם ניתוחים כאלה על האויב. לכן כשאני מדבר על פער איכותי בעניי יחסי כוחות, אני מתכוון כרגע רק לצד היחסיות. אני לא רוצה כרגע להגיד אם צהל בהתקדמות או לא בהתקדמות. זאת שאלתם אותי ואענה, הבאתי גם חומר. אני חושב שצהל בכמה תחומים היה בהתקדמות גדולה, בכמה תחומים בירידה, וגם אצל הערבים היתה התקדמות. אמרנו את זה לעצמנו תמיד, וגם ניסינו למדוד את ההתקדמות האיכותית בערכים כמותיים. לא השלינו את עצמנו שהם עומדים במקום. אני מדבר עכשיו רק על היחסיות.

היו"ר אגרנט: בקשר עם מה שאמרת שלפי הקונסטיטוציה לא היתה אפשרות שהדעות המסתייגות בנושאים שדיברת עליהם בעניין הערכת המצב, למשל, אם יש לצהל די כוחות להיות ערוכים במקרה של טעות בהערכת המצב. מבחינת הקונסטיטוציה, האם היתה איזה מניעה ששר הבטחון יביא את הדעות המסתייגות בפני הממשלה, או ראש הממשלה? הוא יכול היה לעשות זאת?

י. טל: אין שום מניעה. בודאי שאין שום מניעה.

היו"ר אגרנט: הבקורת יכולה להיות שהוא לא עשה זאת. לא שהקונסטיטוציה לקו

י. טל: אם מדברים מבחינה ספציפית, אני בטוח שאפילו שר הבטחון

לא ידע את דעתי בעניין זה. אבל אני בטוח שהוא לא רק יכול

להציג בממשלה דעות מנוגדות, אלא הוא מפעם לפעם גם נהג להביא אתו קצין מהצבא

שיציג נושא.

היו"ר אגרנט: שה היה בודאי סכום של הערכת מצב.

י. טל: אדוני, אני מוכרח להסתייג מדבר אחד. צריך לדעת שאני יודע

לא יותר מחברי הועדה מה היה בדרג שמעלי. אני לא יודע מה

דיברו הרמטכל עם שר הבטחון, ומה דיברו שר הבטחון והרמטכל אצל ראש הממשלה. אני

עוד לא יודע, לא שאלתי ולא שמעתי, כך שלא אוכל לענות על שאלות אלה

ועדת החקירה - 13.1.74
 ישיבה נה - בוקר
 אלדף י. טל

היו"ר אגרנט:

זאת אינני שואל. אני רק רוצה לדעת מדוע אתה חושב שהקונסטיטוציה לקויה כמובן זה שדעות נוגדות, הערכות נוגדות של אנשים אחרים במסכל לא היתה דרך שהם יובאו בפני הממשלה, שהממשלה תדע. יש צינור פיקודי בצהל. הצבא בודאי שומר על מה שקוראים "שיין אוף קומנד".

בדיוק.

י. טל:

היו"ר אגרנט:

אבל יש שר בסחון, והצבא הוא חלק מהמשרד שלו, מבחינת האחריות הממשלתית, והוא מקשר כאילו בין הצבא ובין הממשלה, יותר מאשר מקשר. לא היתה כל מניעה - אני מבין שהוא היה מעורה בכל מה שהוא היה מעורה, ואתה השתתפת בדיונים יחד איתו, לא היתה כל סיבה, אם היו דעות כאלה, לא היתה סיבה שהוא לא יבוא ויגיד: דעת הרמטכל כך וזו גם דעתי, אבל אני צריך להגיד שיש גם דעות אחרות בתוך הצבא, ואתם צריכים לדעת זאת. האם היתה איזו מניעה?

י. טל:

אדוני, כנראה לא הבהרתי את עצמי. אני לא מתכוון לומר ששר הבסחון או הרמטכל לא יכולים להביא דעות אחרות או להפיא אתם מפקדים אחרים שישמעו אותם אני לא טוען לזה, אני טוען ההיפך. אני טוען שהקונסטיטוציה לא מבטיחה ולא מחייבת שישמעו דעות אחרות. אני טוען שזה חד סיטר אני טוען שאין "שקס אנד בלאנסס" בעניין הזה. הכל תהליך וולונטרי: אם רוצים להביא מלמטה למעלה - מביאים; אם לא רוצים - לא מביאים. אני לא טוען שמלמטה למעלה לא יכולים להביא דברים. יכולים.

ידין:

זה לא עניין של ויכוח כרגע, אבל אם אני מבין נכון מה שאמר העד, בלי להעריך, לפי דעתו בדרג הממשלתי, אם זה הממשלה כולה או שהיא קובעת לזה שרים כועדת שרים, זה גוף שחייב לקיים דיונים קבועים באופן ממוסד על בעיות היסוד. והגוף הזה, לפי תפישתו, חייב או רשאי לא רק לפי יוזמת הרמטכל או שר הבסחון, אבל לפי יוזמתו הוא להזמין גם גורמים אחרים, כגון אנשים בודדים או ראשי אגפים, כדי לשמוע דעתם. לזה אתה מתכוון?

כן.

י. טל:

בבנצל:

או שאפילו אלהיכולים לפנות לגוף הזה.

י. ידין:

זאת לא שמעתי ממנו.

זה כבר פוגע ב"שיין אוף קומנד".

י. של: אתה צודק. אף אחד לא ימנע ממני או מאלוף אחר להגיש בקשה

בכתב, ויעמדו על זה שתהיה בקשה בכתב. כשביל להמחיש עודיותר, נניח שמפקד האוגדה # בסיני הוא אלוף, אילו רצה להביא דעתו לפני ראש הממשלה, שישמעו גם את דעתו, כי הוא מתנגד לדבר זה, אז הדרך היחידה שיש לו היא להגיש בקשה בכתב לראש הממשלה דרך הרמטכל, דרך שר הבטחון - כך הוא צריך לכתוב בנייר: בזה אבקש ראיון אצל ראש הממשלה בנושא זה וזה. והם כולם צריכים לשלוח את המכתב אחד לשני ולהמליץ. זו בקשה לראיון, אבל זה לא עניין מוסדי, שהוא שוטף במנגנון חשיבה איזה שהוא ודעתו נשמעת "ביי דפינישן". מצד שני, בודאי שאם הרמטכל רוצה, הוא יכול להגיד לראש הממשלה: אני רוצה להביא את מפקד האוגדה בסיני כדי שתשמעי את דעתו, יש לו השגות. זו זכותו המלאה. אני רק טוען שאין סידור מוסדי. אני מדבר על החוקה, הלכה למעשה.

נבנצל: מי יכול לכתוב מכתב כזה דרך "שיין אוף קומנד"?

י. של: גם טוראי. בעניין זה אין # שום הכדל בין אלוף וטוראי. כל

חייל בצבא.

לסקוב: זאת אומרת, זה סידור מוסדי.

י. של: כן, של בקשת ראיון. אבל זו לא שיטה שיגרתית שוטפת, שגם

בטראסט המוחות ישתתף המוח של זה או של זה.

אם אני יכול רגע לחזור לעניי האיכות והמיתוס. שר הבטחון די

גם על עניין התחמושת, אם אינני טועה, גם בכנסת. עובדה, והיום אציג לכם, שאלתם

אותי והבאתי את הנתונים שפרט לסוג אחד של תחמושת, הייתה תחמושת. כלומר,

הטבע של המלחמה הוא כזה, שמפקד גדוד לא יודע מה היה בפלוגות שלו עד אחרי

המלחמה, עד שהוא שומע מכל אחד מה היה, ומפקד חטיבה לא יודע מה היה

בגדודים, וכן הלאה וכן הלאה. אי אפשר לדעת את הכל על מלחמה. זה שמישהו אמר

שהופתענו מעצמת הלחימה של האויב, זה עוד לא אומר שזה נכון. ואם מישהו אומר

שלא הייתה תחמושת, זה עוד לא אומר זה נכון. עד שלא לומדים את זה ומחעלמים

מן המיתוס, לא יודעים את העובדות במלחמה. הטבע של המלחמה הוא כזה שלא יודעי

זאת אומרת, תשובתך קל+קל+קל שכרגע על זה אי אפשר להביע דעה מוסמכת.

לנדאו:

כן. אני יכול להביע את דעתי האישית, ואני יכול להגיד שיש סימן. יש קריטריון עליון במלחמה ובקרב, וזו התוצאה.

י. טל:

כלומר, אם 450 או 500 חיילים ישראלים לאורך התעלה, פלוס 300 טנקים בסיני, פלוס חייל האויר עם הטילים וכד', אם הם הצליחו לעשות מלחמה הרואית כזאת ולעצור מאסה אנקית כזאת של אויב, שהכין את זה כמודל במשך שנתיים או שלוש שנים, ואם ברמת הגולן 180 טנקים ישראלים הצליחו לעמוד מול מאות ואלפי טנקים סוריים - אין הוכחה גדולה יותר מזאת. ועוד דבר. ~~במקרה~~ באומץ ובהקרבה, כי איכות זה גם הקרבה ואומץ, ודפוס ההתנהגות של אנשי המלחמה. אם כל זה, אם הם הצליחו, כשהתנפלו עלינו בשתי חזיתות, כשאנחנו עם קומץ כוחות, והצבא הזה הצליח לבלום, והצליח להתגייס באופן מאולתר וב-36 שעות להטיל עצמו לקרב, במקום 96 שעות לפי כל הנוהלים, ובמצב של יציאה משורי משקל, להדוף את האויב ולהשיג הכרעות אופרטיביות בשתי החזיתות - אין הוכחה יותר גדולה מזו לעליונות המוחצת האיכותית של צהל על האויב. לזה תוסיף את חיל הים, שבכל הקרבות הכריע. ואלה לא היו קרבות ימיים סחם שבאה אניה והטביעה אניה אחרת. מירות הטילים המצוינות לחמו כהוגן וירו עשרות טילים בקרבות האלה על הסירות שלהם, כאשר הטווח של הטילים שלהם יותר גדול. חיל האויר שלנו הכריע ככל הקרבות האויריים, ועשה כמעט את הבלתי אפשרי בכל הקרבות. חיל האויר שלנו נתן מכה, בדיוק לפי הציפיות, מכה אסטרטגית לסוריה בהריסת התשתית הכלכלית והאחרת.

אי אפשר לבוא ולהגיד, שעם תוצאות כאלה הפער האיכותי היה קטן יותר. הפער האיכותי היא הרבה יותר גדול, מעל ומעבר לכל הערכת מצב צבאית מקצועית רציונלית בין שני כוחות.

לנדאו:

כשאתה מדבר על הפער האיכותי, בוודאי התכוונת גם לרוח הלחימה וגם לרמה בהשכנוולוגית.

י. טל:

בדיוק.

מה עם המרכיב השני?

לנדאו:

אדוני, אם תרשה לי, בדיוק לפי קבוצות אלו תילקחי את
הניתוח האיכותי, ויש לי על זה ניירות לחוד ותשובות לחוד.

י. טל:

בסדר.

לנדוי:

ברשותכם אני רוצה לעבור להערכת המצב, וקודם כל להערכת
היסוד של ההתרעה, איזה אורך התרעה יהיה לנו. זה יסוד מוסד

י. טל:

בהערכת המצב הצבאי.

אני ביקשתי בתצ' אמצע דאשון של שנת 1972 מראש המודיעין -

שהיה אז אלוף יריב - לקבל בכתב את ההערכה לגבי ההתרעה. כיוון שבדרך הטבע מסביב

לנושא ההתרעה היו תמיד הרבה ויכוחים, והמודיעין הבטיח כך - - -

במסמך?

ידין:

כן, כן. יש מסמך ~~במסמך~~ חתום ע'י האלוף יריב, לצורך הערכת

י. טל:

מצב שנתית, לצורך הערכת אגם, דרשתי ממנו בכתב את ענין

ההתרעה. כרגיל, בדיון בע'פ אצלי בהכנת הערכת המצב, הם בקלות אמרו לי איזו התרעה תהיה.

אבל כשדרשתי את זה בכתב - זה ארך שבוע, 10 ימים, שבועיים, ש שקיבלתי. כי הם עבדו

על זה הרבה. ולכן המסמך הזה מבטא - היות והוא גם מזומק - הוא לא סתם כמותי - את

הלך המחשבה שלהם ועל מה הם בנו.

המודיעין הבטיח לגבי מצריס ההתרעה של 24 שעות במידה שיש

פעולה קטנה מצרית, מוגבלת, והתרעה של 4-6 ימים לגבי פעולה גדולה. לגבי מעורבות

לדעת סובייטית בעצם המודיעין לא הבטיח כלום. הם אמרו שאפשר יהיה/לא לפי ככות אויריות

אינדיקציות זכו', בעצם ~~אמצע דאשון~~ הם לא אומרים דבר ברור.

הם הבטיחו התרעה של 24 שעות? מתי זה היה?

היו'ר אגרנט:

לפעולות קטנות.

ידין:

ב-16 לינוני 1972, הם הבטיחו את זה במסגרת הערכת מצב שנתית

י. טל:

לגבי פעולה מצרית אוירית בקנה-מידה רחב הם דיברו על 6-7

ימי התרעה. יתר על כן, גם המודיעין וגם חיל האויר טענו תמיד, וגם במקרה הזה, שהיו

והמצרים לא יעשו - - -

מי טען את זה?

היו"ר אגרנט:

חזל האויר והמודיעין. היות והמצרים לא יבצעו פעולה יבשתית

י. טל:

גדולה שלא מלוח גם כפעולה אווירית גדולה - לכן התרעה האווירית

בעצם יכולה לשמש גם התרעה ואינדיקציה יבשתית. ועל פעולה מצרית יבשתית הם הבטיחו

6-7 ימי התרעה.

לגבי סוריה היה כדור להם שהם לא יכולים להבטיח התרעה. אז

הם מדברים על כל מיני אפשרויות שאולי כן תהיה התרעה, אבל בסך הכל לא.

לגבי חיאותם מבצעי בין-ערבי הם קבעו שההתרעה לא בטוחה, שאין

התרעה בטוחה.

המסמך הוא בחיק הזה שאני מביא על הערכת מצב בשנת 1972, וזה

המסמך הראשון בחיק, הוא בקרא: התרעה מודיעינית מה-16.6.72, מכתב של אחרון יריב, ראש

אגף המודיעין.

מה שם החיק הזה?

ידין:

הערכת מצב 1972. ובתחילת החיק מופיע המסמך הזה.

י. טל:

אתה רוצה להגיש את זה?

היו"ר אגרנט:

כל מה שאגיד עכשיו - זה בחיק, ואגיש בסוף, כן אני מצטט

י. טל:

מכאן.

טוב.

היו"ר אגרנט:

בשנת 1972 הערכת המודיעין היתה שמצב הסטטוס-קוו יימשך לפחות

י. טל:

שנה. וזה מופיע בהערכת המודיעין השנתית מה-8 ביוני 1972,

עמוד 3, סעיף 2, וזה נמצא כאן בחיק.

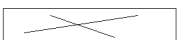
כי מצב הסטטוס-קוו יימשך לפחות שנה?

היו"ר אגרנט:

כן. הם טענו שרוסיה לא מעוניינת במלחמה כמזרח-התיכון, אך

י. טל:

ישאירה לערבים חופש פעולה כנדון. יש כאן הרבה מאד סימוכין,

נאיזה מקום זה מופיע בהערכה. אלה היו ממש ידיעות, שהתבססו ממש על מסמים

שהיו בידינו, וכמובן שיש נכונות רוסית לספק לערבים נשק וסיוע. למרות שהם לא מעודדים אותם למלחמה - אכל משאירים להם חופש פעולה.

צריך לזכור שאתה התאשמות המפורות של המצרים נגד דרוסים

היתה שהרוסים לא נותנים להם להפעיל אופציה צבאית, זאת היתה אתה בהתכנות הימודיות

שלהם מקשר להערכת היחסים בין המצרים והרוסים, והרוסים בכסגרת נסיונם לפייס את

הערבים ולהמשיך את הדוֹבאן אתם אמרו להם בצורה שלא משתמעת לשתי פנים שהם לא מפריעים

להם, שהם אף פעם לא הפריעו להם, שיש להם חופש פעולה בענין הזה.

בהערכת מצב הזאת אתם גם תראו א שהמודיעין מגיע למסקנה,

צודקת, שמתוך כל האלטרנטיבות שיש לערבים אחרי השנה הזאת של סטטוס-קוו - הערבים

יבחרו בהכרח באופציה הצבאית, יתר על כן, בהערכה הזאת המודיעין גם מתאר נכון מאד

כיצד תיראה האופציה הצבאית, והמודיעין בעצם מתאר את מה שהיה עכשיו. כולל אפילו את

סדר הכוחות עם שמות היחידות.

לדוגמה: אחרי שהמודיעין קובע שהאלטרנטיבה שהערבים יבחרו

בה היא האופציה צבאית - האומר - - -

לנדוי: ממה אתה קורא?

י. טל: מאותה הערכת המודיעין.

לנדוי: מיוני 1972?

י. טל: כן. הם אומרים: צליחת התעלה כעצמה לכיבוש שטח סיני עד

למעברים. דרך זו מועדפת כיום במחשבה המצרית כלקח מכשולן

מלחמת ההתשה. עיקרי הקונצפציה המצרית למלחמה כזאת הם: צליחה של 5 דביזיות הי'ר

תוך שילוב יחידות קומנדו לתפישת מאחז ויצירת ראש-גשר בעומק 10-15 ק"מ. במקביל -

הנחתה מהים בעוצמה חטיבתית באיזור רומאני. צליחת שתי דביזיות שריון ועור שתי

חטיבות טנקים עצמאיות ושתי דביזיות ממוכנות, להשתלטות עד למעברים, וכוננות להמשך

כיבוש סיני. כיבוש מרחב שלמה, מרש'ל זכך הלאה, הפעלת 8 גדודי קומנדו ושלוש חטיבות

צנחנים לתפישת ראשי חוף. השתלטות על תוויי קרקע חיוניים, חסימת צירים עיקריים

ופשיטות, וכחלק אינטגרלי לתפישת זאת - תקיפת חיל האוויר הישראלי בבסיסיו הראשיים

כדי לנטרלו. כלומר, לא רק שהערכתו בתחילת 1972 שהערבים יבחרו באופציות צבאיות

ועדת הקירה - 13.1.74
 ישיבה נ'ה - בוקר
 העד אלוף י. טל

העריכו

ושטנה שלמה לפחות בישראל הסטטוס קוו, אלא גם בעצם/אמצעות המודיעין וידעו מה? היו
 מטרות המלחמה, המטרות האופרטיביות, היעדים האופרטיביים, ומה בערך תהיה התכנית.

יריין:

כלה לי רבע אחד, משהו מוזר קצת. השופט לנדוי מראה לי
 של מסמך שיש לנו פה, /אגף המודיעין ב-11,472 - בערך חדשיים
 לפני זה - שבו הם מנתחים במדוייק את התמרון שנערך, תרגיל המפקדות בין-זרועי מקיף
 שנערך בדצמבר 1971. הם מנתחים אצאשה פחות או יותר... אבל בסיכום ההערכה הם אומרים:
 החפישה המבצעית המצרית לכיבוש סיני כפי שנבחנה בתרגיל זה ממחישה כי ביחסי הכוחות
 הקיימים וכעיקר בתחום האזירי אין לצבא המצרי סיכוי להצליח במבצע צליחה ובמתקפה
 לכיבוש סיני או חלקו, ולהיפך יש בכך סיכון גבוה מאד עבורו. הסיכון גבוה בעיקר
 לדכויזיות החי'ר ולחלופת המלחמה, כתוצאה מהצורך לדחות חציית תעלת סואץ ע"י העוצבות
 המסוריינות /אצאשה המלחמה השני,; סביר להניח כי המצרים ואף היועצים הסובייטיים
 הגיעו למסקנה זאה בעת ניתוח לקחי התרגיל.

י. טל:

זה מה שהם חשבו באפריל.

יריין:

מה קרה בין אפריל ובין - - -

י. טל:

ב-8 ביוני מה שאמן אומר - אצאשה באופן קטיגורי,
 כהערכה שלו, זה שני דברים: (1) שהסטטוס קוו יימשך שנה;
 (2) שהערבים, מכל האלטרנטיבות, יבחרו באופציה הצבאית. מה שקראתי עכשיו מתוך המסמך
 של אמן - אמן כאן לא אומר אם זה טוב או רע או אם הם יצליחו או לא יצליחו לעשות.
 אבל הוא אומר מה התכנית שלהם.

לנדוי:

אצאשה לבחור באופציה הצבאית, שהם יפתחו במלחמה.

י. טל:

כן. שהם יפתחו במלחמה.

לנדוי:

זה נאמר שם.

י. טל:

כן, כן. שהם יבחרו באופציה הצבאית, וכשם יבחרו באופציה

הצבאית - זאת התכנית שלהם.

אתה מוכן להקריא לנו את המשפט הזה שם?

ידין:

אני גם אשאיר לכם את זה. המשפט על האופציה הצבאית?

י. טל:

לא. שהם יעשו את זה. מה שאמרת, אבל בניסוח של אמן.

ידין:

אני הקראתי את זה בניסוח הזה. אני אקריא את זה שוב. אני

י. טל:

מקרא מהמסמך של אמן. אתה רוצה שאקרא את זה?

איזה עמוד זה שם?

ידין:

עמוד 24, סעיף 49. הם אומרים כך: אולם, כאשר יעריכו

י. טל:

המצרים כי לרשותם אופציה צבאית, פתוחות בפניהם דרכי

הפעולה העיקריות הבאות: א) צליחת התעלה בעוצמה, לכיבוש סיני - וזה כל מה שהקראתי.

ב) צליחה מדגבלת לכיבוש מאחז ממזרח לתעלה. לפי התפישה המצרית גורדה פעולה כזאת

לדרמטיזציה של המשבר באיזור ולזירוז אהטיפול המדיני. ג) חידוש מלחמת ההתשה.

במקום אחר פה במסמך המודיעין מעריך שמתוך שלוש האפשרויות הצבאיות האלה, התכנית

הנבחרת שלהם תהיה זו שקראתי, של צליחת התעלה. המודיעין רואה בסבירות נמוכה

התשה, בגלל הלקח הקודם וכו', גם בגלל הידיעות, ורואה את האלטרנטיבה הזאת

משאטאטא כסבירה ביותר.

אבל הוא לא אומר מתי.

ידין:

לא, הוא אומר: כשהם יחליטו.

י. טל:

כשהם יחליטו שיש להם עליונות.

ידין:

כן. הלא זה בנוי אצלו קומות-קומות. א) אאאאאא סבירות

י. טל:

המלחמה. הוא אומר: לשנה הקרובה הסבירות היא נמוכה. קרוב

לוודאי שישאר הסטטוס-קוו הקיים. ב) מה דרכי הפעולה האפשריות של הערבים בכלל,

מבחינת מצבם - הוא מנתח כל מניין דרכי פעולה, מדיניות ואחרות, ומגיע למסקנה

שדרך הפעולה שהערבים יבחרו בה בסופו של דבר תהיה האופציה הצבאית.

יריין: אני מבין ששם הדיכוח הוא בין אגל שהי האופציות הצבאיות, היינו:

מלחמת התשה או מלחמת פשיטתה. הם אוכריים שהם יבחרו באופציה

הצבאית המלאה. אבל הם אומרים: הם יבחרו באופציה הזאת לפי חכנית בזאת-וכזאת רק

כשהם יעריכו שיש להם העליונות. מאידך, המודיעין כל הזמן מוסיף ואומר: הם לא

מעריכים שיש להם האופציה הצבאית, בגלל אויר וכיוצא בזה. משמע, הם לא ילכו לזה

עכשיו.

י. טל: בשנה הקרובה.

אח'כ רשמה א.ד.

לפני כן אב

אד

משמע שהם לא ילכו בשנה הקרובה. אבל כאשר

י. טל (המשר:)

הם כן יחליטו לפעול - הם יפעלו רק באופן צבאי.

ולא יבחרו אלטרנטיבות אחרות.

לא התשוח וכיוצא בזה..

ידין:

לא, החשה זה גם כן צבאי. לא אלטרנטיבות

י. טל:

מדיניות.

יכול להיות שאנו מדלגים פה על סעיף חשוב מאד.

יכול להיות שזה כתוב, אבל לא קראת.

נבנצל:

.. האופציות הצבאיות השונות זמה הם מעריכים -

ואיזה אופציה צבאית הם יבחרו, כאשר יבחרו. אתה לא קראת שהם אמנם יבחרו
כאופציה צבאית בניגוד לאופציה מדינית. יכול להיות שזה כתוב, אבל אתה לא קראת.

אני לא קראתי. זה הכל כתוב.

י. טל:

אני אומר שחסר נדבך בניתוח שידין עשה. אינני

מציג הרי את הערכת המודיעין. אני רוצה להגיע להערכת אג"ם. אני אומר על מה

החבסטה הערכת אג"ם. המודיעין אמר: א. שלשנה הבאה הוא רואה סטטוס-קוו.

ב. כאשר הערכים יחליטו לצאת ממצב סטטי לדינמיקה, הם יבחרו בדינמיקה צבאית ולא

מדינית. וכדינמיקה צבאית הם יבחרו במלחמה כזו של צליחת התעלה ולא בהתשה וכו'.

והרי השאלה הראשונה היא: האם הם יבחרו בדרך המדינית או הצבאית? ואם החשונה

היא: בדרך הצבאית, נשאלת השאלה - באיזו דרך צבאית? זוהי ההערכה..

הנחה נוספת היתה, שהערכים לא יצאו למלחמה

לפני שיהיו להם מטוסי תקיפה או טילים המאפשרים אצאא פגיעה בעומק ישראל.

זו היתה באמת טרעומה אצל הערכים. זוהי גם כן אחת האשמות הכי המורפוז שהם

ועדה החקירה - 13.1.74
 ישיבה נ"ה בבוקר
 העד: אלוף י. טל

האשימו את הסובייטים, שהם לא נותנים להם את האמצעים המתאימים לחסור לעומק
 ישראל, כגובה נמוך וכו'.

בעמוד 22 בסעיף 46 הם אומרים בפירוש, שמצרים נמנעת מלחדש
 את הלחימה משתי סיבות עיקריות, שמלחמת התשה לא כדאית, ושכל עוד לא יעלה כושרו
 של הצבא המצרי בנושא של חיל האוויר - הם לא ילכו לזה.

מה שאמרת על האופציה הצבאית כתוב פה: "אם לשפוט על מגמות
 מדיניותו של סאדאת מאז המחצית השנייה של השנה הקודמת ועל-פי ההקצנה (מקיצוניות)
 בעמדותיה של מצרים בנושא הסכסוך בתקופה האחרונה - אין ספק שסאדאת נגרר ללכת
 באפשרות השנייה." והאפשרות השנייה זוהי האופציה הצבאית.

היו"ר אגרנט: אופציה צבאית או זו האפשרות בין מלחמת התשה וצליחה?

י. טל: לא..

לנדוי: איזה סעיף זה היה?

י. טל: עמוד 16 סעיף 30 א'. הם אומרים: לסאדאת יש שתי אופציות -

אחת - להפעיל הלכה למעשה את אופציית המאבק הממושך - שזה לא

אומר מלחמה; אפשרות שנייה לנסות להתקיים עם הקשיים ועם הסדרות, בלילשנות דברים

מהותיים בחיים הפנימיים של מצרים. לתמרן ולתור אחר הזדמנויות תוך מאמץ ליצור

אופציה צבאית, ולו מוגבלת, על-ידי שיפור יחסי הכוחות האוויריים.

בהמשך הם מסבירים שהוא בחר באופציה הצבאית.

הערכת אג"ם - כבר אמרת לוועדה בפעם הקודמת, שהערכות מצב

תקופתיות ומוסדיות נעשו בעבודת מטה של המטה הכללי עם הזרועות. וכאשר

אני קורא פה קטעים מהערכת המצב של המודיעין, ינסגרלי מהערכת המצב

הכללית של המטה הכללי.

דעת החקירה - 13.1.74
ישיבה נ"ה בבוקר

הער: י. טל

י. טל (המשך)

הערכת אג"ם היתה כך, שאין אפשרות להשיג הכרעה אסטרטגית על הערבים במלחמה, שהעליונות האווירית של צה"ל היא באמת גורם הרתעה ראשי נגד מדינות ערב. ומכיוון שאין אפשרות להשיג הכרעה אסטרטגית - צריך להיזהר מאד עם מלחמה כיוון שאנחנו צריכים להיות מאד רגישים לאכידות ולקונצנזוס הלאומי; שרק פעילות מדינית.

הי"ר אגרנט: לא הבינתי. העליונות של חיל אוויר איננו גורם הרתעה?

י. טל: כן גורם. העליונות של חיל אוויר מהווה גורם הרתעה ראשי.

ושרק פעילות מדינית היא תנאי לאי-חידוש הלחימה.

כלומר, אם לא תהיה פעילות מדינית ולא תהיה יוזמה מדינית, בהכרח נגיע

למלחמה. ושהכוונת בסיני אינם מספיקים.

ידין: אולי אתה מוכן לקרוא זאת?

י. טל: תיכף אקרא הכל.

ידין: ממתי המסמך הזה?

י. טל: 26 ביוני 1972. זו אותה ערכת המצב השנתית, שאני מדבר עליה.

ידין: זה היה עוד לפני חידוק הכוחות במאי 1973.

י. טל: .. ושחנאי בלימה של המצרים, על-פי התכנית שאמ"ן תיאר - זה

השמת מערך הסילים על-ידי האוויר. זו היתה הערכת אג"ם,

הנקודות הראשיות. תיכף אקרא אותה.

"הרמטכ"ל בסיכום שלו העריך, שקיים סכנת מלחמה החל משנת 1973,

אם לא תהיה התקדמות מדינית. כלומר, הוא קיבל את התיזה של הערכת אג"ם,

שההתקדמות המדינית היא היחידה היכולה למנוע. "הרמטכ"ל חזר על חשיבות המעוזים

לאתראה ולהגנה" אני תיכף אקרא זאת. אני אומר עכשיו רק את ראשי הפרקים.

ועדת החקירה - 13.1.74
זשיבה נ"ה בבוקר

הער: אלוף י. טל

י. טל (המשך)

"הרמטכ"ל היה יותר אינפטימי במה שנוגע למצב האתראה." כי אני הצנתי את האתראה כפי שקיבלתי מאמ"ן.

אני צריך להסביר משהו לגבי ההליך. הערכת מצב נעשית כעבודת מטה וניהוח של כל גורמי המטה. בסופו של דבר גם מוגשת בכתב ומתנהל עליה דיון במטה הכללי.

בהנחות היסוד - בהערכת המצב של אג"ם - אני צת מגיע למשפטים שביקשתם שאקרא.

ידין: זה באותו היקף?

י. טל: כן.

ידין: מהו מספר המסמך?

י. טל: זו הערכת מצב אג"ם עמוד 1 סעיף 2: פה אני אומר: "כרצוני

להציג הנחות יסוד הנובעות מהערכת אמ"ן. דרך אגב, אני מקדים

ואומר שאני מקבל את הערכת אמ"ן, שהיא מקובלת עלי.

ביד"ר ש. אורנט: המסמך הוא מיוני או מיוולי?

י. טל: יוני 1972.

אני קורא: "כרצוני להציג ^{הנחות} ~~הנחות~~ יסוד הנובעות מהערכת אמ"ן:

א. בחנאים המדיניים הקיימים לא מעשי להגשים הכרעה אסטרטגית שתאפשר הכתבת תנאים

לעולם הערבי." ענין הקונצנזוס הלאומי והאבידות: "היקף האבידות ^{יחידות} ~~הנחות~~ גורם

מכריע בשיקולי צה"ל הקשורים למטרות המלחמה." קרבות הכרוכים באבידות כבדות,

ובעיקר כאשר אינם הכרחיים להשגת מטרות הבטחון - פוגעים בקונצנזוס הלאומי.

חייב להיות לכן צידוק כבד משקל למיתקפה יזומה של צה"ל.

ידין: אני מבין שאז היו דרישות כאלה. עור וייצמן דיבר אז על כיבוש קהיר

ודברים מסוג זה. זה על רקע זה או לא?

י. טל: גם על רקע זה.

י. טל (המשך:)

בעמוד 16 אני אומר: "ניתן להניח כי הם - הערבים - לא יוכלו להשלים לאורך זמן עם קפאון מדיני. חידוש האש, לפחות בשיטת מלחמת התשה, הוא לדעתי הסביר ביותר, אם לא תהיה פעילות מדינית".

הרמטכ"ל סיכם כך: (ידין: איזה עמוד?) זה ממש עיקר דיון המטה הכללי. זה מסמן שעומד בפני עצמו, שהוא סיכום הערכת המצב. המסמך עצמו הוא 2 עמודים. "הרמטכ"ל מקבל את ניתוח אג"ם לגבי שלוש האפשרויות למלחמה. "סליחה. הוא אומר כך: "סכנת המלחמה קיימת בטווח של עוד שנה מעלה. זאת אם המצרים יראו שאין כל התקדמות מדינית. הרמטכ"ל מקבל את ניתוח אג"ם לגבי שלוש אפשרויות המלחמה: מלחמה כוללת, מלחמה מוגבלת, מלחמת התשה. הרמטכ"ל איננו רואה את מלחמת ההתשה כאלטרנטיבה רצויה למצרים, כתוצאה מלקחי מלחמת ההתשה שהיתה כשלון מצרי טוטלי. המצרים לא השיגו את מטרם ושילמו מחיר גבוה מאד. אלטרנטיבה מפתה יותר למצרים היא מלחמה מוגבלת, שמטרתה להשיג הישגים מצומצמים ולהקפיא את המצב. הביצוע כרוך במאמץ חד-פעמי, תוך יצירת עובדה קיימת שתסייע להשיג תנאי מיקוח נוחים. צה"ל מסוגל למנוע ממצרים להשיג זאת וכך הרמטכ"ל איננו רואה את נושא ההרתעה בצורה כה חמורה כפי שהוצגה."

כלומר, פה הוא לא קיבל את הסקפטיזם של אג"ם בהצגת נושא

האחרת.

"הרמטכ"ל איננו רואה את סוריה יוצאת למלחמה פתע לכיבוש

הרמה, בגלל האמצעות ההרתעה. לפיכך, אף שההצגה היא חשובה מאד, היא איננה

גורלית בגיזרה זו."

ישיבה נ"ה בבוקר

העד: י. טל

י. טל (המשך:)

בענין המעוזים - "הרמטכ"ל רואה את המעוזים כמאגם כחורמים למאמץ ההגנה, הן בהרתעה והן בתיעול האויב. "לזאת יש להוסיף את חשיבותם מבחינה פוליטית. לפיכך איננו רואה מקום לפנותם, אלא להחזיקם בהיקף התלוי ברמת הכוננות." וקיימת החלטה לדלל 5 מעוזים.

הינך אגרנט: הוא אמר שאין לפנותם אלא מה?

לסקוב: לפי מצב הכוננות.

י. טל: בהיקף התלוי ברמת הכוננות. כלומר, כאשר הכוננות עולה - לתגבר,

וכאשר היא יורדת - אפשר..

ואג"ם קבע עוד דבר: שהתנאי לכלימת המצרים
זה השמדת מערך הטילים על ידי חיל האוויר.

י. טל:

אז אני מביין שאג"ם תבע לפנות את המעוזים?

אגרנט:

לא אג"ם אדוני, העניין הוא ככה - הויכוח על המעוזים
הוא היה ויכוח במסגרת דיון אחר, לשם כך.

י. טל:

היו דיונים, ואני מסרתי על זה בפעם הקודמת, וזה סוכס. אצלנו נהוג אחרי שפעם
אחת סוכס עניין, לא מעלים אותו ~~פגם~~ פעם בדלת האחורית. הרמטכ"ל התייחס לזה
לא מכיוון שאג"ם בהערכת המצב התייחס לזה; הרמטכ"ל התייחס לזה כיוון שאנשים
בויכוח החופשי, בטח היו אנשים שהעלו עוד פעם את עניין המעוזים וזו התשובה
של הרמטכ"ל לאלה שהעלו. צריך לקרוא את כל הסטנוגרמה כדי לדעת למי הוא ענה.
אג"ם במסמך הרשמי של הערכת המצב לא העלה את הנושא המעוזים. אצלנו לא נפרג
שאחרי שהיה סיכום, ואמרנו כל מה שהיה לנו לומר וסוכמה הדוקטרינה,
הלא העקרון הוא שמתווכחים ודנים עד שיש החלטה; ברגע שיש החלטה, שבקים בהחלטה
שקיימת. אני את הערכת המצב הזו אני עושה בשם הממטכ"ל, מטעם הרמטכ"ל,
זו הערכת מטב שהרמטכ"ל ואני מציגים. כלומר, המטה הכללי מציג את הערכת המצב.
זה לא דיון חופשי על המעוזים. לעומת זאת המשחתפים בפורום הביעו את דעתם.

ברשותכם, הייתי רוצה לעבור להערכות המצב של

אפשר למסור את התיק הזה של 1972?

- 1973

מוצג 210

כן. נצא כעת להפסקה.

אגרנט:

ועדת החקירה - 13.1.74
 ישיבה נה - בוקר
 העד: אלוף ישראל טל

אלוף ישראל טל:

האם אני יכול להזכיר שתי נקודות ששכחתי קודם

להגיד אותן בהקשר לנושאים הקודמים?

(1) בהקשר לשאלה של הקונסטיטוציה האם יכולים להביא לפני הממשלה את הדעות וכן הלאה - אני רוצה לתת דוגמא מהיום: אני כבר שבועיים רוצה לראות את ראש הממשלה כי אני חולק על רעתו של שר הבטחון והרמטכ"ל בעניינים אופרטיביים בסיני ובעניין הפרדת הכוחות בתעלה. הדרך שבה אני צריך לפנות, אני פניתי למזכירות של ראש הממשלה, ענו לי בשם ראש הממשלה שהיא תשמח לראות אותי בתנאי ששר הבטחון ימליץ. פניתי לשר הבטחון, הוא אמר שימליץ בתנאי שהרמטכ"ל ימליץ. כתבתי מכתב רשמי לרמטכ"ל שהמליץ לשר הבטחון, שהמליץ לראש הממשלה. זו הפרוצדורה. וזה לא הקונסטיטוציה שחסרה שעליה אני מדבר.

אני חושב שאם עוסקים בהפרדת כוחות ואם

עוסקים בבעיות אופרטיביות צריכים לשמוע גם מה אושב אלוף טל, גם אם אלוף טל לא מתנדב להדחף ולהגיד מה הוא חושב.

ובעניין הערכת המצב לשנת 1972, אני רוצה להגיד שהערכתי וזה כתוב בחומר שהצבא המצרי אינו יעיל במיוחד. שבמובן זה לא חלה/שום ביוני 1972, וזה בעצם עולה גם בקנה אחד כשאני אענה על עניין הכמות והאיכות לגבי השקפתי על יום כפור, על ערכו של הצבא המצרי.

בעניין ההערכות של 1973 - במאי 1973 אמ"ן

העריך שסבירות המלחמה נמוכה, וזה מופיע בתיק השני שאני מגיש בסטנוגרמה מיום 14 למאי בעמוד 7. היו שלושה דיוני מטכ"ל, פשוט הערכת המצב לקחה הרבה זמן וזה נמשך במשך שלושה דיוני מטכ"ל ופה ישנן הסטנוגרמות. הערכת אמ"ן שסבירות המלחמה נמוכה, זה מופיע בהערכת המצב 1973, סטנוגרמה מיום 14 למאי עמוד 7:

זה סטנוגרמה של דיוני המטכ"ל?

היו"ר אגרנט:

י. טל:

כז. של הערכת המצב. זה תיק שלם של הערכת

מצב 1973. הערכת אג"ם הייתה שיש למנוע את

המלחמה באמצעים מדיניים, שתוצאות המלחמה תהיינה חמורות מאוד ולא משנה מי ינצח ומי יפתח בה. שאין שום סיכוי להשיג מטרה לאומית איזשהי חיובית באמצעות המלחמה הזו, ויש למנוע אותה בדרכים מדיניות. והשפעה והעוצמה הכלכלית והמדינית של הערבים יילכו ויגדלו בגלל עצם מעמדם ומקומם בעולם ובגלל תפוט; קבענו שאנחנו נהנים מעליונות צבאית בלבד, וגם העליונות הזו תלך ותחלוף בשנות השבעים ויחסי הכוחות הלאומיים אינם רק פונקציה של המרכיב הצבאי, וששמשום מאבד את ערכו כנשק אסטרטגי ולא יוכל להתמודד עם הטיילים. אני ברשותכם רוצה לקרוא את העמוד הפותח בהערכת המצב, אני מקריא מהסטנוגרמה של דיון המטה הכללי ב-14 למאי, עמוד 9:

"הערכת אמ"ן מקובלת גם עלינו ואנחנו גוזרים

את הערכת המצב מההנחות של אמ"ן. יחד עם זאת, אדבר גם על בסיס ההנחה הגרועה שתהיה מלחמה. הערכת המצב הצבאית נגזרת מהמטרות הלאומיות ולכן צריך לענות בניתוח הצבאי על המטרות הלאומיות. מאחר שמטרה לאומית מוגדרת ומנוסחת לא ראיתי, אנן מבסס את הניתוח על שלוש מטרות לאומיות אפשריות; (1) על התפיסה של ארץ ישראל השלמה; (2) על התפססה של גבולות בסחון אסטרטגיים ו-3) על התפיסה של גבולות 1967 משפפים וירושלים." כמובן שבדיון הזה היה נוכח גם שר הבטחון. "באין תרעה לאומית בין שלוש תפססות אלה, צריך הניתוח הצבאי לבחון את המצב בכך שמטרות המלחמה שלנו יענו על כל אחת מהתפיסות האלה. התפיסה הראשונה של ארץ ישראל שלמה מחייבת סטטוס קוו כל עוד אין הכרה מדינית ערבית ובינלאומית במסגרת הסדר מוסכם. אני אומר שאין לנו צורך במלחמה על מנת להשיג יעדים גיאוגרפיים נוספים לפי כל אחת משלוש התפיסות האלה. גם לפי המודל של ארץ ישראל השלמה כל השטחים הם בידינו, ולפי המודלים האחרים כודאי שיעדים גיאוגרפיים מעבר לקווי הפסקת האש הנוכחיים אינם דרושים. כאין סיבה לסיפוח גיאוגרפי של שטחים מעבר לקווי הפסקת האש הנוכחיים, יכולות להיות רק שתי מטרות לביבוש בירות ערביות או חלקים אחרים של מצרים

וסדרה מעבר לקודם הפסקת האש; א) להכניע את הערבים ולאלצם להגיע להסכמים ולהכרה מדינית; ב) לצרכי מידע. כלומר, להציע להם כי ~~הם~~ ניסוג במזרה לקודם הפסקת האש הנוכחיים. תמורת הכרה מדינית ונוכחות שלהם להגיע אתנו להסדרים מוסכמים. לדעתי אין סיכוי שניתן להכניע את הערבים באופן כזה וגם המערכת הבינלאומית לא תקבל זאת. לא ניתן לקדם באופן כזה את המטרה של השלמת הערבים עם ארץ ישראל השלמה וגם לא עם התפיסה של גבולות בטחון אסטרטגיים. ואילו את התפיסה המינימליסטית של גבולות 1967 עם תיקונים קלים מוכנים הערבים כנראה לקבל גם בלי מלחמה. ולכן אינני רואה את המלחמה כנחוצה לנו ואין מקום למטרות מלחמה יזמניות בין אם אנחנו ניתן את המכה הראשונה וכיין אם יתנו אותה הערבים. זו תהיה מלחמה שנכפית עלינו ואינה נחוצה לנו וקשה להגדיר לה מטרות מלחמה פוזיטיביות. לסיכום, הסיכויים להשיג את המטרות הלאומיות שלנו כתוצאה ממלחמה הם קטנים מאוד, אם לא אפסיים. אולעומת זאת הסיכויים רבים מאוד, קודם כל אבדות בנפש ובחומר, ושנית זעזוע הסטטוס קוו הנוכחי שישתנה לרעה גם במישור הכינלאומי וגם במישור הלאומי. גם כיום הקונצנזוס הלאומי סובל מזעזועים ואם נמצא את עצמנו במלחמה אנו עלולים להיות לא רק במישור הבינלאומי אלא גם במישור הלאומי כמצב גרוע. המטרה שלנו לכן צריכה להיות למנוע מלחמה זו על ידי פעילות מדיניות וזה לא תפקיד של צה"ל. ¶

זו היתה הפתיחה לערכים המצב שלי. הערכת המצב

הזו היתה על רקע הידיעות שהערבים מתכוונים לפתוח במלחמה. ואחר כך היו הידיעות שהם דחו את זה ממאי לספטמבר, על זה דיברתי בישיבה הקודמת. אני כאן גרסתי שצריך למנוע את המלחמה באמצעים מדיניים כיוון שנצא ממנה רע ולא משנה מה יהיו התוצאות בשטח. במאמר מוסגר אני רוצה להגיד, ששר הבטחון, אחרי שאני פרשתי את כל היריעה, דרש מהפורום לא להתייחס להקדמה לשלי, לצד של המטרות הלאומיות וכך הלאה, בטענה צודקת שזה לא עניין של המטה הכללי אלא זה עניין מדיני של הממשלה.

אני רוצה להגיד עוד דבר, שאיש לא גרס פרט אולי

לאחר או שניים, שהמלחמה נחוצה. כלומר, לגבי השאלה האם יש צורך במלחמה או ל

3056

ועדת החקירה - 13.1.74
ישיבה נה - סוקר
הער: אלוף י. טל

א.ו.

- 60 - 55 -

לא היה ויכוח. היתה הסכמה כללית בפורום החל משר הבטחון ועד אחדוני הדוברים שהמלחמה מיותרת. הויכוח היה מה צריכות להיות מטרות המלחמה באם בעל זאת היא תפרוץ. לעומת זאת, למרות ההסכמה הכללית שהמלחמה מיותרת לי לא ידוע, אולי אני לא יודע הכל, אבל לי לא ידוע שננקטו איזשהן פעולות בתחום הדינמיקה המדינית למען מלחמה, ואני לא מדבר רק על מא*.

אחרי כן רב.

לפני כן רשמה א.ר.

- 61 -

ועדת ההקירה - 13.1.74

ד.ב.א

ישיבה צ"ה (אצ"א בקר)

העו: אלוף י. טל

ו. טל: ואני לא מדבר רק על מאי, כי הערכת המצב הכסיסית כפי

שראיתם עוד ב-72 היחה - שהערכים לא ישימו עם סטטוס-

קרו לאורך ימים, ואחת משתיים מוכרה לקרות - או דינמיקה צבאית או דינמיקה מדינית.

ב28 למאי, במסגרת הערכת מצב על הבנין ארוך הטווח של

צה"ל, אג"ס פעם ואני מקריא מסטנוגרמה שנקראת "הערכת מצב אופק" מה-28 למאי:

"העוצמה הכלכלית והפוליטית של הערבים תגדל

בגלל הנפש, החלות של אירופה ואמריקה בגלל הנפש, תקנה לערבים השפעה פוליטית

גדלה והולכת. והעובדה שהחלות בנפש העברי תהיה כה גדולה, תביא לכך שהערבים יהנו

מעוצמה פוליטית אדירה".

זככה הנימה הזו של ענין העוצמה הכלכלית והמדינית

וההשפעה המדינית האדירה של הערבים ורתימת אירופה והרהעת מדינות אחרות, וזכיה בסיוע

של העולם, תלך ותגדל עוברת כחוט השני דרך כל הערכות המצב שאנחנו הגשנו ב-73, עד המלחמו

כולל מחקר שהוא נמצא כאן בתיק ונקרא "הנפש במקום עוצמה ערבית". את המסמך הזה הגשתי

אג"ס ב-8 ליוני 73. וכאן יש ניתוח של כל המשמעות וההשלכות.

מי עשה את המסמך הזה?

י. ידין:

אג"ס. אג"ס תכנון.

י. טל:

האם אג"ס עוסק בנושאים כלליים שאין להם אימפליקציה

לנדאו:

צבאית ישירה? אני פשוט אינני יודע.

אני חושב שהשאלה היא, אם מותר לי לתת ציון, השאלה

י. טל:

טובה מאד. זה קשור גם עם פרשת הקונסטיטוציה שאדמתי.

עד כמה שלי ידוע, במדינה, במוסדות הממלכתיים יש רק מוסד אחד שהוא מהנה מנגנון חשיבה

מסוד ומוסדי - וזה המטה הכללי, וברור שבצד המודיעיני עוסקים במחקרים אגף המודיעין.

בצדדים האסטרטגיים האחרים, אג"ס, היות ושאלה של יחסים-כוחות לאומיים, יש השלכה בעצם

על כל התחומים - גם הכלכליים, גם התרבותיים וכן הלאה, יוצא שאנחנו במחקרים שלנו, בשביל

ר.ב.א.

- 62 -

ועדת החקירה - 13.1.74

ישיבה נ"ה (בקר)

העד: אלוף י. טל

י. טל

להגיע לגיתונחיים והערכות מצב, למשל: כיצד יראו שנות ה'80? - הלא יש השקעות כספיות שעושים היום כבר עבור שנות ה'80. אנחנו גאלצים כמובן, ואנני חושב שזה טוב, לצפות לראות חמוזה כוללת. לזה התכוונתי כאשר דברתי קודם על העדר הערכאה יותר עליונה שבראיה כוללה רואה את הדברים האלה.

לנדאו: אבל את דרג המטכ"ל אני רואה פה, ש זה פרסוליוזם מסויים בעניין זה. עד-עכשיו חשבתי שלאמ"ן היה מונופול גמור בענייני ההערכה אסטטיגית. עכשיו אני רואה, שגם אמ"ם עסק בזה בדברים האלה.

י. טל: בודאי. הערכת אמ"ן היא הערכת האויב, לא מתפקידו של אמ"ן

להעריך למשל, - מה יהיה הפוטנציאל הלאומי שלנו בעוד

שנתיים או שלוש. אמ"ן עוסק באויב ואמ"ם עוסק בכוחותינו.

לנדאו: אבל אם אתם עוסקים בהערכת נשק הנפט, זו הערכת האויב?

י. טל: זה נכון, דרך אגב, את העבודה אנחנו עשינו בשילוב, עם אמ"ן

ועם מכון הנפט הישראלי וכך הלאה. אנחנו גם עבדנו עם מוסדות

אקדמאיים במחקרים שלנו.

לנדאו: ז"א, אחס יזמתם את המחקרים האלה.

י. טל: אנחנו יזמנו, אנחנו רכזנו, ואנחנו אחראיים על מה שכאן כתוב.

אנחנו הוצאנו מאות אלפי ל"י, גם לא יותר, כולל גם זה שהזמנו

מחקרים במוסדות אקדמאיים. אבל מי שהזמין אותם זה אנחנו, אמ"ם.

אני אגיד לך דוגמא נוספת: אנחנו גם עסקנו במחקרים על כל ארצות אפריקה ואסיה.

על כל ארצות הפריפריה, למשל עסקנו- בסיוע צבאי לארצות אפריקה. עסקנו גם במחקר

של הארצות האלה, ויחסי הכוחות והעוצמה הצבאית המשוערת שלהם וכך הלאה. אנחנו

עסקנו במחקרים אסטטיגיים בכל התחומים, שיש להם בסופו של דבר השלכה על יחסי הכו

ועל האסטטיגיה, ועל מתארי המלחמה. כלומר, הדימוי, כיצד יראו מלחמות העתיד שלנו

עם הערבים.

ר.ב.א.

- 63 -

ועדת החקירה - 13.1.74

ישיבה נ"ה (בקר)

העד: אלוף י. טל

י. טל:

אני אמרתי - שהצבענו על הסכנה שהמטוס מאבד את ערכו במה שנגזע ליכולת להתמודד עם הטילים. ושבואיזה יגתר ארוכת טווח טילי קרקע קרקע יתסו את מקום המטוס.

לאיזה טורחים?

ה. למקוב:

אם חרשה לי המפקד, הבאתי אתי מפות ואני אגיע לזה חיכף

י. טל:

בהקשר להתלבטויות שהיו לנו.

אנחנו קבענו שאין בכוחה של מדינת-ישראל להעריך לעמידה בפני

המעצמות וזה באותה הערכת מצב אופק, בעמ' 8. ומה שנוגע ליחסי הכוחות, אין

לנו מנוס, אלא להעריך את יחסי הכוחות בינינו ובין הערבים ובעלי בריתם הקבועי

אנחנו חילקנו, לנוחיות הניחות, את העולם הערבי: למדינות העימות - למדינות

שגובלות אתנו, ולכל יתר מדינות העולם הערבי שבאופן קבוע, ולא חולף, תומכונ

בהם. כלומר, כל מדינות צפון-אפריקה, סודן, וכל מדינות חצי האי ערב. לאלה

קראנו "בעלות הברית הקבועות". ולמדינות העימות, המדינות שאתנו. אנחנו,

בכל הויכוחים שלנו להצגת סדר הכוחות; וגודל המשאבים הלאומיים שהמדינה

צריכה להשקיע בבסתון, הבאנו בחשבון את מדינות העימות, ואת הסייעו של בעלות

בריתם הקבועות, וקבענו באופן קטגורי, שאין לנו שום סיכוי ושום אפשרות,

לבנות עוצמה שתתן תשובה גם על איום של מעצמות, או על סיוע מסיבי של מעצמות

לערבים. ואת זה השארנו למקבילית הכוחות ולניצול המיידים של המעצמות בעולם.

זה מופיע כפי שאמרתי, בין היתר בעמ' 8 בהערכה הזאת. אני מקריא:

"כושר הדתעה צבאי נגד מעצמות, אין בכוחנו לבנות מבחינה

כמותית, וצלינו להשען על חזק ההרתעה ההדדי בין המעצמות, במסגרת מכלול

היחסים הבינלאומיים ועל התהליך המתגבר של סלידת המעצמות מפני סכנה של

עמות צבאי בינינו".

ישיבה נ"ה (בקר)

העד: אלוף י. טל

י. טל:

קבענו עוד - "שרק יעדים אסטרטגיים חיוניים במדינת העימות עצמה, יש בכוחנו לכבוש, או להכריע, ושאינן בכוחנו לבנות עוצמה, שתאפשר לנו כיבוש יעדים אסטרטגיים, או הכרעה ביעדים אסטרטגיים, אפילו במדינת שאנחנו מגדירים אותם כ"בעלות ברית קבועות".

כלומר, בצבא היבשה לא ראינו אפשרות להגיע, אפילו לא בסוף העורך הזה ולא בעתיד, לעוצמה כזאת שתאפשר לנו למשל, להכריע בעירק, או בסוריה, או בלוב, אלא רק במדינות העימות עצמן.

דבר אחר, חשוב מאד בראייה קדימה, כאשר אנחנו מצד אחד הצבענו על מקור העוצמה הזו של הערבים ועל העליונות המוחצת שהם הולכים ונהנים ממנה בחזום המדינה והכלכלי, שבסופו של דבר, זה יביא גם לארסנל אדיר של אמצעי לחימה, ואנשי אגיע לזה תיכף באופן יותר ספציפי, מול המצב הזה וההתעצמות שלנו והמודרניזציה, גורם ההתמתנות, וזה קשור גם לענין האיכות, הלך ותפס מקום יותר ויותר חשוב. עכשיו, גורם ההתמתנות אצלנו ואילו אנחנו בנויים על צבא מליציוני, רוב מנינו דבציוני של צה"ל הוא מילואים, והיינו צריכים למסור לעצמו דו"ח - האם באמת בתקופה כזו של התפתחות והתקדמות האמצעים, המדע והטכנולוגיה, נוכל לקיים מערכות כאלה מערכות כאלה מורכבות ומשוכללות עם צבא של מילואים.

בדרך האלמנטציה היה ברור, שאין דרך אחרת בכלל. כידן שמדינה עם אוכלוסייה כמו שלנו, לא תוכל לקיים צבא סדיר גדול. זה ברור. ובהערכת המצב הזו של אופ (בעמדים 10-18) אנחנו מטפלים בזה. זה חשוב מאד גם בענין חיל-האוויר, עוד-פ כדי להמחיש, כמה עמק בחודעה שלנו ובכל הבניין שלנו, איזה תפקיד מכריע היה לחיל-האוויר, וכיצד בעצם, ביום-כיפור החבר לנו, שבגלל מערכי הג, המודרניזציה בעצם, חיל-האוויר בחומים מסויימים, לא יכול היה למלא את הצפיות ואת התפקי

3061

ר.ב.א.

70 - 65 -

ועדת החקירה - 13.1.74

שיבה נ"ה (בקר)

הער: אלוף י. טל

י. טל:

שיעדנו לו בדוקטרינה הבטחונית שלנו.

ברשותכם, אני רוצה להקריא:

"היהרונות בבנין צה"ל: מודיעין, חיל-אוויר וחיל-ים -

סדירים. אם מדברים על חצי מיליון איש בצה"ל, בלאגמא בסוף אופקא' - כלומר

בסוף 67;68, הרי ברור שרובם יהיו אנשי מילואים, כלומר, אזרחים. דרך

אגב כל הציטטות שאני מקריא עכשיו זה מהסטנדרט שלי מהדברים שאמרת

בפתיחה כאשר הצגתי את ההכנית שלנו הרב שנתי.

"הדרך לקיים צבא אשר רובו ככולו הוא צבא מליציוני, מול

צבאות אויב סדירים הפרוסים לאורך הגבולות, היא לכפוח עליו ועל תהליך

גיוסות, באמצעות מודיעין רציני וחיל-אוויר סדיר ודרוך בכוננות תמידית.

גם חיל-הים צריך להיות סדיר בגלל הסיבות הבאות:

מהות מערכות הגשק, המערכות וכלי-השיט, מהדיביס השקעה

מאמצים שוטפים ורצף פסא דאין אפשרות זולה להקפאתם מעל פני שיטת הימתיים

אגאגאגא היבשתיים. לחיל-הים אין תפקיד כמו למודיעין ולחיל-אוויר

בחפיסה שלנו, ולכן לא זו הסיבה מדוע היה צריך צלהיות סדיר.

אנחנו ערכנו מחקרים נפרדים על זה התברר לגו פשוט, בלי כל ספק וכדאיות

שאין לגו דרך לעשות אותן מליציוני. ופה אני מסביר את זה:

היעוד של חיל-הים הוא להגן על חופי המדינה ולקיים

נוכחות ימים בים-ה יכון ובים-סוף. קיום הנוכחות הוא חשוב תמיד, ולא-ודוקא

בזמן מלחמה. כלומר, עצם היעוד הוא אגט מליציוני.

המשך דבריו דשמה א.א.

"כמובן שאם חיל אויר וחיל הים והמודיעין צריכים להיות בעיקרם סדירים, יהיה צבא היבשה בעיקרו צבא מילואים. התנאים, הנסיבות והאילוצים אשר חייבו אותנו לאמץ את שיטה צבא המילואים אחרי מלחמת השחרור, תופסים גם כיום. ולכאורה נדמה שהיה טוב כל השנים והוכיח את עצמו, טוב גם היום ויהיה טוב גם מחר. אולם האמת היא שונה. צבא המחר וגם צבא ההווה הוא צבא שונה לחלוטין מהצבא של שנות החמישים. אז היה הנשק האישי נשק ההכרעה. ואילו בצבא מודרני נשק ההכרעה הוא מערכת הנשק הקולקטיבית: הטל, המטוס, הטנק, הסטיל, מערכות הלוחמה האלקטרונית ומערכות האמצעים המיוחדים. היום, למשל, השאלה איננה כמה חיילים רובים יש למצרים, אלא כמה מטוסים, טנקים וכדומה. השאלה היא מה דרגת ההתפתחות של המדינה, ועל פי החשובה אנחנו מעריכים את העוצמה הפוטנציאלית ואת הסדר ואת יחסי הכוחות. במלחמת החשור קבעו כלי הנשק ויחסי הכוחות נמדדו על פי גדולים וחטיבות של חיל רגלים. עוצבות חיל רגלים היו עוצבות ההכרעה בקרב היבשה. בצבע המודרני בעל המערכות המורכבות והמתוחכמות, קובעת ההתמחות ושיטת המילואים היא אנטי תיזה להתמחות. יוצא ^{לכך} שהאילוצים שהכתיבו בזמנו אימוץ תורת בטחון המושחתת על צבא מילואים, קיימים גם היום, ומחייבים אותנו לקיים שיטה זאת. אך הפרובלמטיקה של בניין, קיום ותפעול כח צבאי על ידי מליציה בתקופת אופק א' תלך ותחריף, ולא הרי קיום צהל ~~בשיטה~~ בתקופת אופק א' כבניין וקיום צהל בשנות החמישים. לנו אין סכוי שנהיה "הצבא הכי טוב בעולם" במובן הסכני והחומרי של המושג. אם ניידות, למשל, מותנית בכושר אחזקה מעולה, וירטואוזיות בהפעלת מנועים, מערכות ~~אלקטרוניות~~ אלקטרו-אופטיות, מחשבים, לוגיסטיקה, פיקוד ושליטה, עבודת מטה וכדומה, הרי בצבא שאינו מאויש על ידי מתמחים, אין לנו סיכוי להיות בליגה א'.

אבל לצד האספקט החומרי קיים גם האספקט של הרוח, של החשיבה, וניידות היא גם ואולי בראש וראשונה מצב של החודעה, של הנכונות והגמישות הרוו השכלית, ומבחינת האספקט הזה של המושג, אנחנו יכולים להיות אלופי ליגה א', כיו שבצד הנזק ההתמחותי של צבא מילואים קיים גם יתרון גדול. אצלנו, על פי השיטה שלנו, מעורבת האליטה ~~של~~ האנושית של החברה הישראלית בכל הדרגים, כך שבג'יפ סיור אנחנו נתקלים בסמל מילואים אשר בחייו האזרחיים הוא משמש כפרופסור

לשפוטת רומניות

לשפוטת רומניות באוניברסיטה, ובמוצב בבקעת הירדן משמש כמ"כ גנהנים דוקטור לכלכלה. ורשימת הדוגמאות ארוכה. הכועל היוצא מכך הוא שהרמה האנושית הממוצעת, מבחינת השכלה, מוטיבציה, ראייה כוללת וכדומה, של צוות הטנק, הכיתה והמחלקה, הכלוגה וכל שאר הדרגים, היא גבוהה ביותר, ולכן קיימים סיכויים טובים שנוכל לקיים כח יעיל בשנות השבעים, בתנאי שהיתרון הרוחני והמוראלי ויתרון הפשטות יפצו על החסרונות ותוסר השלמות בתחומים החומריים והטכניים".

במידה מסוימת זוהי גם תשובה לשאלות על האיכות, שאחר כך אגע בו

במרוכז.

באוגוסט 1973 התברר שהמצרים קיבלו טילי ~~פאגא~~ סקאד. אם מותר ל

בהערת אגב להפנות תשומת לב ~~ל~~, אנחנו השקעו

" בפיתוח טילים

  דוגמת פרוג. וכיום כיפור היה המצב שלנו ש

המערך המבצעי של הטילים שלנו שמקבילים לפרוג, ~~אלה~~ טילי עברי,

עדיין לי היה מערך מבצעי, אלא ~~במצב~~ של פיתוח.

ואילו הערכים, שאכשר להגיד שלא השקיעו שום מאמצים בתחומים

האלה, בחודש מאי עדיין סרבו הרוסים בכל תוקף לתת להם טילים סקאד, והנה בחודש

אוגוסט, על סט של כסף, בבת אחת הם קיבלו את הטילים האלה. זה בא להמחיש את

המצב שלנו. אנחנו צריכים לבדנו לעשות מאמצים אדירים, במשך שנים ולהוציא

על זה המון משאבים, ובסופו של דבר המלחמה תופסת אותנו כשעדיין אין לנו

סדר כוחות מבצעי רציני, ואילו הערבים מקבלים תוך חודשים, בבת אחת על

סט של כסף כמות של טילים מבצעים וטובים, וכעת גם הסורים קיבלו את זה. כל

מדינת ישראל בשנות של הקאדים.

באוגוסט בערך, המצרים קיבלו את הטילים.

באוגוסט הם היו מוכנים. לנדאו:

באוגוסט נודע לנו. הם קיבלו את הטילים במאי. ידין:

כן. היתה תקופה של אימון. לנדאו:

היתה תקופה של אימון, היתה תקופה שחשבנו שיש רק כמה טילים י. של:

לכל משגר. זה היה תהליך, אבל מהיר מאד, לממאי עד אוגוסט.

כאוגוסט התברר לנו שאנחנו עומדים בפני הדבר הזה.

והתברר לנו דבר נוסף, שבגלל הנפץ, הערבים עושים עיסקות רכש

ענקיות גם במערב, כדי להשיג את אותם מטוסי תקיפה עם כושר חדירה לטווח ארוך,

כלומר אותו כושר שכל כל היכו לו כגורם נגד ההרתעה הישראלית.

מתי זה התברר? לנדאו:

אני מצטט מסמכים. כתומאה מזה הגיש אמ"ן ב-9 באוגוסט 1973 י. של:

מסמך שנקרא "עיסקות הרכש של מדינות הנפץ במערב". המסמך הזה

מופיע בתיק הזה, והוא בודאי ישנו גם אצלכם מאמ"ן. ואנחנו - אג"ם - הגשנו

ב-18 באוגוסט מסמך שנקרא "התעצמות מדינות ערב בשנות השבעים, השלכות על בנין

צהל". כלומר, לנוכח שילי הסקאד ולנוכח התנופה העצומה הזאת של הערבים

בהצטיידות בנשק מערבי ומזרחי, אותו הנשק שהם כל כך השתוקקו לו כל הזמן, החלט

לעשות רוויזיה על הערכת המצב שלנו, ולראות מה ההשלכות והמשמעויות של

ההתפתחויות האלה. ולכן הגיש אמ"ן את המסמך, ולכן הגשנו אנחנו את המסמך.

בתאריכים 17 בספטמבר, 24 בספטמבר ואחד באוקטובר התקיימו

דיוני מטכל יחד עם שר הבטחון כדי להעריך את המצב לאור ההתפתחויות החדשות האל

המסמכים שצינתי נמצאים בתיק. הערכת המודיעין וחיל אויר ~~811114~~ אלה היתה

שהתהליך הזה של התעצמות הערבים יהיה תהליך ממושך, ורק בשנת 1975 הם יעריכו

שכוחם לתקוף את ישראל. זה מופיע בהערכת מצב ב-17 בספטמבר עמוד 9, ובהערכת

מצב מיום 1 באוקטובר עמוד 25.

על מה היתה בנויה הנחה זאת? הנחה זו היתה בנויה על כך

ישיבה נה - בוקר
אלוף י. טל

שהערבים יזדקקו לטייסת אחת של מטוסי תקיפה כאלה מול כל
שום עיקרי שלנו. ועשו אוולואציה והכניעו למסקנה שזה יקרה ב-1975. ולכן הגיעו
למסקנה, שהחנאים של האופציה הצבאית וכו' עדיין לא בשלים ולא יהיו בשלים עד
1975.

הערכת אג"ם בריונים אלה היתה, עודפעס, ש"הערבים נהנים מעליונו
כלכלית ומדינית מוחצת", והפעם השתמשנו ממש במושג מוחצת. זה מופיע בהערכת מצב
מיום 24 בספטמבר, עמוד 35, ובהערכת מצב מ-1 באוקטובר, עמוד 13.
היו"ר אגרנט: מה היתה ההערכה?

י. טל: כי הערבים נהנים מעליונות מדיניות וכלכלית מוחצת. פה אנחנו ארו
"אבל אנחנו הכרנו בפירוש בעובדה שהערבים^{הם} נהנים מעליונות מדינית וכלכלית,
והייתי אומר שפוטנציאלית יש להם עליונות כלכלית ומדינית מכרעת." ב-1 באוקטוב
בהמשך אמרתי "ואני בפירוש טוען שמבחינה זו של עוצמה כלכלית ופוליטית הם
נהנים מעליונות מוחצת עלינו, כך בשנות השבעים וכך גם בשנות השמונים".
עוד פעם טענו, שהמטוס ירד מגודלתו בגלל הטיל ויפסיק להיות
נשק אסטרטגי. למה השמעתי עוד פעם טענה זאת? מכיוון שהיו הצעות, אם תקראו את
הסטנוגרמות המלאות תתקלו בזה, היו הצעות מה בעצם אנחנו צריכים לעשות מול
גל ההתעצמות החדש של הערבים, והיו הצעות לכל מיני רכש. בין היתר תבעו לרכוש
מהאמריקאים מטוסי תידלוק, לדרוש מהם ולרכוש מטוסי תידלוק, כדי להגדיל את
טווח המטוסים שלנו. אני התנגדתי להשקעה זאת בטענה, שתוך שנה או שנתיים המטוס
ינוטרל סופית, ולא יוכל לטוס לארצות רחוקות, לבעלות הברית הקבועות וכו'.

לסקוב: באיזו שנה אמרת שזה יקרה?

י. טל: תארתי את זה כתהליך. טענתי שכבר היום טקטית --

לסקוב: אני מכין, אבל לאיזו שנה אמרת שזה יקרה?

י. טל: תוך שנה שנתיים. זאת אמרתי באוקטובר 1973. לכן אמרתי, מיותר

והכל לעשות השקעות ~~אצל~~ כאלה בעצם באמצעים של האתמול, כשהם

יהיו מבצעים אצלנו, עד שנרכוש ונכניס אותם. לעומת זאת המלצתי בכל תוקף לדרו

3066

אלוף י. טל

עוד פעם מהאמריקאים את טילי לנס מיד, כמשקל נקד, כי טילי הלנס הם הנשק הכי
אפקטיבי שידוע לנו נגד טילים, נגד טילי נ"מ כטיל ~~תלפז תרקע-קרקע~~. המלצתי
לדרוש ~~מהאמריקאים~~ מהאמריקאים את הטוס החדש, את טילי לנד ומערכות ~~בילוי~~
והתראה.

אחרי כן אב

לפני כן רשמה א.א.
רשמה א.ב.

ועדת הקירה - 13.1.74
ישיבה נ'ה - בוקר
העד אלוף י. טל

זאת הייתה המלצת אגס מול ההתעצמות הזאת, וזה מופיע בהערכת המצב ליום ה-1 באוקטובר,
עמוד 17.

אני רוצה להזכיר שהדיון הזה ב-1 באוקטובר היה יום אחד אחרי
הדיון אצל הרמטכ"ל בעניין הידיעות. את זכור לכם, ב-30 בספטמבר התכנסנו אצל הרמטכ"ל
לדון על משמעות העדויות, זה היה אותו דיון שהגשתי לכם עליו רישום חלקי של ראש
לשכת הרמטכ"ל, שבו אני טענתי שזאת מלחמה, ודרשתי גיוס. לכן, הדיון הזה שהיה ב-1
באוקטובר, בו לא חזרנו מחדש לעניינים של - - -

אבל היה שם פורום אחר.

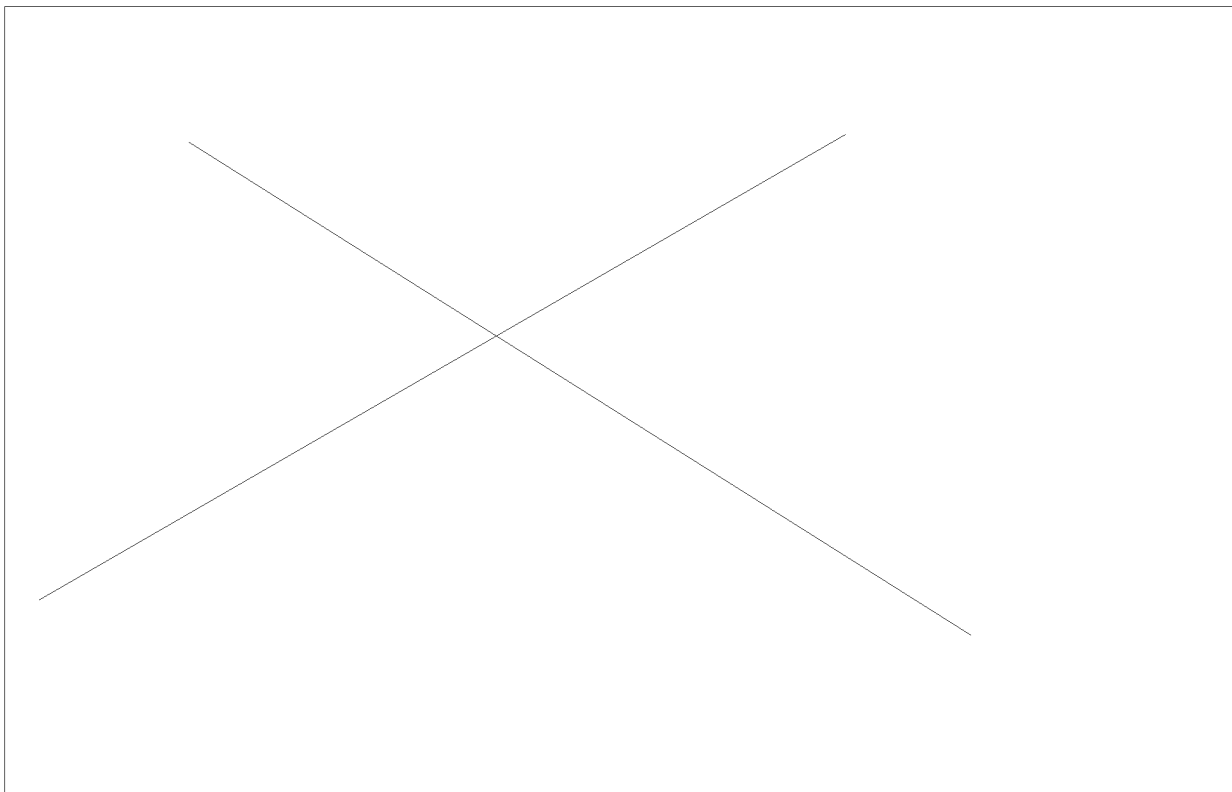
לסקוב:

נכון. הדיון ב-1 באוקטובר היה המשך דיוני מסכל, סדרה של 2-3

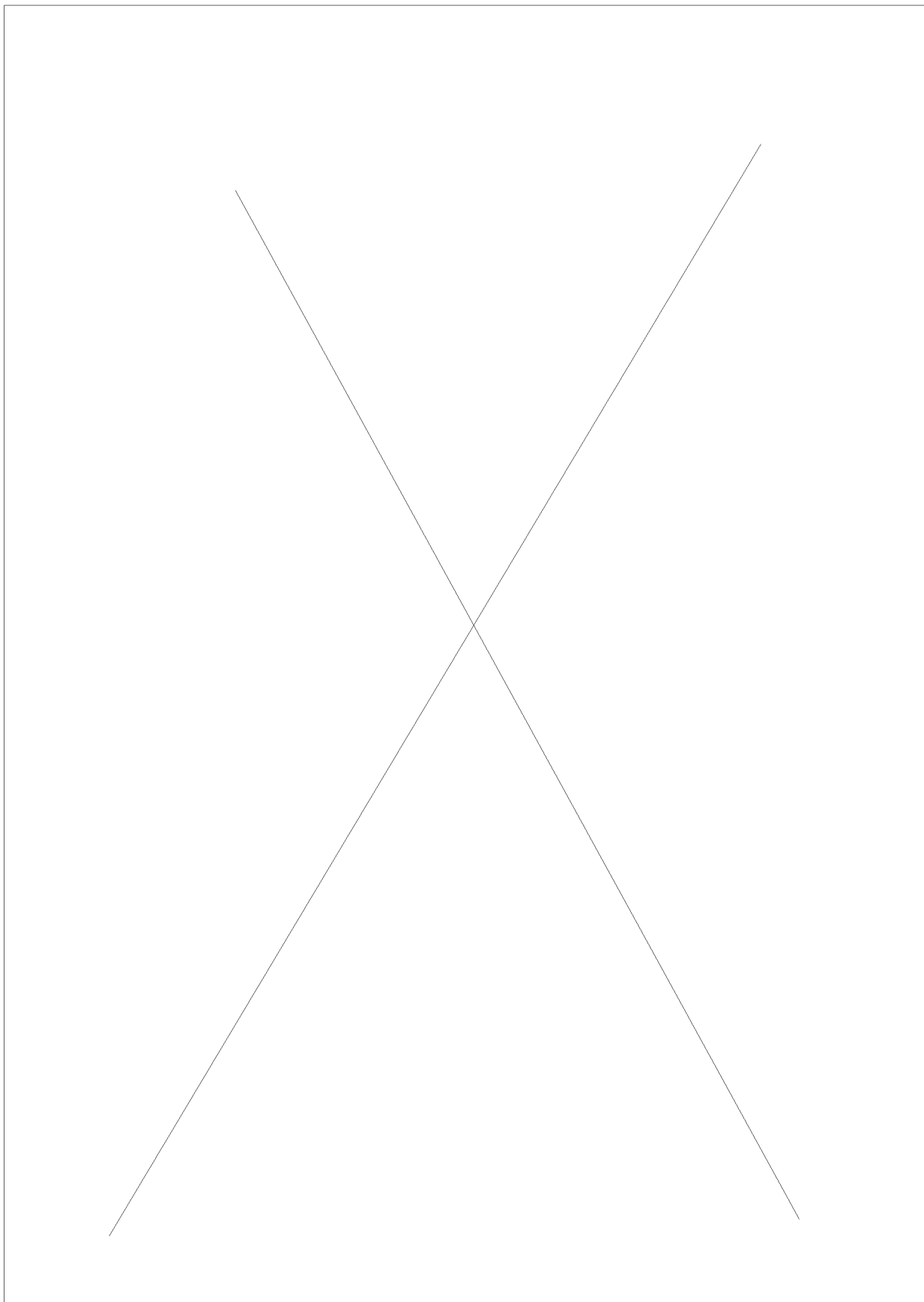
י. טל:

דיוני מסכל בעניין ההתעצמות הערבית. בינתיים נכנסו באמצע הידיעות

האלה. אנחנו קבענו בדיון הזה שאין אפשרות לתקוף בזמנית בשתי חזיתות, שזה'ל לא
מספיק חזק כדי לתקוף בזמנית בשתי חזיתות. זה מופיע בהערכת המצב מה-24 בספטמבר,
עמוד 38. ואנחנו לא נוכל לבצע הכרעות בעניינים אסטרטגיים מחוץ למדינות העימות.
כי הפעם זה היה רלבנטי, בקשר למדינות אצא ערב האלה שמתעצמות מסביב, לרב וכל אלה.

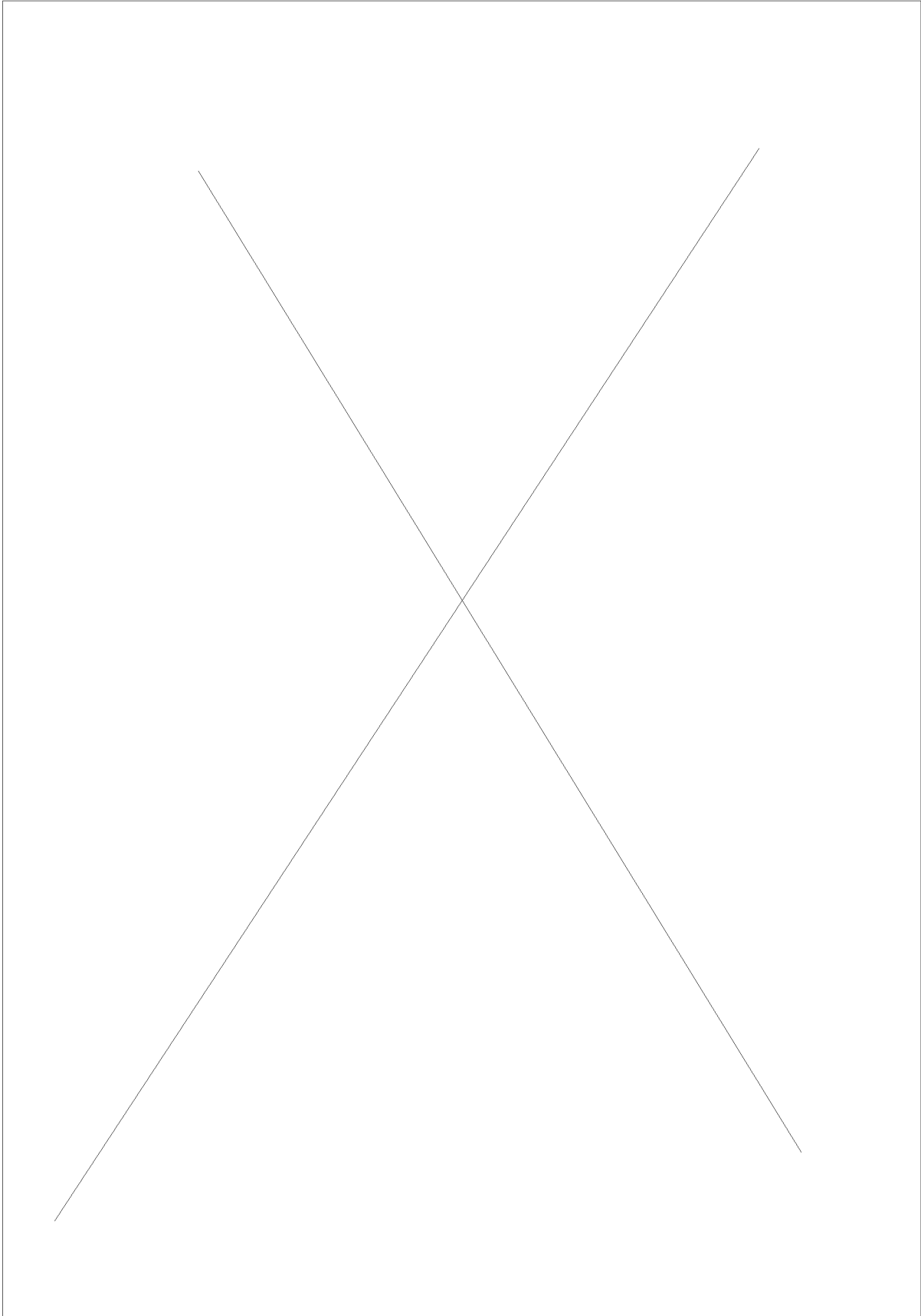
13.1.74 - ועדת חקירה -
ישיבה נ'ה' - בוקר
העד אלוף י. סל

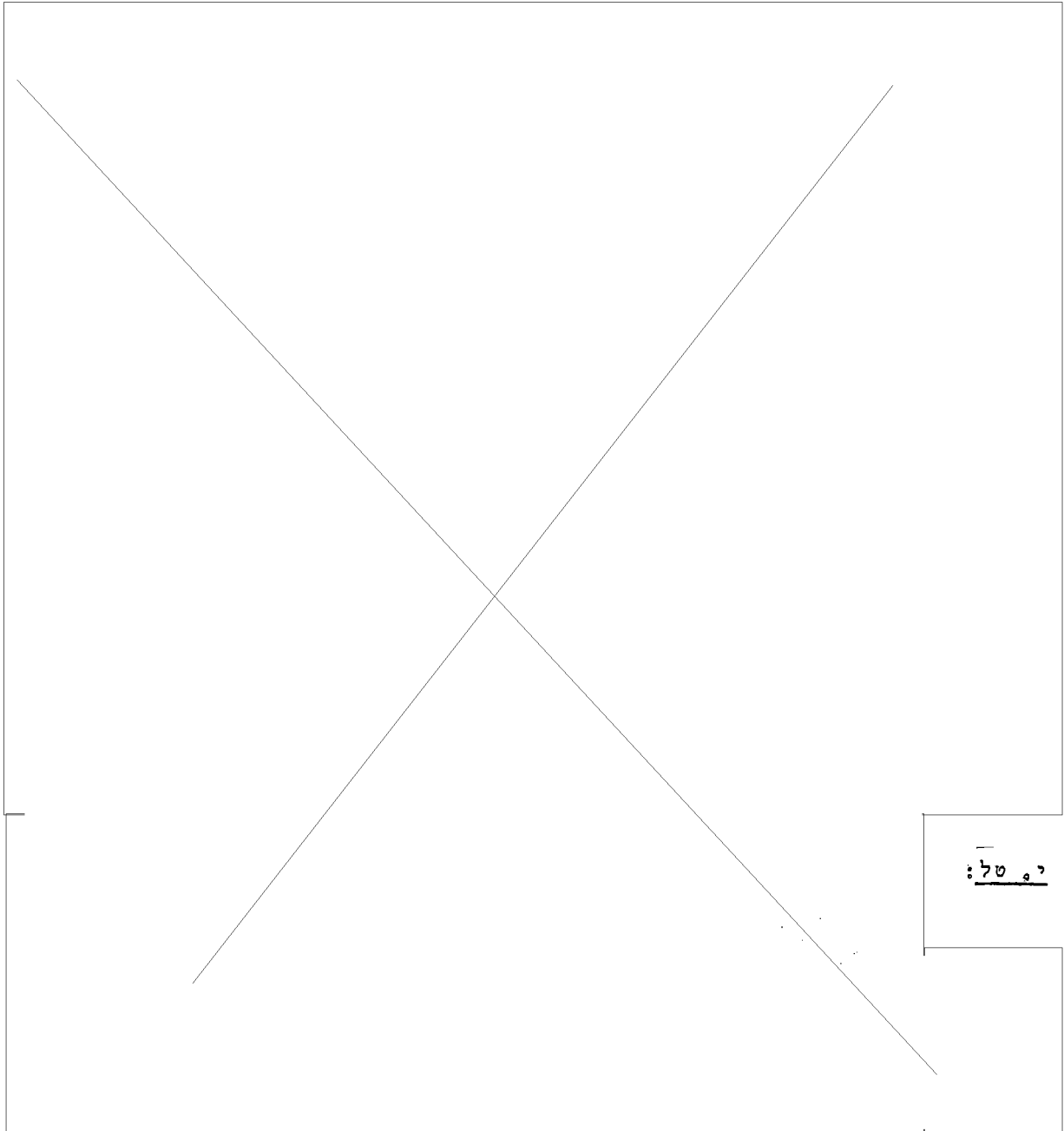

א.ב.ג.

3069
- 83 -

ועדת חקירה - 13.1.74
ישבה א' נ'ה - כוקר
הערך אלוף י. טל

י. טל:

ולבסוף אגם לא המליץ שנבנה סדר כוחות יותר גדול מהחכנית הרב-
שנתית שלנו, שהיתה מתוכננת, בגלל ההתעצמות הערבית, על בסיס השיקול הפשוט שכמות
איננו יכולים להתחרות. תהיה לנו עוד אוגדה, אז להם יהיו עוד שתי דביזיות; יהיו
לנו עוד שתי אוגדות - להם יהיו ארבע. והבעיה היא בעיה איכותית ניידוס, ולא
כמותית.

ועדת החקירה - 13.1.74
 ישלבה נ"ה בבוקר -

העד: אלוף י. טל

מחל בוטל המושג "שובך יוניס"?

הי"ר אגרנט:

ונקבעו קודים אחרים לשלוש דרגות שונות של כוננות.
 יש בידי חיק "כחול לבן" אצאא ואגיע לזה.

י. טל:

מה נקבע אז?

הי"ר אגרנט:

שמות קודים אחרים למצבים אחרים.

י. טל:

ובקודים האחרים המונח "שובך יוניס" לא מופיע?

נבנצל:

לא מופיע, הוא צא בוטל. המושג "שובך יוניס" בוטל,
 והכרזנו ב"כחול לבן" על שלושה מצבי כוננות.

י. טל:

איך הם נקראים?

נבנצל:

אח השמות תיכף אגיד, הכרזנו על שלוש דרגות:

י. טל:

1. כוננות רק של המערך הסדיר; 2. כוננות להגנה.

כוננות של הצבא הסדיר עם גיוס חלקי של מילואים.

זה להגנה?

ידין:

כן. בהקשר לידיעות שהיו במאי. "כחול לבן" זה

י. טל:

הפעילות של הצבא לקראת אפשרות פתיחת מלחמה במאי, או בחדשים

הקרובים.

פלוס מילואים חלקי?

ידין:

כן. והמצב השלישי: גיוס מלא.

י. טל:

היה גיוס מילואים חלקי אז?

הי"ר אגרנט:

לא, אני חייב לכם תשובה. גייסנו אז רק כמה עשרות

י. טל:

אנשים למערך הג"א.

לפי מה שאני בדקתי באג"ם מבצעים. האם יש לוועדה

אינפורמציה סותרת?

ועדת החקירה - 13.1.74
 ישיבה נ"ה בברוקר
 העד: אלוף י. טל

נבנצל: לי לגמרי לא ברור. זה במישורים שונים, אם אני מבין נכון, אבל כאן יש משהיט יותר גדולים, אני הבנתי ש"שובך יוניס" זה משהו במערך הטקטי בקו.

ידין: הוא עוד לא הגיע לזה.

י. טל: אני מתחיל, אמרתי, מדרג המסכ"ל, אתה צודק, ארוני, בחטיבה שבקו היה קיים המושג "שובך יוניס". אני מוכן להתחיל מהמקום שאתם רוצים, הלוגיקה שלי לא עומדת לי, זה גבול האינטלקט שלי. אני לא יכול אחרת.

היו"ר אגרנט: אתם אומר שפצא שבמאי הכרוזתם על שלושה מצבים: 1. כוננות צבא סדיר; 2. כוננות צבא סדיר פלוס גיוס חלקי של מילואים; ומצב שלישי - גיוס מלא, כוננות לגיוס מלא, או גיוס מלא?

י. טל: תרשה לי לדייק, אקרא מהנייר. קבענו כך, ש"ההיערכות ההגנתית מחבסת על הפריסה הנוכחית לצרכי בטחון שוטף, ועל כוננות לתגבור כל פיקוד בגזרתו בהתאם לשלוש אפשרויות הבאות: אפשרות א' - "סלע" זה אצלנו הקוד הכללי להיערכות להגנה, כאשר צה"ל נפרס להגנה.

ידין: לכל המצבים?

י. טל: של כל המצבים, אפשרות א': "סלע" חלקי - סדיר. זאת אומרת, זה אפילו לא כל הצבא הסדיר, זה מבוסס רק על הכוחות הסדירים הקוד לזה היה "חול ים".

לסקוב: חלקי סדיר זה "חול ים"?

י. טל: "חול ים".

העד: אלון י. טל

י. טל (המשך:)

אפשרות ב': חלקי מילואים, זאת אומרו, זה מערך המבוסס על כל המערך הסדיר ועל תגבור חלקי באמצעות מילואים. לזה קראנו "גיר".

זה נקרא גם כן "סלע"? ידין:

כן. כולם, כולם סלע. י. טל:

אחה אומר שההוא זה: סלע חלקי סדיר. ידין:

זוה - סלע חלקי מילואים, אני מסביר: זהו מערך המבוסס י. טל:

על כל הסדיר ועל גיוס חלקי.

הקוד הוא "גיר"? ידין:

גיר. י. טל:

והמצב השלישי הוא היערכות מלאה של צה"ל, וזה הפשוט "סלע".

מה הקוד של המצב השלישי? ידין:

"סלע". י. טל:

שלושת המצבים האלה שהכרזנו עליהם בטלון ברמה המטכ"לית

את דרגות הכוננות הקודמות, כולל את המושג "שובך יוניס", ובאז במקדמם.

אני עוד פעם רוצה לשאול: בפועל היה גיוס חלקי או לא? הי"ר אגרנט:

לא. גייסנו רק כמה עשרות אנשים למערך הג"א. 38 איש. י. טל:

לעומת זאת עשינו סידורים עצומים של כוננות, שאדבר א

עליהם להוד במסגרת "כחול לבן".

היחה שאלה בפע - הקודמת, שאלתם אותי: מה עשינו לקראת המלחמה?

ואני עניתי לכם על השאלה, אבל בלי "כחול לבן", כי העשייה הכי גדולה זה

"כחול לבן". זה כתוב אצלי בתשובות להיום. הבאתי את כל החומר.

ועדת החקירה - 13.1.74
 ישיבה נ"ה בבוקר

הער: אלור י. טל

י. טל (המשך):

אני חוזר לפרשת "שובך יוניס" ההמטכ"ל הנתה כיצד להיפרס

בכינוי בהקשר ל-6 באוקטובר, וזה בא לידי ביטוי במברק של אג"ם מבצעים, שאני מחזיק אותו ביד, ואני משאיר אותו לוועדה. הוא נקרא "אשור". הקוד הוא "אשור" - פקודה מס. 2.

ממתי זה?

לנדוי:

זה יצא ב-5 באוקטובר בשמונה בערב.

י. טל:

כאן מורה הרמטכ"ל על פריסת הכוחות. והוא אומר: בהתאם

להתפתחויות חדשות, - המברק הזה הוא מברק של אג"ם מבצעים, לצבא - יגביר צה"ל את רמת הכוננות מעבר לפקודה "אשור" שבסימוכין.

אתה הוצאת זאת מהתיק שלנו. אני ראיתי זאת.

ידין:

ופה הוא מורה לפיקוד הדרום, שההטיבה הקדמית בלבד תישאר

י. טל:

בקו; וחטיבה אחת תישאר בביר-תמדה ובג'ידי, וחטיבה

אחת ברפידים.

401 בביר-תמדה..

לסקוב:

בית-הספר - ברפידים, 401 בביר-תמדה..

י. טל:

כלומר, אין מה לשאול את פיקוד הדרום או את האוגדה בסיני:

למה לא נערכתם עם שתי חטיבות בקו? את זה יש לשאול את המטה הכללי. המטה הכללי

נתן פקודה: חטיבה אחת קדימה, ושתיים מאחור.

זוהי הפקודה שהגיעה לפיקוד דרום ב-20 05?

לסקוב:

אינני יודע מתי היא הגיעה לפיקוד.

י. טל:

היא נשלחה ב-5 לחודש?

לסקוב:

כן. היא נשלחה ב-5 לאוקטובר בשעה שמונה בערב.

י. טל:

3076

ועדת החקירה - 13.1.74
ישיבה נ"ה בבוקרהערד: י. טלהי"ר אגרנט:

איזו חטיבה ברפידים?

י. טל:

ברפידים - חטיבת ביה"ס של גייסות השריון.

ידין:

מה מספרה - 460?

י. טל:

460 401 בביר-תמדה, והחטיבה הקדמית - חטיבה 14.

העובדה שהפקודה יצאה בשעה 8 בערב - ואני כבר אמרתי

בפעם הקודמת - זה לא אומר שאז נודע לפיקודים שזוהי הפקודה, הפקודה יצאה

כמסמך דיבורים ותיאומים עם הפיקודים במשך כל היום, בטלפונים וכישיכות.

כולל אולי גם דיבורים של הרמטכ"ל עם אלופי הפיקוד בטלפון. זאת אומרת,

העובדה שהפקודה יצאה ב-8 בערב - היא יצאה רק כמסמך מסכם, אהמה שסוכם.

ואם מותר לי להגיד חרות-דעת אישית, אני חושב שלגבי

פיקוד הדרום - וכעצם כל הפיקודים - אני חושב שהפריסה הזו הייתה נכונה.

אינני חושב שהיתה טעות בעובדה - למרות שלא אני החלטתי על זה, אני לא מגן

פה על עצמי - אני בפירוש חושב שהפקודה הייתה הגיונית, אני חושב שמהלך

הקרבות כבר בשבת לגבי חטיבה 401 לפחות ממש הצדיק את זה, חטיבה 401

יצאה מביר-תמדה ומהגידי, השמידה חטיבה של האויב שהיתה מורכבת מגמ"שים

אמפיביים.

ידין:

זה היה בשבת.

י. טל:

השמידה חטיבה כזו שצלחה, השמידה את כל החטיבה של

פ.ט. 66 ונגמ"שים, אמפיביים, והתחברה אל כל המעוזים

בגיזרת סואץ באותו לילה.

לסקוב:

איפה הוגדרה המטרה של פיקוד דרום, מה הוא צריך לעשות,

באם הוא מופתע. מה המטרה שלו? איפה זה הוגדר? יש

במברק משהו?

העד י. טל

המטרה מוגדרת כתכנונים האופרטיביים. והמטרה היא בכל

י. טל:

דרגות "סלע".

מהי המטרה של "סלע", "חול ים"?

לסקוב:

לכל דרגות "סלע" המטרה היא לבלום ולמנוע הישגים מן האויב.

י. טל:

זה יותר שיטה, לא מטרה.

לסקוב:

אתה שואל אותי - מה כתוב בכוונה.

י. טל:

אפשר לקרוא מה כתוב?

לסקוב:

לא הבאתי אתי את התכנונים האופרטיביים. זוהי הכוונה

י. טל:

המנוסחת שם, לפי מיטב זכרוני. אני לא הבאתי אתי את

תיק התכנונים. וגם בהערכות המצב - זוהי ההגדרה. זה מופיע פה בתיקים.

האם בעקבות "סלע" אז, אי-פעם - ברור שכבר לא ב-5 באוקטובר

ירין:

שעה 20.00 - אצאצאצא נדרש כל פיקוד, נאמר במקרה זה

פיקוד הדרום - להגיש לאישור או לתכנן ולהביא לאישור - מהי השיטה של הפיקוד

המסוים הזה כדי להשיג את המטרה הזו אשר מוגדרת ב"סלע"?

בהחלט. באופן הכי יסודי ומבוסס.

י. טל:

6 התהליך הוא כזה: במסגרת "כהול לבן", הכוונות של מאי;

כאשר הוגדרו המצבים האלה, כל פיקוד היה צריך לעשות נוהל קרב מלא ולהוריד

את הפקודה עד לדרג מפקדי פלוגות, כולל אנשי מילואים ולטייל אתם בשטח.

והדברים האלה נעשו.

ב. כל פיקוד הציג בקד"ס רמטכ"ל - והמושג קד"ס ידוע כאן,

(קבוצת דיון מבצעי) - כל פיקוד הציג את התכנון שלו - פקודות מבצע, מפות, הכל,

3078

- 100 - 97 -

ועדת החקירה - 13.1.74

ישיבה נ"ה בבדק

העד: אלוף י. טל

אד

י. טל (המשך):

כמו כל מבצע, היה דיון והרמטכ"ל סיכם. וזו התכנית האופרטיבית שהייתה כל פיקוד. בתכנית הזו מוגדרת גם המשימה, תכונה.

ועכשיו נלך הלאה. אני שוב אומר: אנו נשאל גם את אלוף

ידין:

הפיקוד וגם את הרמטכ"ל. בדרגים הנמוכים יותר - אנו פחות

או יותר כיררנו. פיקודים, חטיבות, וגם באוגדה, באמצעות פינקו...

נשארה פה נקודה לא ברורה. דבר אחד ברור, כפי שאתה אומר, ש"שובך יוניס" לא

היה בטרמינולוגיה המטכ"לית. ברור שהוא כן היה, אני עוד לא יודע אם בטרמינולוגיה

הפיקודית, אבל בדרגים מסוימים של הטרמינולוגיה הפיקודית הוא היה קיים. כי מפקד

חטיבה אומר: קיבלתי פקודה: להפעיל "שובך יוניס". גם "שובך יוניס". זה לא סתם...

פה עוד לא ברור לי - זה נשמע אולי מאלוף הפיקוד, אבל אם אתם יודעים - מהו

הקוד של אלוף הפיקוד להפעיל את, זנבית, "חול ים", או "גיר" או "סלע".

אחרי-כן - א.ו.

ידין:

האם היה לו איזשהו קוד, או מטכ"ל או אחרים, או פיקודי שהוא אותנטי לדבר אחר?
ולאור זה אני רוצה לשאול אותך שאלה, אם אתה לא יודע, אין לך מה לענות,
כלומר אם זה הניע למטכ"ל או לא.
אנחנו קיבלנו נתונים שמתוכם משתמש
שביוס שכח בבוקר לפחות, כתוצאה מיום ששי, ההוראות היו להפעיל מה שהם
קוראים שם בחטיבות שובך יוניס מוקטן (י. טל: קטן), קטן, עד שעה חמש
אחרי הצהריים. מוקטן פירושו של דבר א) בלי שתי החטיבות שמאחור כעקרון,
חטיבה 14 היא צריכה להעסק. אני תיכף אגיע לבעיות שאני רוצה לשמוע ממך.
באחת ועשרה שתי החטיבות של הקו טענו שהן קיבלו הוראה ממפקד האוגדה להפעיל
את זה מיד, לא לחכות לשעה חמש. אחד ממפקדי החטיבות הצפונית, נוי, אלוש, טען
שכעשר שבע דקות אחרי זה, ב-1.22 נדמה לי, הודיע לו מפקד האוגדה, כן,
פרט לסנקים שצריכים להכנס לרמפוח שם, לסנפירים, אותם להפעיל כמו בפקודה
הקודמת בשעה ארבע, חמש. במלים אחרות, בבוקר - להפעיל את הכל לשעה חמש;
בצהריים, באחת - להפעיל את הכל מיד, פרט במקרה של חטיבה בצפון 275
פרט לסנפירים.

השאלה שאני עכשיו שואל פפולה - האם הפקודה הזו
להקדים את שובך יוניס הקטן הזה, מיד, זו היחה הוראת מטכ"ל או לא? ב) האם
לעכב את הסנקים של החטיבה הצפונית מהסנפירים זו היחה הוראת מטכ"ל או לא?

י. טל: אז אני אענה ככה: אני חושב שהעצמי אתכם בדבר אחד -
שלושת הקודים שנתתי דרגת הכוננות וכתול לבן,

גם בוטלו. הם לא היו בתוקף באוקטובר. כשעברה הכוננות של כחול לבן גם בוטלו
הקודים. בזה אני אמרתי גם כן כמוכם שהעניין הזה מסובך מאוד של שובך יוניס.
ופיקוד הדרום חזק לשיטות הכוננות הישנות ולשובך יוניס ולקוד של שובך יוניס.

אגרטל: אתם במטכ"ל גם כן בשבת לא השתמשתם במושג הזה של שובך

יוניס?

למה? "אשור" או השתמשנו בקוד "אשור".

י. טל:

- אז פת "סלע" אנהנו יכולים לשכוח ? נבנצל:
- סלע רלבנטי בהקשר של מדוע בוטל שוכך יוניס-זמנו. י. טל:
ומדוע אחר-כך כאילו חזר.
- מה זה "אשור"? לנדוי:
- אשור זה שם הקוד של הפקודה בחמישי באוקטובר להכנס י. טל:
לפרישת הגנה. המברק הזה שאני הקראתי.
- אבל מבלי לציין את המטרה? זה רק פרישת כוחות? ידין:
- מה "אשור" צריך להגיד? לסקוב:
- האם הועדה קבלה את הפקודה "אשור 1"? י. טל:
- יש פקודה מהראשון לאוקטובר משעה 11 בערב, זה אשור 1, י. טל:
"בהמשך לכוננות החגים ובהתאם להתפתחויות חדשות תוגבר רמת הכוננות בפיקוד
צפון ובפיקוד דרום החל מהראשון לאוקטובר". ופה יש ענין של פרישה ותגבור.
וביום ששי בערב במשך היום, יצאו הפקודות ותואמו, ובערב יצאה הפקודה
המסכמת הזה שהיא "אשור" פקודה מס. 2 - כלומר, ניתן קוד "אשור" לכוננות החל
מהראשון לאוקטובר.
- אשור 2 זה מהחמישי לחודש? אגרנט:
- מהחמישי לחודש כ-20:00. י. טל:
- אני בכל אופן, הסלה לי האלוף טל, אני כסר מזמן עומת ידין:
אח הצבא יכול להיות שהידיעות שלי על נוהלים של
פקודות צבא הן שונות. אני רוצה להבין - איפה יצאה הפקודה, במקרה זה לדרום,
שהיא מסודרת מבחינה נהל של פקודות מבצעים - שאומרת, מה האינפורמציה לאויב,
מה הכוונות, מה השיטה, מה לוח הזמנים, מה התיאומים וכו' וכו'. אני רואה
בכל הפקודות שאני ראיתי של אשור 1 ו-2, זה פקודה בעצם שלפרישת כוחות עם
לוח זמנים. בכלל לא מדובר שם על לוח זמנים של מבצע עד יום סה וזה או עד שעה

3081

אר.

ישיבה נה - בוקר
הער: אלוף י. טל

ידין:

ב) ביום ששי, אנלמביץ חל שינוי. יש אינפורמציה כביכור 18:00. לא מצאתי באווט התיקים, אני עברתי על התיק הזה, נרמה לישגם רב-גוף לסקוב עבר עלינו, לא מצאתי איזשהי פקודה או אשור 3 או אשור 4 המתיחסת למידע הנוסף והוא המכריע בסופו של דבר של שבת בבוקר ובעקבותיו, מה צריך לעשות. יכול להיות שזה הכל היה בעל-פה, אבל מסמך אני לא רואה.

י. טל: בשבת בבוקר הפקודה הנוספת היחה גיוס. לפי שניברנו על הגיוס, על השלבים שניחנו אישורים. במקביל, הלא כאן כבר היה נוהל קרב חפוז מאוד, במקביל הכמטכ"ל תדרך את אלוף פיקוד הצפון ואת אלוף פיקוד הדרום מה שנקרא פקודה כעל-פה.

לסקוב: באיזה שעה?

י. טל: אינני יודע.

לסקוב: בשבע בבוקר?

י. טל: אינני בטוח. אני חושב שאת אלוף פיקוד הדרום הרבה יותר מאוחר, משהו עד הצהריים.

ידין: זאת אומרת, לא יצאה פקודה בכתב מהמטה הכללה?

י. טל: מתי?

ידין: בשבת בבוקר.

י. טל: בודאי שלא. הכל כבר היה חפוז זהחל משתיים היה

כבר תחת אש.

לסקוב: אשור מס. 2 שיצא ב- 0520 הוא לא רלבנטי למצב שהיה

ביום שבת. מפני ש0520 לא ראה לפניו את המצב שהיה בשבו

י. טל: את המצב שהיה בשבח הלא במטה הכללי ראו רק עם הידיעה שבאה בלילה ואז התחיל מארבע בבוקר, מחמש בבוקר, התחיל מחלל השדים הזה.

לסקוב: אשר 3 לא יצא?

י. טל: בודאי שלא.

ידין: במלים אחרות - אם אנחנו רוצים לדעת מה הפקודה שניתנה מהמטכ"ל, מראש המטה הכללי, לאלוף בפיקוד הדרום במקרה זה לאור הידיעה שבערב יהיה משהו, - אנחנו בשלב זה לפחות צריכים להתכנס על עדויות בעל-פה של ראש המטה הכללי אל אלוף הפיקוד?

י. טל: אני לא בטוח. יכול להיות שראש הלשכה שלו רשם סנוגרמה.

ישין: אבל אני מתכוון מבחינת מסמכים רשמיים של המטה הכללי של אג"ם מבצעים, אין יותר מסמכים בענין זה?

י. טל: במפקד, החל משבת בבוקר הכל היה בסימן של ---

ידין: אני לא מנסה להסביר למה.

י. טל: אבל אני מבקש להסביר למה, כי מהשאלה יכול להשתמע שהיה פה ליקוי.

ידין: יכול להיות.

י. טל: טוב, אתם השופטים. אבל לא היה פה שום ללקוי,

זה נוהל קרב חפוז, כשהכל בנוי על פקודות בעל-פה

וכידוע לך ככה גם נוהלה המלחמה. חוץ מכמה מבצעים יוזמים שראו אותם אולי

קודם, כל הפקודות במלחמה בעל-פה לפי ההתפתחות. ביום שבת היה בסימן מלחמה

ממש. גם הפקודות לגיוס לא ניתנו בכתב אלא בעל-פה. הלא הקטטורופה שקרחה לנו במלחמת יום כפור היא ההפתעה הנו. ולכן כל מה שעשינו ביום כפור, אני אומר את זה בפה מלא, היה אלתור אחד גדול. הכל היה מאולתר.

אבל צריך להיות רישום באיזה יומן של המטכ"ל של הרמטכ"ל לנדוי:

בתיק כתוב פיקוד דרום - מרש"ל = שובך יוניס קטן. לסקוב:

שפיקוד דרום הודיע למרש"ל? י. טל:
יכול להיות.

אף אחד לא מזדעזע מזה ששם כתוב שפיקוד דרום - שובך לסקוב:

יוניס קטן. אם היתה סטייה, אם זה הרג מהוראות ראש המטה הכללי, או אג"ם מבצעים על מה שצריך לעשות. אז אם מבצעים שובך יוניס קטן, אז מישהו היה צריך להגיד שהוא מאשר את זה או שזה סטייה. מה זה מנעול?

מנעול זה מצב כוננות ג'. זה קוד. י. טל:

לפחות למדנו היום איפה אנו צריכים ללכת. ידין:

רשם לי מה להמליץ לכם איפה למצוא קצה החוט. י. טל:

לדעתי אתם צריכים לשמוע את ראש אג"ם מבצעים, ראש מחלקת מבצעים בענין הזה, ולפי דעתי כל ייחור החוטים ואת הרמטכ"ל

כי אני לא יודע מה הוא אמר לאלוף הפיקוד וכל הייתר זה פיקוד הדרום והאוגדה.

אנו מתקרבים לזה. אמרתי לשופט אגרנט שנצטרך להזמין ידין:

את ראש אג"ם מבצעים.

אתה יודע שלפיקוד דרום יוצא מברק שמודיע על כוננות לסקוב:

ספיגה?

או.

ועדת החקירה - 13.1.74
ישיבה נה - בוקר
העד: אלוף ישראל טל

כוננות ספיגה זה בסדר, זה לא יכול להיות הכל, אבל
זה אלמנט נכון.

י. טל:

כוננות ספיגה זה בסדר אם מתכוונים להתשה; אבל אם
מתכוונים למתקפה בשעה 16:00 זה לא יכול להיות

לסקוב:

כוננות ספיגה.

מדוע? על המתקנים ברפידים לא צריכים כוננות ספיגה?

י. טל:

אלוף טל, רגע, אתה לא מבין, מה שאנחנו מצאנו
סה בז'רגון של הקודים - האלוף שולח כוננות ספיגה.
אבל אנחנו שאלנו את האנשים מה זו כוננות ספיגה. הם רואים שיש הבדלים בין
כוננות ספיגה לשובך יוניס. כוננות ספיגה זה מציקר בקשר עם הבונקרים,
זה לא בשבילן אוטומטית שטנקים ייצאו

ידין:

ידין:

חס וחלילה. / לא מצאנו הוראה מפיקוד למשל על שובך יוניס

י. טל:

אבל יש לנו את זה בתיק בדרג של האוגדה ולמטה.
יכול להמות שאצל השליש של הרמטכ"ל יש הסטנוגרמה הזו. אנו עוד נשאל את
הרמטכ"ל; אני אמרתי לוועדה באופן בלתי רשמי, על דעת אחריותי, שנדמה לי
אצל הרמטכ"ל מתאריך מסויים, אינני יודע אם זה היה כבר בשבת בבוקר, הייתה
החלטה של כל הדברים שנעשו שם.

אני חושב שכן.

י. טל:

אני לא יודע אם זה כבר משבת בבוקר. אם כן, אז ודאי

ידין:

שיהיה חומר. אם תהיה סטנוגרמה, אז ודאי טוב.

אחרי כן רב.

לפני כן רשמה א.ו.

ר.ב.א.

-111-

ועדת החקירה - 13.1.74

ישיבה נ"ה (בקר)

הער: אלוף א.י. טל

אני לא יודע אם זה כבר משבת בבקר, אם כן ודאי טוב.

י. ידין:

אם יביא סטנוגרמות, ודאי טוב, בשלב זה אנחנו הסתמכנו

על מסמך שאתה הגשת, ושם לא מצאנו פקודות מבצעיות משבת בבקר על הפעלה

לא "שובת יונים", ולא דבר אחר, פשוט לא ידענו מה זה.

אני פשוט רוצה שיהיה לי בסדר. ז"א, ההוראה המעשית,

אותם ההוראות המעשיות שניתנו לאלוף פיקוד אם להכנס עד 5, או להכנס עד 6,

אם זה "שובת יונים" קטן, או "שובת יונים" מוגבר, וכו', אלה דברים שנתנו

על ידי ראש המטה לאלופים בערך בפגישות של 7 בבקר. זה נכון?

כן, כך אני חושב.

י. טל:

ולא דרך אג"ם?

לנדא:

לא. נעשתה פה בפירוש עבודה מקבילה, וזה רגיל בפרקטיקה

י. טל:

של נוהלי קרב - שכשהכל חפוס, בזמן שהמפקד נותן פקודות

למפקדים, המטה עושה את סדורי עבודת המטה. אנחנו עסקנו בגיוס באותו זמן.

אז למה אנחנו צריכים את אג"ם מבצעים?

י. ידין:

בשביל כל הסמנטיקה. אני אגיד לך יותר - "שובת יונים",

י. טל:

כשהוא חוזר להיות תקף בפיקוד הדרום, הם גם הוצג בפני אג"ם

מבצעים בזמנו, וקיבל אישור.

זה עדיין אותו המפקד, שטרן?

י. ידין:

כן. וחוף מזה הוא פשוט יודע יותר פרטים ממני.

י. טל:

הוא גם דבר בטלפון עם הרבה עם קצין אג"ם.

אחרי ש"שובת יונים" בוטל, הוא חזר לתוקפו?

היו"ר אגרנט:

כן.

י. טל:

מתי זה היה בערך?

היו"ר אגרנט:

ד.ב.א.

-120-112-

ועדת החקירה - 13.1.74

ישיבה נ"ה (בקר)

הער: אלוף י. טל

י. טל: אני לא זוכר. זה אגף מבצעים יוכל להגיד בדיוק.

יש סיכום בכתב. היה דיון אצל הרמטכ"ל, אם אני לא טועה בזמנו,

וסוכם - שמצב הכוננות שהיה בעקבות חודש מאי, בעצם הסתיים. דאז בוטלו הסדורים המיוחדים האלה וחזר לקדמותו "שובה יוניס" בפיקוד דרום. אני יותר פרטים ממש לא יודע, מוכרתים לחקור את האנשים.

ח. לסקוב: האם נכון להניח, שביום שבת ב-7.30 נוכח אלופי הפיקוד גם בקשר למלחמה בשתי החזיתות - מי קודמת למה, ומה יהיה

תפקידו של חיל האוויר וכו'?

י. טל: צריך לשאול את הרמטכ"ל.

ח. לסקוב: אתה לא יודע.

י. טל: אני חושב שכן. אני חושב שהרמטכ"ל דבר אתם, איך הוא רואה

את המלחמה. אני חושב, אבל אני לא יודע.

היו"ר אגרנט: אנחנו גמרנו את הפרק הזה ובה נעשה הפסקת צהריים.

הישיבה תתחדש ב-3.30 אה"צ.

ה פ ס ק ה

ישיבת נ"ו (אחה"צ)

הער: אלוף י. טל

י. טל: אם אני יכול לספר לכם על כוננות "כחול לבן".

במאי, כאשר הגיעו הידיעות עשינו פעולות רבות

להגברת הכוננות. אחר כך השארנו את הכוננות לתקופת החגים. בינתיים היו

התראות על אוקטובר, כך שאפשר לראות את הסדורים שהתחילו בהקשר למאי

כדצף אחד שלם שהגיע עד אוקטובר. כאן יש תיק עם כל הדברים שעשינו.

אני אשאיר את התיק, אני רק רוצה להגיד כמה דברי יסוד.

למשל, השקענו 78 מיליון ל"י, לפי החשבון הזה שבידי

בכל מיני סדורים. ש-54 מיליון מהם היו הקדמה. פשוט הקדמנו פרויקטים,

ועשינו כ-73 על חשבון 74, חלק מהדברים. וכ-20 מיליון פשוט היתה תוספת

נטו. חלק מהדברים שהקדמנו היו על חשבון 73. ואם תרשו לי אני אתן דוגמאות.

הקדמנו הקמת מפקדת אוגדה. היתה צריכה להכנס לסדר הכוחות

במרץ 74, והקדמנו את הקמתה.

י. ידין: איזה אוגדה זו?

י. טל: זו אוגדה 210 בפיקוד הצפון. הקדמנו את הקמתה ליוני

73. אותו הדבר נכון לגבי פלוגת הספקה אחת, גדוד

היל הספקה אחד, וחטיבה 164, הקדמנו הקמת 2 גדודי טנקים ממרץ 74 למאי

73. אחד למאי ואחד לאוגוסט 73. עמדנו לבטל פלוגת נגמשי"ם סדירה בסיני,

וביטלנו את הביטול. הקמנו פלוגת נגמשי"ם נוספת בשביל האוגדה של סיני.

הקמנו את ימ"ח בביר-קמדה והוספנו לשם 64 טנקים.

י. ידין: מה זה היה?

י. טל: הקמת מחסני ההירוף בביר קמדה של מילואים.

י. ידין: כמה טנקים?

י. טל: 64. פאפאפא 37 סנטוריונים והיתר פטוניהם.

גדוד טנקים אחד להטיבה זה פאפאפא הסנטוריונים

3088

ר.ב.א.

- 2 -

ועדת החקירה - 13.1.74

ישיבה נ"ו (אחה"צ)

העד: אלרף י. טל

י. טל:

והפטורים זה גרור ציוד לאוגדה הזו. הקמנו במילואים גרור הנדסה לאוגדה הזו. וההקדמה הייתה מאוקטובר 73 ליוני 73.

השאלה אם להקריא את כל סדר הכוחות, זה עשרות

יחידות שהקמנו.

זה במסמך הזה?

י. ידעין:

כן. כאן יש מסמך אחד שהוא נותן בתמצית את כל הרשימה.

י. טל:

אני רוצה לגעת בנושאים נוספים שעשינו, אחד מהם זה עניין

האב"ך. היתה שאלה.

אתה מגיש את זה?

היו"ר אגרנט:

כן את כל החיק.

י. טל:

זה יהיה חיק מס' 216.

היו"ר אגרנט:

אני רוצה עוד כמה נושאים להזכיר, ובמיוחד על האב"ך,

י. טל:

באופן מיוחד - באיזה מידה צה"ל היה בפונדיות.

הגברנו את ההצטיידות בטנקים בקצב של 2-3 טנקים

ליום במקום חצי טנק ליום.

זה לא שיין לאב"ך?

י. ידעין:

לא. אני בכונה מדלב על האב"ך עוד כי אני רוצה לתת את

י. טל:

כל הפרק.

הגברנו את ההצטיידות בטנקים (שיקום הטנקים בבתי המלאכה)

ל-2-3 טנקים ליום במקום חצי טנק ליום.

התקנו 74 נגמש"י פיקוד.

אני מבין שאתה אומר - שהגברנו את ההצטיידות?

היו"ר אגרנט:

כן. את הארטילריה המתניעת שגמרנו להסב, זרזנו הקמת

י. טל:

ארטילריה מתניעת בצענו את ירי הפטיחות וכך הלאה.

3089

ר.ב.א.

- 10-3 -

ועדת החקירה 13.1.74

ישיבה נ"ף (אחה"צ)

העד: אלוף י. של

י. של:

הכנסנו אותם לסדר"כ יותר מוקדם. אחרי הדבר נכון לגבי ציוד קשר (יש פה דשימה שלימה) מקלעים ועוד ציוד ששקמנו.

עכשיו בענין האב"ך.

קודם כל כ לליה אבאגל - אפשר להגיד שצה"ל לא היה

אף פעם בכוננות כללית של אב"ך וגם היום לא. למרזח שכל פעם הושקעו מאמצים.

זה אף-פעם לא היה בסדר עדיפות וקדימויות גבוהה. וכמו לגבי פריטים אחרים, מבחינת

עדיפויות, אנחנו באב"ך, כאשר אני אומר אנחנו, אני מתכוון לא רק לתקופת האחרונה

אלא כדוקטרינה בצה"ל במשך כל השנים.

התגוננות פסיכית זה אומר - לא רק הצבא אלא כל

האוכלוסיה וזה לא נובע רק למסיכות-גז. זה נובע למסיכות גז, למחקנים אטומים,

למחקני שיהור וכך הלאה זכך הלאה.

המשך דבריו רשמה א.א.

דווקא בשנים האחרונות נעשו כמה צעדים רציניים בכיוון של התגוננות פסיבית.
אבל אני לא יכול להגיד שהצבא בכוננות או שהאוכלוסיה בכוננות.

המקלטים שנבנו לאוכלוסיה נבנו לפי תקנים ובסידורים ומתקנים
שבחלקם מאפשרים התגוננות^{אב"ר}, בחלקם בנויים כך שהם יכולים לקלוט ציוד שמתאים לצורן
זה. במקלט צריכים להיות סידורי מים וכל מיני דברים, הוא צריך להיות אטום,
צריכים להיות בו מסננים מרכזיים, עם קומפרוסרים שמכניסים אויר וכן הלאה.
המקלטים באמת נבנו לפי התקנים האלה, אבל בלי הציוד, או בלי רוב או חלק מהציוד.
מה שכן נעשה רציני זה שהוקם בית חרושת בארץ למסכות גז,
והוא ייצר מאות אלפי מסכות גז וממשיך לייצר. כך שיש מסכות גז לחלק גדול של
האוכלוסיה.

גם לחינוקות לנדאנ:

רציני להגיד זאת. לא לכל האוכלוסיה, כי מסכות גז לחינוקות הי
+ נושא פרובלמטי מאד. עסקו בזה הרבה בפיתוח בחו"ל ובסיגול מסכות מתו"ל.
רק לאחרונה הוחלט ופותח דגם מתאים לילדים.

כשאני אומר שגם בצבא לא היתה כוננות אב"ר רצינית, אני מתכוון
לזה שמפעם לפעם נתנו ציוד לצבא, נתנו מסכות, קנינו ציוד, אבל האמת שלא אימנו
את הצבא בזה ברצינות, אם כי יכולים להציג ספרות הדרכה ויכולים להציג תכניות
הדרכה וכו'. אבל אני באופן אישי לא קורא לזה הכנה רצינית, כי להכין את הצבא
באופן רציני, מבחינת האימון, זה אומר כעצם כל יום לעטוק בזה וכל יום להתאמן
בזה, וזהל כהיותר צבא מילואים וצבא סדיר עם משימות של בסחון שוטף כל הזמן -
יותר מזה, גודל הצבא הסדיר בדרך כלל היה אותו המינימום ההכרחי למשימות השוטפו
בלי עודף, לכן אני לא יכול להגיד שנושא אב"ר נכלל בין הנושאים שזכו לעדיפות
גם בשנים האחרונות. בעבר כמעט לא עסקנו בזה, בהשוואה לתקופות קודמות צהל אולי
עוסק בזה אולי באינטנסיביות פי עשר יותר גדולה, גם במה שנוגע להצטיידות,
גם במה שנוגע לשילוב ~~הצבא~~ בחכונותם אופרטיביים, מבחרגיליים. יחד עם זה,
זו לא דרגה כזאת שהצבא יכול להחשב לצבא שמובן להגנה פסיבית באב"ר.

מבחינה סודיעינית הנושא מכוסה טוב?

נבנצל:

אם אתה מתכוון לדיסקציה,

י.טל:

לגבי האויב.

נבנצל:

אני חושב שאנחנו יודעים הכל בענין הזה

י.טל:

לסכום אני יכול לתזור ולהגיד,

למשל, הסנק החדש שאנחנו בונים הוא כבר

בנוי להגנה בפני גז. הסנקים שקנינו מארצות הברית קנינו עם המתקנים והציוד להגנה בפני גז, והקפדנו להחקיף את זה בכל הסנקים, וזה קיים. מהבחינות האלה אני יכול להגיד שבעשר השנים האחרונות או 6 השנים האחרונות נעשה הרבה מאד בצה"י בכיוון של הגנה פסיבית. אבל הייתי אומר, חמיד עשינו את זה כמי שכפאם שם, ומבחי עדיפויות ומאמצים לא הצלחנו לבטל דברים אחרים בפני זה, וזה לא עמד בסדר עדיפות העליון, בכחול-לבן דאגנו לרענון מלאי המסכות וחלוקת המסכות בכנפות חיל אויר, במר"של, בכוננות הלוקה מיידת. אנחנו גם העמדנו את המסכות לחלוקה לאוכלוסיה בכוננות. הוצאנו צוותי פיקוח ובקורת לכל יחידות צהל ובדקנו את כוננות אב"ך והדרכנו את כל היחידות.

יש לנו פה דו"ח, אפשר לקרוא לזה תלונה של קציף במילואים, שיין

ידין:

כנראה ליחידת פיגוע אמצעי לחימה, והוא אומר שהיה אחר מהצוותים

שהוטל עליהם לבדוק, והוא שוען שהדו"ח שמסר היה די עגום.

נכון. זה תהליך של פיד-בק. הדוחים היו עגומים, ואנחנו אימנו

י.טל:

יחידות, חידשנו ציוד, והקמנו מחדש על הרגלים וחילקנו את היחידות

לפי החקן צריכות היו להיות יחידות אוגרתיות. יש גדוד ארצי ויחידות אוגרתיות.

חילקנו את זה לפיקודים, בנוי לפי שיטת הלבנים, שפיקוד יוכל להקצות לאוגדה

לפי הצורך וכו'. כלומר, זרזנו את הענין ועשינו סידורי אד הזק לכווננות, במסגרת הכווננות הבלתי-מספקת, שאני מדבר עליה כמאפיין כללי.

נבנצל: כשאתה מדבר על אב"ך, אתה מחכוון למעשה רק לגז?

י. טל: גז ומלחמה ביולוגית.

נבנצל: לאלף לא?

י. טל: בעצם כל מה שאמרת רלוונטי גם לאלף, אבל לא זו הכווננות שהיינו

ערים לה. לא זו הסכנה. כי גם המקלטים שדיברתי עליהם, גם

המסכות, גם אמצעי הטיהור, גם אמצעי הגילוי והזיהוי, כל הדברים שאני מדבר

עליהם הם בעצם לשלוח הדברים, אבל המניע הוא לא השלישי, כי לא זה רלוונטי.

הקמנו יחידות גילוי וזהוי נוספות, זרזנו הקמת סדר הכוחות, הזמנו 2500 כגדי מגן

לאנשים שצריכים להתעסק באופן מרוכז בנושא. בדקנו מערכות הסינון במעוזים,

תיקנו חלק, החלפנו חלק וכו'.

נבנצל: מי אחראי לנושא הזה?

י. טל: בצהל אחראי המחקר והפיתוח לצד של התורה, והיל הנדסה לחלק

של ההפעלה, וחוז מזה כל אגף במטכל בחחום העיסוק שלו, ללוגיסטי

אחראי אג"א, לכח אדם אכ"א וכו'. אבל אתה שואל על אחריות מקצועית חילונית, אז

לפיתוח אחראי המחקר והפיתוח, ולהפעלה - השיון החילי של היחידות האלה הוא חיל

הנדסה.

נבנצל: יש מישהו שזה תפקידו הספציפי?

י. טל: לא. זו אחריות אורגנית ממש של חיל הנדסה, כמו שהוא אחראי לביש

ולבינוני ולהנדסה קרבית.

נבנצל: ובמחקר ופיתוח?

י. טל: במחקר ופיתוח יש מחלקה שעוסקת באמצעים מיוחדים, והיא אחראית.

נבנצל: מי בראש המחלקה?

י. טל: בחקופה שאני מדבר עליה היהשחל, עכשיו קצין ששמו לכני.

נבנצל: באיזה דרגה?

ישיבה נו 2 אחהצ

אלוף י. טל

- י. טל: אלוף משנה.
- לנדאו: הג"א עוסק באוכלוסיה אזרחית בלבד?
- י. טל: הג"א עוסק באוכלוסיה האזרחית.
- לנדאו: יש כוודאי קשר?
- י. טל: כן. היחס בין חיל הנדסה ומחקר ופיתוח ובין הג"א הוא כמו היחס ביניהם ובין פיקוד, ^{לא} חיל אויר או חיל היס. כלומר, הג"א הוא הצד של הפיקוד, הוא המפקד והם נותנים לו את השרותים.
- נבנצל: מי אחראי לזה בהדרכה?
- י. טל: מחלקת ההדרכה במטכל.
- נבנצל: מי באופן ספיציפי?
- י. טל: אין פונקציה מיוחדת, כמו שבהג"א אין פונקציה מיוחדת, כמו שבאכ"א אין פונקציה מיוחדת. כמו שאמרת, האחריות על התורה היא דוקא במחקר ופיתוח, וזה החריג. אחריות לתורות השונות היא בדרך כלל במחלקו ההדרכה. לנושא זה האחריות במחקר ופיתוח.
- במוצב הפיקוד העליון הם
- משקים תפקיד לא רק של מטה אלא גם של צנורפיקוד
- אני יכול להגיד שנעשתה פעילות רבה מאד, נעשו הרבה פעולות גם בתחום ההצטיידות גם בתחום האימונים, גם בתחום הפיקוח והכוננות במה שנוגע לאב"ך. זה כן, ואולי אפילו בפרופורציה יותר מאשר בתחומים אחרים בשנת 1973. יחד עם זה, מבחינת סך הכל המצב וההישגים, זה לא בעדיפות, זה לא היה בעדיפות, אני לא מאמין שזה יוכל להיות בעדיפות גבוהה גם בעתיד, כי צריך להשקיע בזה ללא שום פרופורציה כמעט.
- יריג: לחיילים בקו מחלקים היום מסכוח?

י. טל: כן. גם במלחמה, חלק על חשבון האוכלוסיה. ובינתיים כל זה הושחת

במלחמה והילקנו סט שני לכל הצבא. לא רק מסכות, מסכות ומערכות

גילוי נזהוי וכל הדברים האלה.

נבנצל: לקחו והסטוק של האזרחים בשביל הצבא?

י. טל: גם מהסטוק של האזרחים. הענין הוא פשוט, האזרחים גויסו.

יחד עם זה, אני לא יכול להגיד שיש לכל האומוסיה בארץ

מסכות, בשום אופן לא. לקראת אוקטובר, מה שכן עשינו, הכנסנו את המערך של המסכו

לכוננות של חלוקה לאוכלוסיה, נדמה לי כוננות של יומיים. בדרך כלל זו פרוצדורה

ארוכה לחלק את המסכות, אבל עשינו את הצעדים להיות בכוננות לחלוקה.

לנדאו: אני מכין שכל התכנית הזאת לכוננות כהול-לבן היתה מועדת לא

לפעם אחת, לאביב 1973, אלא לכל מקרה.

י. טל: כן. המניע היתה כוננות אביב 1973, אבל מה שעשינו זה כבר

לתמיד. לכן גם באוקטובר לא היה מה לעשות מבהינה זו של

הקמת יחידות ועוד, כל מה שאפשר היה לעשות להקדים תקציבים ועוד, מיצינו את זה

כבר בחודשים שבין מאי ואוקטובר.

לסקוב: נושאים כמו ~~הצפייה~~ תצפית וחנופה וירי לילה, תחמושות שהיו

קריטיות, מובילי טנקים, ציוד אישי, נכללו בתוך ההקדמות או

הגדלות מלאי שעשיתם?

י. טל: חלק כן וחלק לא. למשל, רכב, הגדלנו שיקומים. לילה - הקדמנו

וזרזנו ייצור כוונות פסיביות לטנקים. זה רעיון שלנו, מין

פילטר אינפרה-אדום שמוסיפים לכוונת של הטנק, ואז באצם אין לך כוונת אקטיבית

אינפרה אדום, שאותה תמיד פסלנו וגם היום אני פוסל אותה, אבל אתה יכול לנצל

את האינפרה-אדום של האויב: אם הוא מאיר בפרוז'קטור, בפנס, אתה יכול לנצל.

לנדאו: זה השפנפים האלה?

י. טל: לא, השפנפן זה לתצפית. זה אקטיבי. אני לא זוכר את הקוד, זה

לטלסקופ של התותחן. זרזנו דברים כאלה.

לסקוב: נשק אישי, תחמושות -

3095

יש לי תיק שלם על נשק אישי ותחמושות.

י. טל:

עוד שאלה אהת על מסכות. לפי התקן המסכה האזרחית היא לא

נבנצל:

זו שצהל היה צריך לקבל?

תלוי איזה. צהל צריך כמה סוגים. יש מסכות של צהל שהן פחותות

י. טל:

צבאיות שמאפשרות ללכת עם מכשיר קשר עם אוזניות, כלומר הן

גם במקום אוזניות, ויש מסכות של צהל שהן גם כאלהוגב מאפשרות להתחבר לפילטר
מרכזי בתוך טנקים וכו'. יש כמה סוגים. אבל המסכה האזרחית הרגילה היא לשרותים
בצהל, לחוטבי העצים ולשואבי מים, לכאלה שאין להם פונקציה היא גם הצבאית.

אחרי כן אב

מחו"ל גם הביאו אותם כמו ב-1967?

נכנצל:

אני חושב שלא. אני לא בטוח כי התברר שכל המסיכות שהבצטן מארצות הברית היו פסולות.

י. טל:

ודרך הנסיון שלנו החברר לאמריקאים שיש קטסטרופה גם באמריקה על כל המסכות הצבאיות שלהם. כל הפילטרים בעצם לא היו פונקציונליים וגם האמריקאים לא ידעו את זה, כך שאני לא בטוח שהביאו עכשיו מאמריקה. אבל אני לא רוצה לטשטש על ידי כל הסיפורים האלה את העובדה הביסית שלא ייחסנו לזה אף פעם דרגת עדיפות עליונה, וכל העניין הכספי הזה הוא יותר פסיכולוגי מאשר אפקטיבי. מצד שני, הוא דורש מאמצים כאילו שהוא היה אפקטיבי. צריך לזכור שגאז עצבים, וזה הגאז הסטנדרטי, תוקף את האדם לא דרך דרכי הנשימה בלבד.

ידין:

לנו נאמר שהחייילים הסוריים למשל, כולם היו מצויידיים גם בשכמיות וגם כמסכות.

י. טל:

המפקד, אין בזה רבותא. במלחמת השחרור כל עצבא המצרי היה עם מסכות בדיקק כמו

הצבא הבריטי. בקדש היה יותר ציוד להגנה פסיבית נגד גאז לצבא המצרי בקדש ובששת הימים מאשר לצבא האמריקאי או הגרמני. ציוד יוצא מן הכלל. למה, לא צריכים להגיע עד אוקטובר, במספיק לראות בששת הימים מה שהיה. לא היה חסר להם סיכה אפילו. כל מה שיש בכל הצבאות המודרניים יחד, היה להם.

אז זה ידוע ואין בזה חדש. בכל תקופת צה"ל ללא יוצא מהכלל זה היה המצב; לערבים היו התקנים הסטנדרטיים לפחות של הצבאות האירופיים, לפחות לערבים, ולנו לא. במפדה ויש שינוי בצב"ל, זה דווקא בשנים האחרונות. בתחום הזה.

אם אחס מוכנים לשמוע על הנשק הקל, או על

התחמושת קודם, זה יותר חשוב - זה תיק שאני אשאיר לך, אני לא אעבור על כולו, אבל על הסך הכל כדאי.

אגרנט:

איזה תיק זה?

י. טל:

על תחמושת.

היתה צעקה, זו למשל הרגמא מובהקת של מיתוס, שלא היתה תחמושת בלבד במלחמה. העובדות הן אלה, אם תרשו לי, אני גם אוכל להסביר בכמה מלים למה נוצרה ההרגשה הזו. התחושה שנקיים למשל - במלחמה היתה הרגשה שזה פריט קריטי ושנחנו גומרים את תחמושת הטנקים. האמת היא כזו - במרץ 1972 היו לנו 264 אלף (במספרים עגולים) - אני נותן את התיק ובו כתוב בדיוק, אז אני מדבר במספרים עגולים); תחמושת 105 מ"מ לטנקים שזו התחמושת העיקרית שלנו לטנקים היו לנו 264 אלף; ובאוקטובר 1973 - היו לנו 304 אלף. הוצאנו במלחמה 163 אלף. כלומר, לו לא היה מגיע אף פגז אחד מהאמריקאים גם אז היינו נשארים עם קרוב לחמישים אחוז.

זו יכולה להיות תמונה נכונה כללית, לסקוב:
אבל היא לא מתחייבת להיות נכונה במצב שהיה.

ביחידות? י. טל:

כן. לסקוב:

אמרתי שאני רוצה בסוף להסביר למה נוצרה ההרגשה שאין תחמושת. י. טל:

אהא אומר מיתוס. אני שמעתי את שר הבטחון מדבר על זה בכנסת. נבנצל:

(א) אני הזכרתי. (ב) אני בפירוש אומר בגלוי שיש הרבה מאוד דברים שבהם אני חולק על שר הבטחון י. טל:

(ג) יש הרבה מאוד עובדות שבעיני הם נראות אחרות. אני מוסר את המספרים הרשמיים של אגף אפסנאות ונתאר כפי שנבאק עכשיו כזה"ל במחסנים אחרי המלחמה מה המצב שם.

והדיווחים היום-יומיים של אגף אפסנאות יש לך? לסקוב:

כרגע לא, פה ביד אין לי. עכשיו, אני אמרתי שאני מוכן להתחיל לכתוב. י. טל:
מהסוף. אני אמרתי שאני אגיד

היתה ההרגשה שאין תחושת.

לך בסדר שלך.

ידין:

אני לא אומר שאני ידעתי שיש תחושת. גם אני

י. טל:

במלחמה חשכתי שאין תחושת ורצתי אחרי

במטוסים האמריקאיים. ואלוף פיקוד הצפון עשה לי תנאי שהוא יעשה את ההחקפה על החרמון

כתנאי שאני אשיג 2500 פגזים לאטילריה 155 מכיוון שאין לו אף פגז. וגם אני

חשכתי והוא חשכ שאין אף פגז. למה חשכנו שאין אף פגז? כיוון שפיקדנו נניח לנו

את המלחמה רע. אני חיכך אגיד למה. אבל אני עכשיו אומר קודם כל את העובדות.

כמדינת ישראל ברשות צה"ל היו בפתיחת המלחמה 304 אלף פגזים 105 לטנקים, וכשהמלחמה

נגמרה החבר שירינו ואיבדנו והתפוצצו 163 אלף.

כמה היה בהחלטה?

אגרנט:

304 אלף פגזים 105 מ"מ צרפתים לטנקים

י. טל:

היו: 43 אלף. היה רק פריט אחד קריטי גם במלחמה

מבחינת ההרגשה זה היה מסען חלול.

מסוג זה?

ידין:

לא. היו 11 אלף.

י. טל:

מה עם ה-105 צרפתים?

ידין:

אפילו לא כתבתי כמה נשארו כי את רובם לא ירו.

י. טל:

אני מדבר עכשיו על הפריט מתוך ה-105 מ"מ צרפתי

על הפריט הקריטי. קודם כשדיברתי על תחושת של 105 מ"מ העיקריים, הלא זה

מתחלק לארבעה סוגים,

ברור, ברור.

ידין:

נחתי לכם את הסך הכל, כי פה זה לא התחלק בין

י. טל:

קריטיים לגא קריטיים. בצרפתים היה רק סוג אחד

קריטי, זה מטען חלול. היו לנו 11 אלף וירינו ששת אלפים ו-800. 75 מ"מ מ.50,
גם כן לסנקים, זה הסנק הכי נחות שלנו, תחמושת הקריטית היתה עוד פעם מטען
חלול, זו התחמושת היחידה שיכולה להשמיש טנק סובייטי. היו 10,900 ירינו 6,400.
זה מה שנהגע לסנקים.

היה גם סיפור שהבריטים משתקים לנו את הצנטוריון
מפני שאינם מספקים תחמושת. היה כימים הראשוני

לנדוי:

של המלחמה, אתה זוכר את זה?

אולי דובר על חלקי האלוף מסובייטים?

י. טל:

לא, אני חושב תחמושת *

לנדוי:

אנחנו את התחמושת חלק גדול מייצרים לבד.

י. טל:

(ב) חלק גדול מאוד מהתחמושת אנו קונים מארצות

הברית, כך שאם היה סיפור כזה,

היה. כל העתונות היתה מלאה תקפו את הית שהוא

ידין:

עשה אמברגו על כמה אניות.

דרך אגב, עד היום האמברגו קיים. ויש לנו חוסר

י. טל:

קריטי בחלקי חילוף.

~~י. טל:~~

לא, דובר בעתונות על תחמושת.

ידין:

דרך אגב, יכול להיות. יכול להיות שהיתה תחמושת

י. טל:

שהיתה צריכה להגיע והם לא נתנו לה להגיע.

אני לא על זה מדבר.

אנחנו לא השגנו את הסנק של הצנטוריון או אנו

לנדוי:

עדיין זקוקים לאספקה מאנגליה?

אין הכדל בין הפגזים שלהצנטוריון לבין הפגזים

י. טל:

של הפטון לבין הפגזים של סנקי השלל שלנו שהכנסו

לסדר הכוחות שלנו. ככל הסנקים שש אותו תותח ואותה תחמושת.

את התחמושת אנו בדרך כלל הכאנו משלושה מקורות: מאנגליה, מארצות הברית ומעצמנו, אנו מייצרים את זה. מה שקובע כשמתחילה המלחמה זה לא מה מזמנים מחו"ל
סה לא מה מייצרים כי ממילא זה מאוחר מדי. קובע מה יש במלאים של זה למלחמה.
המלאים של זה"ל בנויים על 250 פגזים לסנק. אף פעם לא היולנו 250 פגזים לסנק
אלא חמיד קצת פחות. לכל סדרה הכוחות שלנו למשל, כולל חיל האויר, יש אויר ויבשה
עד 1977 בשכיל להגיע למלאים המלאים שאנו קבענו לתקן בחמשה ימים מלחמה צריך
להשקיע מיליארד לירות. כשמחליטים להשקיע את הסכומים האלה התחמושת מגיעה
כעבור שנה וחצי-שנתיים. יש מועדי אספקה והעמה וכן הלאה. לכן אני הבנתי
שמה שחשוב זה לדעת האם זה"ל היה מוכן, האם במחסנים של זה"ל היתה תחמושת.
על זה אני עונה כעת. אני לא עונה כעת למה כיחידות לא היתה תחמושת. אני עונה
על השאלה האם במחסנים של זה"ל היתה תחמושת, והמספרים האלה מדברים בעד עצמם.
אני אראה היכף את זה כחתך של גרפים גם עם התחמושת האמריקאית מה היתה המשמעות שלו

זאת אומרת שהאמכרגו הבריטי לא היה פטאלי

לנדוי:

לימי המלחמה בענין התחמושת?

בהחלט לא.

טל:

גם לא בחלקי חילוף?

לנדוי:

בחלקי חילוף כן. לא דווקא במלחמה אלא גם

טל:

אחרי המלחמה.

יריין:

אם מבין שהדאגה אז היתה לא למלחמה מהת-מחרתי
אלא אם המלחמה תימשך נניח .

עכשיו כל הסנקים של זה"ל בלי יוצא מהכלל

טל:

מאז המלחמה ועד עכשיו בקו החזית. הסנקים האלה

כל יום צורכים חלקי חילוף. לכן האמכרגו הבריטי על חלקי חילוף בכמה פריטים

קריטיים לצנטוריהנים הוא בהחלט חמור. הוא בהחלט מזיק לנו היום. כלומר, כשאתה

מלחמה אתה צריך לגמור אותה כבוננות, לא לא בכוננות, כיחוד שאחה ממשיך את

2104

או.

26 - 30

ועדת החקירה - 13.1.74
ישיבה נז - אחר הצהריים
העד: אלוף ישראל טל

את הכוננות שלך. בתחמושת ארטילריה-203 מ מ היו לנו 9700 ירינו 4700;
175 מ"מ נפיץ - היו 23 אלף ירינו 24 אלף. זאת אוכרת זה הפושט היחיד של
תחמושת שלולא היינו מקבלים מהארמקאקאס, לא היה לנו מספיק. היינו גומרים
עד הפגז האחרון. יותר מזה, ~~כמה~~ לז היינו לנו יותר פגזים, היינו יורים
יותר, אלא אנד קימצנו בזה והרגשנו שאנו צריכים מזה.

היתה איזה סיכה מיוחדת כמחיר או במשקל

ידין:

מדוע היו פחות?

זה תוחח חדש. זה לא היה תוחח רגיל שקבלנו

י. טל:

אותו, זה היה אקט מדיני פאר-אכסלנס מהאמריקאים

ספינקו לנו אותו. והם סיפקו שלושה גדודים ואחר-כך במפתיע, לא מזמן, הם
שלחו גדוד רביעי. סך ג' ססה כזו וכך הלאה. התחלנו להצטייד בתחמושת ולאגור
בתחמושת לפי שלושה גדודים. בינתיים גדל באופן כלתי צפוי סדר הכוחות שלנו
בעוד גדוד וזה כבר הקטין את הממוצע על קנה, וחוזר מזה סדרה גדולה מאוד של תחמושת,
אנילא זוכר כמה, אבל אנס סיפלתי בזה לפני כמה חודשים התפוצצה. באמוניסהיו
לנו צרות, התפוצצו קנים ונהרגו גם אנשים. ואני הקפאתי לדמה לי חצי מכמות
תחמושת והכאנו ~~ממחיסבת~~ מחוץ-לארץ, והתחילו לעשות פילומי רנטגן, והתברר
שהתחמושת פגומה; גם אצלם וגם אצלנו ועככו את האספקה ואת הצטיידות עד לבחינת
העניין.

אחרי כן מי.

לפני כן רשמה א.ו. מ.י.

1102

ועדת החקירה - 13.1.74
ישגיבה נז' - אתה"צ

העד: אלדף י. טל

זה לא נגמר כשהמלחמה חפסה אותנו. היו על זה מחקרים ועבודות אינטנסיביות מאד, עם מומחים אמריקניים. זה היה כל כך קריטי, שאני אישית התערבתי בזה, והייתי כמה פעמים במעבדות ובדקתי. במלחמה השחמשנו בזה, כי במלחמה אתה מסתכן ומשתמש גם בתחמושת פסולה.

בכל אופן, אגיד שבהיותו יחסית תוחח חדש אצלנו, עוד לא הגענו לאגירה גדולה של תחמושת. בכל אופן זה התוחח היחיד שלא הייתה בשבילו תחמושת, אאללד לא...
ה-155 מ"מ - זה התוחח הסטנדרטי שלנו, וזה עיקר הארטילריה שלנו. היו לנו 142 אלף פגזים, ירינו במלחמה 118 אלף.

על זה אפשר להגיד שזה כבר כמעט ואיננו בזמן המלחמה.
ידין:

כן.
אלדף טל:

אז זה גם כן היה קריטי.
ידין:

מרגמות 150 מ"מ - היו לנו 44 אלף; ירינו 30 אלף.
אלדף טל:

120 מ"מ - היו לנו 142 אלף; ירינו 59 אלף.

מרגמות 81 מ"מ - התחמושת הקריטית היא נפיץ - היו 270 אלף;

ירינו 50 אלף.

נבנצל:

אלדף י. טל:

ב-6 באוקטובר.

נבנצל:

ותוך המלחמה גם סופקו חלק.

אלדף טל:

אני מבין את השאלה. כשאני אומר היה לנו ב-6 באוקטובר,

זה שלא סופק שום דבר ב-6 באוקטובר.

נבנצל:

אבל לאורך כל הקו סופקו דברים.

כן, אבל זה לא משנה.

ידין:

מ"י.

3103

ועדת החקירה - 15.1.74

ישיבה נז' - אחה"צ

הערד: אלוף י. טל

אלוף טל: לא נ-6 באוקטובר. אני מדבר על יום אחד. ב-6 באוקטובר

היו למשל 142 אלף פגזים 155 מ"מ.

נבנצל: אבל אם הוץ המלחמה עוד התווספו, אז המצב כשהתחילה הפסקת

האש הוא לא מה שהיה ב-6 באוקטובר מינוס מה שירינו.

ידין: הוא לא נותן לנו אח המצבה של היום. הוא ביקש לדעת מה

היה בזמן המלחמה.

אלוף טל: אתה צודק, ארוני. אני תיכף מראה את זה, גט את ההתפתחות

עם החוספת. אני מדבר, נניח שלא היינו מקבליט שוכ פגז

מאף אחד, לא מעצמנו ולא מהאמריקאים - זה היה המצב.

נבנצל: זאת אזמרה, כשאתה אומר שהיה מצב קריטי, זה אצא מצב

קריטי היפוחטי, מפני שיכול להיות שבינתיים ממילא עוד

קיבלנו.

ידין: לא, לא. אני חוזר לשאלה. החכנון של המלחמה היה צריך

להיות מבוסס על כך שלא נהיה במצב קריטי מיד, בלי שנקבל.

נבנצל: א זה תלוי לכמה ימים המלחמה מתוכננת.

ידין: אז נאמר כך: על אחת כמה וכמה.

אם הוא רוצה לומר שהיו 304 אלף פגזים, הוצאנו 166 אלף,

וזה לא כולל מה שעוד קיבלנו - אז אפשר להגיד שהמצב בשטה זה היה טוב.

לסקוב: א לדיוק שלי זה מספיק.

ידין: זהו. אם הוא אומר שהיו 270 אלף מרגמות זירינו 50 אלף,

ואפילו לא כולל את מה שקיבלנו - אז זה מספיק כדי להגיד

שבפריט הזה המצב היה טוב. אבל אם א הוא אומר שהיו 142 אלף 155 מ"מ, זירינו

118 אלף - אז זה קריטי, אפילו אם הוא יגיד שקיבלנו נניח מאמריקה באותו הזמן.

צמצל: אתה לא מקבל את זה? אדרבה, אני רוצה להבין.

לנדוי: זה תלוי באורך הלחימה, כמובן.

ועדת החקירה - 13.1.74
ישיבה נו' - אחה"צ

הערד: אלון י. טל

נבנצל: אחתי היה מעונין לדעת אם זה היה קריטי היפרחטי אצלא לולא

קיבלנו, או אם היה קריטי מפני שלא קיבלנו.

לסקוב: הוא בסך הכל מדבר על מה שיש במחסנים. מה שקובע לנו זה

מה שהיה בשדה.

הוא אומר כמה היה וכמה ירינו.

היר"ר אברנט:

פה נתתי פשוט את ה"סטוקים", וזה רלבנטי רק לשאלה אחת:

אלון י. טל:

האם לצה"ל היו מלאים...

אם הוא התכוון נכון למלחמה. זה שייך לכוננות.

יריין:

... כמו צבא שצריך להיות מוכן למלחמה או לא. זה מראה

אלון י. טל:

שהיו מלאים.

אתה גמרח עם כל החמושת?

לסקוב:

נחתי דוג אותה. פה יש גם תחמושת קלה והכל.

אלון י. טל:

דמוקטים גם כן?

לסקוב:

מוקטים, אם יש בתיק הזה - אינני יודע.

אלון י. טל:

אם יש לך, אז זה מספיק לי.

לסקוב:

אינני בטוח.

אלון י. טל:

ד-9 מ"מ, ו-300, כל אלה יש לך.

לסקוב:

זה יש, כן. מוקטים - אין. אני יכול להגיד שלא היו

אלון י. טל:

מוקטים. היו לנו אולי 40 אלף טוקטים.

זה הכל?

לסקוב:

כן. בזנתיים מאז אנחנו הנחנו בסיני לבד קרוב למיליון

אלון י. טל:

מוקטים.

טוב, קיבלנו איזה 200 אלף, לא?

לסקוב:

כן. ואני אומר שבסיני אני הנחתי עכשיו לבד קרוב ל-מילי:

אלון י. טל:

מוקטים, 50% מהם נגד טוקטים.

מ"י

3105

ועדת החקירה - 13.1.74

ישיבה נד' - אהה"צ

העד: אלוף י. טל

ידין:

שמעתי פה מאיזה מפקד חטיבה שהיה פה, הוא אמר לי בהפסקה

שבגזרה שלו הניתח 100 אלף מוקשים נגד טנקים, בימים

האחרונים.

אני חושב שהשארנו למצרים ירושה לרור.

אלוף טל:

מה שהשוב בתחמושת זה תחמושת פר-קנה, אז בטנקים 105

מ"מ למשל, הקו הזה (מראה בגראפים) הוא התקן: 250 פגז לטנק. זה מה אצאג שצריך

לפי תקני הכוננות של צה"ל.

העמודה הזאת (?) עם העיגול זה מספר הטנקים, ב-5 באוקטובר

היו לנו 1687 תותחים 155 מ"מ לטנק, ופגזים היו 167 לקנה, כשהתקן היה צריך להיות

פה (?). זאת אומרת זה מה שחסר לנו לחקן שלנו.

על מה מבוסס חקן כזה? על ימי לחימה היפותטיים, או על מה?

ובנצל:

אני מסביר, אני רוצה מראש לבקש את הסבלנות שלכם. זה

אלוף טל:

יותר מסובך מ"שובך יוניים" והצחת התעלה גם יחד.

ביחוד כששואלים את האלוף טל. הוא יתן לנו אז את כל

ידין:

הטכניקה.

אם אגיד רק בקיצור את השורה החתונה. דרך אגב, אנחנו

אלוף טל:

נוכל להמציא לכם חוברת עם הפורמולות והכל. זה מבוסס על

מידגמים סטטיסטיים של הרכה מלחמות, ממלחמת העולם ועד עכשיו; זה מבוסס על אבולוציה

של אלפי קרבות במחשב, כל מיני סצנריו'ס ששמים במחשב, זבערך מוצאים מודל כמה

פגזים יורים ביום נגיד בהגנה, מכלי נשק מסויים, כמה בהתקפה, כמה בשטח הררי, כמה

בשטח מדברי וכך הלאה. איזה שהוא מקדם. והקן זה שני בטנים. בטן זה מה שנכנס

לכלי. נגיד טנק שיש בו 54 פגזים, החקן שלו כדרך כלל יהיה כפול מהבטן. זאת אומרת

מה שיש בתוך הטנק, ובדרך כלל מה שיש בדרגים ביחידה או על-יד היחידה. וימי הלחימה

זה בדרך כלל חצי בטן. אצא אתה יכול לשאול אותי: למה לכם כל' הטיבון? הטיבון הוא

ועדת החקירה - 13,1.74

ישיבה נו' - אחה"צ

העד: אלוף י. טל

כדי זה מפתאם לשרשרת הלוגיסטית של האספקה מבחינת הדרגים. יחד עם זה זה מסובך, זה מטעה, פסיכולוגית, בצורה בלתי רגילה, כי אנשים באמת חושבים שכשאומרים תקן או 5 חמישה ימי לחימה, זה אומר שהצבא התכונן ל-5 ימים של לחימה. לא רק אזרחים חושבי כך; גם כפויים קשה ללמד את זה. אז בזמן האחרון שינינו את זה. ואנחנו לחלקי חילוף וכך הלאה פשוט מגדירים כשעות מנוע. למשל לטנקים זה 100 שעות מנוע. בתחמושת כתבתי פה 250 פגז, זה רפורמה שעשינו בתחילת שנת 1973. אני החלטתי לשנות את הסמנטיקה בתחילה שנת 1973, ואנחנו קבענו שזה 250 פגז. זה אקוויבולנטי לתקן ב-5 ימי לחימה במובן הפסכודו-מדעי הזה שהסברתי קודם.

ידין: 5 ימי לחימה פירושו של דבר שהכלי הזה מהבוקר עד הערב,

במשך 5 ימים, יורה במה שהוא מסוגל טקטית לירות.

אלוף י. טל: כן. אבל האמת היא שמה שהקראתי לכם כעת, כמה ירינו

במלחמה - והיו קרבות קשים מאד במלחמה הזאת עם ירי...

ברמת-הגולן זה אחד המצבים הלא רגילים במלחמה, שטנקים הפסיקו את הקרב כי הם גמרו את הפגז האחרון והם היו גאאאא מוכרחים לנסוע אחורה לקבל פגזים. בסנטוריון יש הרבה מאד פגזים, 70 פגז בטנק. בטנקים הרוסיים יש 34 פגז ו-54 פגז. בסנטוריון יש 70 פגז. היינו צריכים להפסיק את הקרב כדי למלא אותם בעוד. אז אלה היו קרבות מאד אינטנסיביים. ולא סתם קרבות אינטנסיביים; השמדנו מעל ל-2000 טנקים בשתי החזיתות. כלומר, על כל טנק שמשמידים יורים עשרות פגזים. כך שהעובדה מהמספרים שאני מקריא לכם כעת מוכיחה שכשאנחנו אומרים תקן ל-5 ימי לחימה, אין הכוונה ל-5 ימי לחימה אבסולוטיים, שזה מה שאפשר לעשות.

הדברים האלה נשמרים בסוד. אף צבא לא יודע על שום צבא

אחר איך הוא נוהג. וגם אנחנו לא יורעים. אבל יצא לי פעם אחת לדעת על הצבא

כי הם קראו לי לארגן להם את השריון. לקלקול לציות הייתי צריך לדעת

כמה "סטוקים" יש להם. כי רציתי להמליץ להוציא טנקים משימוש, ואז צריך לדעת כמה

ועדת החקירה - 13.1.74
 ישיבה נר' - אחה"צ

הער: אלורף י. של

זה עולה. כמה זה עולה - זו גם שאלה כמה תחמושת יש במחסנים. הם לא רצו להגיד לי, אז אני הפסקתי את העבודה. ואז היתה ישיבה אצל שר ההגנה והוחלט להגיד לי, כי אי אפשר להסתיר את זה, והתברר שזה בדיוק אותו דבר. אבל זה ממש מקרה. אנחנו לא יכולים לדעת על צבאות אחרים בשום אופן.

ובכן אתם רואים שב-5 באוקטובר היו לנו 167 פגז לטנק;

ב-15 באוקטובר היו לנו כבר 205 פגזים לטנק, לא משום שקיבלנו פגזים, אלא משום שהושמדו לנו טנקים. אתם רואים שמספר הטנקים ירד מ-1,687 ל-1,031, כלומר מצב התחמושת משתפר גם ככל שאתה מאבד מערכות נשק. וזה מה שקובע במלחמה את היחסים. ב-22 באוקטובר כבר היתה לנו גם תחמושת אמריקנית. אבל בלי האמריקנים היו לנו 960 טנקים 105 מ"מ, והיו לנו 151 פגז לטנק. ואז הגיעה התחמושת האמריקנית. ולוא היתה באה התחמושת האמריקנית, היו לנו 128 פגז במקום 151 בתאריך הזה.

א וכך אחר כך זה הולך ועולה, אבל זה כבר אחרי המלחמה.

מה שמעניין זה שהתחמושת האמריקנית התחילה לשנות את המצב פה(?), ב-22 באוקטובר, בטנקים. ולולא היא היתה באה, היינו בתאריך הזה עם 128 פגז לטנק במקום 151. את המלחמה התחלנו עם 167 פגזים לטנק. אלה הפרופורציות שבאמת קובעות.

דרך אגב, הגראפים האלה שאני מראה לכם ישנם פה בספר. הספר

הזה הוכן בשביל הועדה.

בגדאף הזה אנחנו רואים את ה-155 מ"מ. היו לנו 200 תותחים,

620 פגז לתותח. כשבאה התחמושת האמריקנית, ב-22 באוקטובר, היו לנו 150 תותחים ו-246 לתותח.

פגז, במקום 620 פגז, 246 פגז אמצא לולא התחמושת האמריקנית באה, היו לנו 128

פגז לתותח כלבוד, ב-22 באוקטובר. וזה מה שקובע. כך שמי שאומר שהיינו תלויים

בתחמושת אמריקנית - אילו היינו צריכים להמשיך להילחם עוד שבוע-שבועיים, הוא צודק

ועד החקירה - 13.1.74

ישיבה נו' - אחה"צ

הער: אלוף י. טל

בהערכה זו, אילו היינו צריכים להילחם עוד שבוע-שבועיים.

אלה ה-175 מ"מ שדיברתי עליהם. (מציג גראף נוסף).

רואים שהיו לנו 48 קנים, והיו לנו 450 פגז לטנק. ב-15 לחודש היו לנו כבר 32, כי השמידו לנו מהאוויר ופגעו בכמה תותחים וירדנו ל-181 פגז. פה (?) היו לנו כבר 19 תותחים, וירדנו ל-164 פגז. אצגה אשאגא אא 120 אצא אאאאאא אאאאאאאא פה (?) היינו נשארים עם פחות 89 פגז, זאת אומרת היינו יורים פחות 89 פגזים, אילולא התחמושת האמריקנית.

אחרי כן רשמה ט.ק.

עדות אלוף י. טל:

זה הפריט היחיד במלחמה שבמלחמה בעצם גמרנו את המלאי שהיה לנו, ולולא האמריקנים לא יכולנו להשתמש כתוחם הזה, בכל הגרפים, זה במספרים אבסולוטיים כיצד ירדנו מהחמושת וכיצד עלינו.

אם זה כל כך טוב היה, אז למה כל כך רע?

ידין:

זו השאלה. אני יחדע שרב-אלוף לפקוב כאמבוש בשאלה הזאת,

אלוף טל:

ועכשיו אני חולך לענות עליה. המצאי של החמושת נמדד

במתקני המטכ"ל. מה שהמטכ"ל מקציב, נחשב מכהינת המטכ"ל ככר כלא קיים, ולמעשה זה נמצא בפנין... בגדודי האספקה, בדרגים של היחידות. נכון שחלק מהתחמושת האת הולכת לאיבוד, אם למשל משאית התהפכה לואדי, היא התהפכה עם התחמושת שכלכה לאיבוד. אם מצאית נפגעה מפגז או מהפצצה מן האויר ושיירה בוערת ומתפוצצת, הפרטים הלכו לאיבוד. אבל כל אותם משאיות, ואלה הרוב, גם בגדוד האספקה שום באאאאא אוגדתי, וגם בדרגים שזה גדודי, כל החמושת הזאת אם היחידה לא מושכת - נגיד הגדוד, גדוד בסנקים שפועל, אם הוא לא מושך חמושת מהדרגים שלו, ואם הדרגים לא מושכים מגדוד האספקה וגדוד האספקה לא מושך מהמטכ"ל - מאבדים את שליטה. הנוהל בקרב הוא שלא להיות דבקים בענין זה. להיפרך, אם אפשר לחסוך בהעברה - חוסכים. למשל, אם יכולים למשוך לחטיבה ישר מגדוד האספקה חמושת שממילא מונחת של על רכב ישר לסנקים - עושים זאת. ומדלגים על הדרגים. ואז יוצא שגדוד האספקה הוא ריק, אבל הדרגים מלאים, וכך הלאה.

מה שכאן קרה במלחמה, היות שהקרב היה דפנסיבי, מתקני

המטכ"ל היו מאד קידמיים. בסיני זה ברפיה, בבלוזה וביר-חמאדה. ברמת הגולן זה ממש ברמת הגולן, מתקני המטכ"ל עצמם. היחידות משכו ישר ממתקני המטכ"ל, וכל החמושת שכעצם היתה בגדודי אספקה וכדרגים, בעצם לא השתחפה במחזור. מה שאני אומר בעת, זה השערות.

3110

כל דרגי הביניים האלה של התחמושת לא השתתפו כנראה במחזור. בעצם זה היה כאילו מלאי מת מבחינת החשבונות שלנו והשליטה שלנו. ונוסף לזה, אחם ציינתם כבר את הצירים הסתומים וכך הלאה, וחלק גדול מהתחמושת בטח הייתה תקועה שם. אני אומר לבטח, כי הלקחים האלה עוד לא נבדקו, ואין דוחו"ח מדוייקים. אני רק יכול לנחש שזו התופעה. לו היינו באופנסיבה, הקונצרטיונה בזאת הייתה נפרשת, בין אאאאאא מקקני המטכ"ל וכין האוגדות שנלחמו, היו נפרשות, וכהכרח משתתפים כמשחק גם הדרגים וגם גדודי האספקה. במצב הזה, המלחמה הייתה דפנסיבי ואפילו התנועה הייתה אחורה גם בסיני וגם ברמת הגולן.

כך שאני מניח, שזו הסיבה שאלוף פיקוד הדרום, אלוף פיקוד הצפון, צעקו שאין להט תחמושת, ואנחנו שלחנו להם תחמושת או ממתקני המטכ"ל או מהמטוסים האמריקאים הגיעו, כאשר בעצם כשטחים שלהם יכול להיות שהיו עשרות ומאות משאיות מלאות תחמושת.

לסקוב: זה בדיוק מה שהיה, וגם הצירים היו סתומים.

אלוף טל: לדעתי, מחקני מטכ"ל מראש לא היו בנויים קדימה מדי.

אני הפסקתי חלק מהבינוי הזה, כשאני נכנסתי לתפקיד. גם ברמו הגולן וגם בסיני הערכנו בזמננו כשבאנו, שזה קדימה מידי. ואני חושב שזה היה לרועץ הפעם בגלל השלב הדפנסיבי.

לסקוב: כלומר, מחסור בתחמושת היה. זה שחחמושת הייתה על רכב

או במקום אחר, זה לא שינה את העובדה באותו רגע.

אלוף י. טל: בעניין כזה יש תמיד שתי שאלות. האחת - האם הלוגיסטיקה

הצבאית פעלה בסדר והאם ליחידות הייתה תחמושת. שאלה

שניה - האם מדינת ישראל וצבא הגנה לישראל הכינו מלאים מספיקים למלחמה. אלה

שתי שאלות נפרדות. מה שאני הראיתי כאן היום, היו - אני לא יודע אם להגיד מספיקים

אבל המצב היה משניע רצון. דרך אגב בהיסטוריה של צה"ל מעולם לא היה מצב כל כך

משביע יצונו מבהינח מלאים פערים והשוואה לתקנים, כמו באוקטובר.

היו"ר אגרנט: אתה מניח שהלונסיטיקה לא היתה בסדר?

אלוף טל: צאאאאא אני אגיד אחרת, אני אגיד זאת וודאי עוד מאות

פעמים בהקשר למלחמת יום הכיפורים: היות אֶהֱפַתְעֵנוּ,

והיות ואת כל המלהכה הזאת ניהלנו באופן מאולתר, בכל התחומים ובכל השטחים,

המודל לא עבד לפני הציפיות, אלא הכל היה אימפרוביזציה אחת גדולה. מזה טבל גם

נושא ההחטושח.

לנדרוי: עוד לא הבנתי מה שאמרת על המיחקן המטכ"לי. הוא היה

יותר מידי קדימה או יותר מידי אחורה?

אלוף י. טל: לטעמי יותר מידי קדימה.

לנדרוי: הלא זה מקצר את דרך האספקה לחזית.

אלוף י. טל: בגלל הטיעון הזה בנו אותם כל כך קדימה. ולטעמי זה לא

היה בסדר חמיד. א' זה מסוכן. אם לאוייב יש בכל זאת הצלחה,

והאופנסיבה מצליחה, הוא בעצם משחלט על מחקני המטכ"ל שלך עם המלאים הגדולים.

זה קרוב. הוא לא צריך להגיע לשם. מספיק אם הוא יתקדם וזה נכנס לטווח החותחים

שלו. ברמת הגולן זה מעיד על עצמו. זה מראש בטווח החותחים.

לנדרוי: אבל זה פעל בכל זאת.

אלוף י. טל: אני לא יודע בדיוק. קשה לי להאמין שזה פעל, כיוון שהסורים

היו שם. הלא בזמן האופנסיבה הסורים הגיעו לקו הזה.

לנדרוי: הם הגיעו גם למקום של מחקן כזה?

אלוף י. טל: אני לא יודע אם הם הגיעו למקום הגיאוגרפי הזה. אבל

לעומק הזה הם הגיעו.

(כלומר; מכל הבחינות,

היתה לנו נטייה להידחף יותר מדי קדימה עם תשתית ומתקנים לוגיסטיים,

יש לך גם רימונים בחומר הזה?

לסקוב:

פה לא ראיתי רימונים, אבל אפשר יהיה להשלים כל מה

אלוף י. טל:

שתבקשו.

מוצג 213

ונשק אישי, רובים?

לסקוב:

אני עכשיו עובר לנשק קל. בעניין הנשק הקל אני רוצה

אלוף י. טל:

להגיש שני תיקים, והתיק השלישי הוא תיק "אופק" שגם כן

מכסה את זה. באוקטובר 1973 התקן של נשק אישי היה 286 אלף כלי נשק. היו

269 אלף וזה כולל את כל סוגי הנשק האישי, רובה, רובה סער, רופא קלצ'ניקוב,

סמינוב. קרל גוסטב, עוזי, אקדחים, מקלעונים וכן הלאה.

התקן לא מכסה את כל האנשים שבמערך המגוייס. אמרתי את

המצאי מול התקן. זאת אומרת שהפער היה בערך 16.200 כלי נשק. אבל אני רוצה להסביר

מה התקן, כי לא לכל האנשים מראש יעדנו. שאלתם אותי פאא גם על המדיניות בעניין זה.

התקן היה בנוי כך שבאוגדה, לכל האנשים יש נשק. בדרגים הלוחמים, מחוץ לאוגדה,

גם כן לכל האנשים, ובדרגים המסייעים גם כן לכל האנשים. בדרגים המשרתים, זאת

אומרת בסדנאוח לא בתוך אוגדות, אלא שמחוץ לאוגדות, ביחידות חימוש, כפלוגות

איסוף, ביחידות קשר מטכ"ליות ועוד, התקן מתנדנד לפי היחידות בין 40 ל- 60

אחוז. זאת אומרת שבין 40-60 אחוז מהאנשים צריכים לקבל נשק קל. במתקני מטכ"ל

בין 10 ל-30 אחוז. בחיל האויר 50 אחוז. כאשר ~~נ"ל~~ וגדודי אבטחה 100 אחוז.

ובחיל ים 30 אחוז. על זה בנוי התקן.

3113

טק

- 50 - 45 -

ועדת החקירה - 13.74.74
ישיבה נ"ו - אחר הצהריים.
ערוך אלוף י. טל

לכך כשאני אומר שבאוקטובר היו צריכים להיות 286 אלף

דהיו 260 אלף, הפער הוא 16 אלף. זה עם ההגנה המרחבית. ללא ההגנה המרחבית,

התקן יורד ל-256,900 והמציא 239,682.

אם אני עושה את ההגנה המרחבית על חשבון נפרד, זה המצב.

זה מה שהיה לאוקטובר 1973.

אחרי כן רבא

311A

13.1.74 - יעדת החקירה

לפני כן רשמה ט.ק.
ר.ב.א.

ישיבה נ"ו (אחה"צ)

הער: אלוף י. טל

נבנצל: החקן הוא באמת 1+1, או שיש פה רזרבה?

י. טל: לא התקן אין בו רזרבה מכיון שהיות וממליא את

א אין מזל כל אדם נשק, אין פה רזרבה. לעומת זה

בהמצאי שאתה שואל אחת יכול לשאול: אם זה נטו או ברזטו? וזה ברזטו. כי רובה

שבתיקון שבאותו זמן הוא חסר. הוא אינו אצל החייל.

י. פדין: השאלה שאותו מענינת במידה מסויימת. הגיעו גם

תלונות על כך. זה לא בחקן או בהמצאי הכולל, שכולל

עוזים וצ'כים וקלצ'צ'פסקים גם יחד. אלא קבלנו כמה מכתבים דוקא מתיירות,

לא חשוב כרגע איזה, אבל כחלקם היו תיירות לוחמות אנשי חושב, שטענו - שמה שהם

קבלו, זה איזה רובים צ'כים או עוזים. דברים שלא התאימו למשימתם שלהם.

י. טל: זו שאלה שניה של האיכות. דאנשי הולך לדבר על זה.

מה שנוגע לאוקטובר, התוצאה השתיה באוקטובר

גם התקן וגם המצאי, זה פועל יוצא של מה שעשה צה"ל בשנים שעברו.

אם אתם שואלים: מה עשה צה"ל בשנת 73 בהקשר לנשק-קל? זה לא משפיע על אוקטובר,

א משפיע על המלחמות הבאות. זה תכנית אופק, דלתכנית אופק קבענו את העקרונות

הבאים:

(א)

לנדאו: אני מכין שאתה מדבר עכשיו על ההצטיינות לעתיד?

י. טל: כן.

לנדאו: אינני יודע אם זה חשוב. זה חשוב, אבל זה לא נוגע לנו.

י. טל: אני אומר ככה - הקושי בעניינים האלה, שמה שהיה באוקטובר

חלק גדול מהתבטיל הזה, זה משהו אחר ביטל. ביטלו את

זה בשנים קודמות. אם רוצים לדעת מה עשה הצבא בשנת 73/72, אין מנוס מלשמע,

איזה צערים לתיקון המצב הצבא עשה שהפירות שלהם אם היו מבטלים, חלק מהם

ישיבה נ"ד (אחה"צ)

העד: אלוף י. טל

י. טל:

הדבשלו באותה שנה, חלק כעבור שנה..

ח. לסקוב: אחת לא זוכר קודם, מה לא היה בסדר התבשיל של הקודמי

חיליים מתלוננים שהעודי לא טוב, שהרובה הנסען לא טוב

שלא היו מחסניזת, שהכלים לא היו במצב מאכשמיש, והסנקים לא היה מקביל.

ולמקביל לא היתה חתמושת. זקרה במחסניזת אחת, א בעודי שהקפיץ לא פעל.

אולי תתאר את זה אז אופק ידבן.

י. טל: מה שנוגע לאיכות הנשק, המצב לא היה טוב. כיון שאתם

רואים שזה ארסנל מגזון מאד של נשק. למשל, באקדחים

שני סוגים, בחת-מקלעים שני סוגים.

ח. לסקוב: כשביל מה צריך היה אקדחים?

י. טל: יש פוקציונרים שלא יכולים ללכת עם רובה או עם עודי

למשל? ח. לסקוב:

י. ידין: טייסים, מטרה-צבאית.

י. טל: צבא מ"פ של סנקים, יש לו גם אקדח. כי לא תמיד הוא

יכול לשאת נשק אחר.

ח. לסקוב: יש לו גם מה להשתמש באקדח?

י. טל: אני על אוקטובר לא יכול להגיד לך. אבל ב' 67, אצלי

באוגדה, הרבה אנשים השתמשו באקדח והצילו את נפשם.

זה אקדח שהצבא מספק להם? ח. לסקוב:

י. טל: כן. חת-מקלעים - 2 סוגים, רובים - 5 סוגים.

מקלעים - 4 סוגים, וזה מצב לא טוב. זה קליברים שונים

קליברים שאני מניתי כעת, רק בנושק האישי 6 קליברים. וזה כמדובן מצב לא טוב.

זה בנוי על שלל, זה בנוי על כל מיני דברים כאלה.

3116

ועדת החקירה - 13.1.74

- 53 -

ר.ב.א.

ישיבה נ"ו (אחת"צ)

העד: אלוף פ. טל

פ. טל:

דבר שני - תת-המקלע עוזי כשלעצמו הוא כלי טוב ואמין. הטענה של החיילים הייתה - שהם מצאו את עצמם בצורת לחימה כזאת ביום, וכן הלאה, שבו העוזי לא היה נשק מתאים. לא שהעוזי עצמו כנשק הלא מתאים, אלא עוזי לא היה נשק מתאים. היה צריך להיות רובה עם טווח יותר ארוך. ברור שהרובים הצ'כים מכל הרובים האלה, לא מתאימים כפי הם לא אוטומטיים. היזם יזרים בצורות צריך עוצמת אשר גדולה. והרובה הסטנדרט של צה"ל, של תיל-הרגלים הכי טוב זה הדומט. שהוא רובה מאד לא טוב. לא אמין, יש בו הרבה מעצורים והוא יורה חצי-אוטומטי לא אוטומטי. כך שהטענות של החיילים - שהנשק האישי שלהם הוא נשק מיושן ולא מודרני, ולא אמין - הטענות האלה נכונות במאה אחוז. וזה המצב של צה"ל היה אז אצטאצ' דכרגע. כרגע זה משתנה, כי כרגע התחלנו לקבל רובים מאה"ב. אבל החיילים צודקים בטענות האלה.

ה. לסקוב: שלוש טענות: לא דרסטי, לא אמין, ולא בכמות. על כמויות עניתי. וזה שלא אמין ו לא סטנדרטי וכחוצאה

פ. טל: מזה לא מתאים לכל המצבים. בניגוד לתפיסה המודרנית

שכ י נשק אחד אצטאצ' את כל היעודים, בענין הזה החיילים צודקים במאה אחוז. ובהקשר לזה אני רק יכול להגיד לכם אולי בשתי מילים - שהתכנית החדשה שלנו, של אופק, היא שיהיו רק שני קליברים בחדשה. וצה"ל פיתח רובה סגור, שלדעתי הוא הרובו הכי טוב וזה הגליל. במלחמה היו אלף רובים כאלה. כי זו השנה 1974, זו השנה שחצ"ש היה צריך לספק בין 10,000 ל-15 אלף רובים לשנה. ועמדנו בחקופת אופק

להצטייד ב-70 אלף רובים. אלא, שזה התכנית הייתה לאתר ין-כיפור ולא לפני יום-כיפור וזו הרפורמה הגדולה שתכננו לתיל-הרגלים. תכננו את זה לפני אוקטובר, אבל יצא

לפועל בתהליך של כמה שנים. ח. לסקוב: זה קליבר 65, איזה קליבר שני?

פ. טל: זה קליבר 65, איזה קליבר שני?

ישיבה נ"ו (אח"צ)

העד: אלדף י. טל

9מ"מ, כי בכמה מקרים צה"ל צריכים את העו"ד הקטן. י. טל:

ובעקבות יום-כיפור וכן הלאה, עכשיו קבלנו את הרובים האמריקאים. ככה שעכשיו מחלקים 40 אלף רובים, ונדמה לי שיגיעו ל-80 אלף רובים האמריקאים, אבל כל אלה רפורמה. הרובים האמריקאים זה כתוצאה מיום-כיפור,

זה חצי אוטומטי גם כן? י. ידין:

זה אוטומטי, כמו הגליל. אבל הגליל הרובים האלה היו פעם י. טל:

בהתחרות עם הגליל, אבל הגליל הוא הטוב ביותר מכל רובה

הסער, וזה מה שחכנו לרפורמה של הצבא.

האם היה איזה עיכוב בהכנסת הגליל לייצור? - אני זוכר לצדאד:

איזה סיפור זועה שקראתי באיזה מקום, אולי אפילו באחד

המכתבים שקבלנו - שהאב טיפוס של הגליל, טבע בכנרת מפני שמישהו שעסק בזה, לקח את זה לסחוב מים.

זה לא עיכב את הייצור. ח. לסקוב:

אתה צודק שהיה מקרה כזה. זה לא שייך לייצור פיתוח הגליל. י. טל:

אני מבין שנתנו צל"ש מפני שהעו"ד נפל, ולא מי שהחזיק אותו. ח. לסקוב:

אני גם כן קראתי את זה, אבל זה לא שייך לפיתוח הגליל. י. טל:

זה יכול לעכב את הכנסת ייצור הגליל דבר כזה. לצדאד:

לא. זה לא היה אב-טיפוס יחיד, יש הרבה צה"ל אבות-טיפוס. י. טל:

טוב, זה מרגיע אותי. לצדאד:

בענין הנשק הקל, אני יכול להגיד - הנשק האישי, שאנחנו י. טל:

היינו ערים לנקודה כבר בשנת 72. ותכנית הרפורמה הזאת

היא תכנית רב-שנתית. אתה לא מסנה דבר כזה ביום. החיילים צודקים בכל הטענות

שלהם על המלחמה.

ישיבה נ"ף (אחה"צ)

הער' אלוף י. טל

האקדה עוד ישאר נשק של צוות אויר, כפי הגליל פתח גם

ה. לסקוב:

משהו כשבילהם.

אני חושב של טיפסי קרב, כן. לטיפסי הליקופטרים, לא.

י. טל:

ב-1973 היו צריכים לספק 10,000 רובים?

י. יודין:

או ב-73 או ב-74. עד אפריל 74 היו צריכים לספק 10,000.

י. טל:

השיקולים של הכמות הזאת - 10,000, האם זה רק שיקולים

י. יודין:

תקציביים, או גם שיקולים של יכולת ייצור?

רק יכולת ייצור. אנתנו קבענו 70 אלף רובים באופן, על סמך

י. טל:

יכולת הייצור של התע"ש. אני לא אגיד, ששיקול תקציבי לא משחק

חפיד. אבל במקרה הזה של הרובים, החוליה המקבילה היחה קצב הייצור.

אתם תכננתם את זה ב-72?

היו"ר אגרנט:

את הגליל התחילו לפתח עוד לפני 72, אבל ב-73/72 גיבשנו

י. טל:

את תוכנית אופק, ואז קבענו סופית, שצטייד ברובה הזה,

ועשינו את ההתחייבות בהזמנות זכו'.

תהליך קבלת החלטה של אופק היה תהליך ארוך, רק ביולי 73

אושרה תוכנית אופק על ידי הממשלה. כלומר, תוכנית אופק בפירוש לא משפיעה על

אוקטובר, על יזם-כיפור.

תוכנית אופק אושרה מתי?

י. יודין:

הציעו את הגליל גם לחו"ל?

א.א.א.א.

גבנצל:

כן. הם עושים מסע פעולה בעולם.

י. טל:

גם למכירה?

גבנצל:

אני חושב.

י. טל:

מבחינה זו יוצא בעקיפין מגבלה רצינית. כי לא כל יכולת

גבנצל:

הייצור נשמרה כשביל צה"ל.

3119

ר.ב.א.

- 56 -

ועדת החקירה - 13.1.74

ישיבה נ"ד (אחה צ)

הער: אלדף י. טל

י. טל: לא ארוני. כאשר מציעים לחו"ל, בדרך כלל רוב המפצרים

מפצרים את זה לבד. אתה נותן להם את הליינסנס.

נבנצל: אבל מה עשו כאן? יש זה ריש זה. יש שמציעים את הפטנטים

יש שמציעים ליצר.

י. טל: לי לא ידוע כרגע א על התקשרויות איזה שהם. אנחנו

מדברים על תהליך שהוא רק בהתחלתו.

י. ירין: השאלות ששואלים פה, זה לא סתם שאלות. אנחנו קבלנו

במקרה - בציבור בעתונות באותה תקופה של השמצה כוללת,

חלק מההשמצות היו - שצה"ל או משרד הבטחון, מכר גלילים ועוזים לכל העולם,

ולא השאיר לעצמו רק מפני שרצה להרויח כסף.

י. טל: אני רוצה להגיד, כהגנה עלתע"ש, שרומטי - זה הרובה הלא

טוב שלנו, אנחנו עכבנו הזמנות בשביל לשריין את הכסף

לגליל ויכולנו לקנות קצת יותר רומטים, וקצת יותר עוזים. ולהיפך, אנחנו

אמרנו - נעבור יו תר מהר לגליל. זהתע"ש לא עיכב אף גליל אחד בגלל מכירות

לחו"ל.

י. ירין: על הגליל יש ידיעות על המלחמה?

י. טל: לא. הוא לא עבד עוד טוב, כי לקחנו אותו לניסויים. וכל מין

מחלות ילדות חזרו עם פיק בק לתע"ש. זה ממש בתהליך של פיתוח

האינג'נרים של הכנסה לייצור. אי-אפשר להגיד שכבר מצרים גלילים מבצעיים.

באפריל 74, היתה צריכה לצאת הסריה הסדרתית מהייצור הראשונה.

נבנצל: הטענה הבסיסית היא - שצה"ל הזניח במשך תקופה מסוימת

את הנושא של הרובה.

י. טל: הטענה הבסיסית היא יותר רחבה - שצה"ל הזניח את חיל-הרגלי

זה גושא בפני עצמו, כולל את אמצעי הלחימה של חיל-הרגלים

כמה מזה נכון, וכמה מזה לא נכון וכן הלאה, זו פרשה לחוד.

ישיבה נו' אחת
אלוף י.טל.

3122

ניתנת ההתעצמות המשוערת של האויב ומולה סדר הכוחות שלנו, פתח חסות יסודית;
כה התכנית הזאת, מה יהיו יחסי הכוחות. כך שהשאלה לשאלה ששאלתם היא חיובית,
ובתיק הזה עצמו יכולים לראות את זה.

היו"ר אגרנט: איזה עמודים?

י.טל: עמוד 3 בענין האויב, ועמוד 7. וחוזר מזה כל הערכות המצב

הרב שנתיות, שחלק ציטטתי היום.

שאלתם האם יש נושאים שקיבלו עדיפות נמוכה -

היו"ר אגרנט: אפשר לקבל את הספר הזה?

י.טל: כן. גם את המסמך על הנשק הקל אני רוצה להגיש.

היו"ר אגרנט: זה 244 וזה 215.

לסקוב: זה מסמך אחד או שניים? על הנשק הקל?

י.טל: תיק מספר 11. תגיש גם אותו.

המפקד, בתיק הזה אני בטוח שיש גם הרימונים וגם המוקשים. הקוד

הוא ריכוז החמושת, ופה זה החמושת, נשק קל, מהלך הצלחה נכונה, השאלות ציו

לסקוב: אפשר אולי להחליף עם 213. פה יש לנו חמושת, נשק קל ורימונים

ובקודם יש לנו רק חמושת. אולי ניקח את זה כ-213 ונחזיר להם

את 213.

י.טל: המפקד, התיק שהגשתי קודם חשוב כשלעצמו. הוא עומד בפני עצמו.

נבנצל: מה זה אופק א'?

י.טל: הערכת המצב של אופק מלא היא עד תחילת שנות השמונים. היות וזו

תכנית רק של 5 שנים, קראנו לה אופק א'.

שאלתם אותי אם יש דברים שצה"ל לא הצטייד בהם, לאילן לא רכשנו

אותם או לא כללנו בתכנית ההצטיידות בגלל הוסר תקציב. התשובה היא חיובית.

ידין: התוצאה היא שלילית, אבל התשובה חיובית.

י.טל: כן. מה שנוגע לאוקטובר, אני לא יכול לענות על הפרטים, כי

זה בשטח תקציבים שהסירו בשנים 1969, 1970, 1971 וכך הלאה.

לסקוב: זה מצטבר?

3123

י. טל: כן. אני יכול להגיד על תכנית אופק א, זאת שאושרה על ידי הממשל

בתיק, בחלק אורגני, אנהנו מציגים מה לא מכוסה במסגרת זאת.

זה בעמוד 129. בערך 3 מיליארד לירות פרטים וציווד שלא כלולים בתכנית.

נבנצל: כולל הצוללות?

י. טל: כן, הצוללות הקטנות. זה כולל מטוסי הובלה, זה כולל מטוסי

תקיפה פחות 17, פחות מטוסי תובה, פחות הליקופטרים, פחות

סוללות הוק, פחות סוללות שפרל, סוללות נ"מ 40 מ"מ וגדודי ננ"מ 20 מ"מ, זה

כולל החלפת שרמניט, רכש נגמשים נוספים.

ידין: זה כולל אי החלפת שרמניט.

י. טל: אני מונה את הסעיפים. זה לא אוכר אי החלפה, כי במקום להחליף

250, תכננו להחליף רק 50, להמשיך להסחב עם 200 שרמניט עוד כמו

שנים, בגלל כסף. זה כולל ~~הפח~~ פחות רכש של נגמשים, של טנקי חילוץ, של תותחים

מהנעיים, של הנדסה, של אספקה, ושל צוללות קטנות וסטילים. זה כולל פחות הצי

מיליארד לירות באמצעים מיוחדים, זה כולל הקטנת ~~הפח~~ חקני רכב רב מינוע, כולל

מובילי טנקים בסך 118 מיליון לירות, צמצום מערכות קשר בערך ב-100 מיליון

לירות, ארכות לגישור ב-7 מיליון לירות, שיפורים בטנקים במאה מיליון לירות,

וצמצום בתקני נשק קל, בזוקות וכו' בסך 124 מיליון לירות. סך הכל 3 מיליארד

לירות, שלו יכולנו לעשות מודל אופטימלי כפי שאנחנו רוצים, לו היו עוד

3 מיליארד לירות בחמש השנים האלה, יכולנו לעשות זאת.

לסקוב: זה כולל גם א"א ואור ירחודכרים כאלה?

י. טל: שיפורים בטנקים, למשל, זה כל מיני דברים כאלה.

נבנצל: צריך להכיר גם קצת את ספרו של וילדבסקי איך מכינים הצעת תקציב

זה לאו דוקא תמיד ההערכה הכי נמוכה שממנה מתחילים.

היו"ר אגרנט: הפסקה.

ידין: אני אסאל אותך אחרי ההפסקה, לא בארזכות אלא בקיצור, פה נשמעו

דעות מסוימות כאילו הלך מהקימוצים האלה נבעו מהרצון לפתח את

טנק העתיד. כאילו זה על השבון זה. הייתי רוצה לשמוע את ההשקפות שלך, בקיצור.

הישיבה נפסקה בשעה 17.30.

3126
73

או.

ועדת החקירה - 13.1.74
לשיבה גו - אחר הצהריים

העד: אלוף ישראל טל

שיש בטנק. לכן הטענה הזו היא לא עניינית.

כמה עולה הפיתוח בטנק שכזה? נבנצל:

במחירים של היום אני בכלל לא זוכר, אני לא בעניינים. י. טל:

אבל בזמן הפיתוח הגיע לשלושים מיליון. ושלושים מיליון לירות על פיתוח זה התחיל מעשרה מיליון, בזמן הדיונים זה עמד על עשרים מיליון, בזמן כשדוברו על עשרים מיליון לירות פיתוח של פריט, זה היה מה שנקרא פינאסס, בהשוואה לפרוייקטים פיתוח אחרים של צה"ל שנמדדו במאות מיליונים. לכן כל הטעון הזה של עדיפות ששל משאבים, שכאילו בגלל פיתוח בטנק הזה סובלת התעצמות בשריון, זו פשוט אני גם לא אגיד עליה, כיוון שזה לא רציני ומצחיק שאיש לא לקח את זה ברצינות בשום דרג בשום מקום.

מה בזיקה לנגמ"שים? נזכר שנגמ"שים לא פותחו? ידנין:

אין לזה כל קשר עם נגמ"שים. אני גם היום חושב י. טל:
וגם בעבר חשבתי שאסור לחת עדיפות לנגמ"שים על פני טנקים. אין לזה שום קשר לטנק החדש.

זאת באמת היתה טענה אחרת ונוספת. לנדוי:

כן, אז זה באמת ויכוח ענייני ממש. עניין הטנק י. טל:

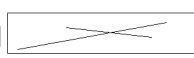
הוא סתם קנטרנות של דעת יחיד שעושה מלחמה דו-קישוטית בלי להצליח להביא נימוקים רציונליים ובלוי להצליח לשכנע אף אדם. להיפך, אם היו אנשים שהססו אחרי ששמעו את הקונפדרנטציות האלה וכן האלה, לא הססו יותר, היה ברור להם שהאיש לא צודק ושהטנק החדש הוא הטוב ביותר של צה"ל וההשקעה הכי טובה של צה"ל לעתיד. מה שנוגע לויכוח בין טנקים לנגמ"שים זה באמת ויכוח ענייני. ואני לא חושב שעם שלנו צריך להרשות לעצמו

העד: אלוף ז. טל

להצטייד באלפי נגמ"שים. כיוון שנגמ"שים מבחינת האחזקה המחיר של הטיפול שלהם וכן הלאה וכן הלאה הם כמו טנקים כמעט. לעומת זה כנשק בשדה הקרב הם רחוקים מלהיות טנקים. ~~לעומת זה~~ ואין לנו מנוס, אנחנו לא מעצמה גדולה שיכולה להצטייד בכל הארסנל המגוון של פריטים שיש בצבא. אסור לנו לעשות את זה במדינת ישראל.

לסקוב: האם הסחל"ם כל כך מפגר מבחינת ניידות שלא יכול לענות?

י. טל: הנגמ"ש מבחינת ניידות עולה עולה על הזחל"ם ~~מקל~~

בפירוש. יחד עם זה, זה לא אומר שהזחל"ם לא נושא. וזה לא אומר שכל דבר שיותר טוב מהשני מיר צה"ל צריך להצטייד בו ולרכוש אותו. לא נגיע בדרך כזו לעוצמה, נגיע לפיזור המאמץ בצורה בלתי רגילה. זה ויכוח לגיטימי וענייני. יש כאלה שאומרים בשם האיזון שבעצם כל מה שיש לצבא אחד גם אנחנו צריכים. אני אולי אמתיש את זה, לפני המלחמה דרש מפקד הגיס, וזה כבר עניין ענייני, דרש מפקד הגיס להכנות מערכות בקרת אש מתוחכמות לתוך הטנקים. מחשבים, מחשבי ירי וכן הלאה. אני התנגדתי התנגדות נמרצת לעניין הזה בלי קשר למצב התקציבי, כי לפי דעתי אסור להכניס לטנק את המחשבים האלה. מבחינת קונצפציה. חלק מהגויים בכלל קראו לי להתייעצויות בדברים האלה. ג'לונק, לאמריקאים, הם הביאו אותי אליהם שאני אייעץ להם בדברים האלה הגולמנים אותו דבר, ואותו הדבר. הם קיבלו חלק מדעותי. מאותה סיבה, של תאוריה של שריון, התנגדתי לזה. הרוח החיה בגיס היה אותו רותם שהוא היה ראש תולת חיל שריון, שזה המוסד בשריון שעוסק בפיתוח בלחימה. והוא זה שחתף את מפקד הגיס כל כך בעניין הזה. אנחנו עשינו אוולואציה וזה הגיע למסכ"ל. המחיר היה בערך חצי מיליארד לירות בשביל לצייד את הטנקים שלנו במערכות האלה ולפתח אותם, ועל בסיס כספי, תקציבי, לא על בסיס איסדאולוגי, כי הויכוח הזה מעולם לא הוכרע האם אני צודק או הוא צודק בעניין הזה. אלא פשוט על הסף דחו את זה כשראו שזה חצי מיליארד לירות. עכשיו אומר רותם שהיה במלחמה הוא בא אלי, אחד היחידים דרך אגב, שלא אומר שהמלחמה הוכיחה מה שהוא תמיד חשב; הוא בא ואומר ומכה על חטא, ואומר - אתה צדקת, אני נוכחתי שזה אבסורד מוחי

3128

ועדת החקירה - 13,9,74

ישיבה נו - אחר הצהריים

העד: אדף ישראל טל

- 75 -

א.ו.

ולא צדקתי. אסור היה לחשוב בכיוון הזה של הכנסת מערכות.

מי אמר את זה?

אגרנט:

ראש המחלקה לפיתוח תורת חיל שריון בגיס, הוא היה הרוח

י. טל:

החיה מסביב לענין הזה. אותו הדבר בענין הנגמ"שים -

יש ויכוח, ולא יתכן לפזר כך את המשאבים שלנו ולהצטייד כאילו שאנחנו צבא של

מעצמה עם כל הלוקסטט ועם כל ארסנל והאמצעים.

הטענה היתה שנגמ"ש הרבה יותר זול מסנק ושהוא יכול

לנדוי:

למלא את תפקידים של לחימה נגד הי"ר וסנק אינו יכול

למלא, זה בערך, כפי שאני יכול להבין.

נאמר לנו שלמשל של הבעיה של המרגמות וכל מיני בעיות

ידין:

של כלים עבור פיקוד בחיל שריון וכו' וכו', קשה היה

להציב אותם בזחל"מים כי הקצב שלהם לא היה מספיק עבור הסנקים, לכך לא רק שאצלו

למלא לבטל את הזחל"ם אלא את המרגמות.

זה גם לקדם של מלחמת ששת הימים.

לסקוב:

אני לא התכוונתי, אני מאוד מצטער, לא התכוונתי

י. טל:

לבוא לדבר פה על קולגות שלי. אני פשוט אספר לכם,

אם כך, כמו שאומרים אם הוא *ask for it*, הוא יקבל את זה: אני אגיד לכם

בדיוק: לקחי ששת הימים ^{היו} שצריכים מרגמות בפלוגת הסנקים, ולקחי ששת הימים

היו שצריך שחטיבה יהיו בה שני גדודי סנקים וגדוד חרמ"ש. לקחי ששת הימים

אני מתכוון למחקרים מאוד יסודיים ולדיונים עם כל מפקדי השריון ולא רק עם

מפקדי החטיבות. אלא למשל אם הנושא היה סיור, אז עם כל מפקדי פלוגת הסיור

שהיו במלחמה, פרט לאלה שנהרגו. אותו דבר בכל מקצוע ובכל נושא. כתוצאה מזה,

זה עוד היה כשאני הייתי המפקד, גיסות השריון ניסחו שורת לקחים ואחד הלקחים

היה שצריך מרגמות בפלוגות. לקח שני היה - שצריך גדוד חרמ"ש ושני גדודי סנקים

3129

אר.

כדי שיהיה חרמ"ש צמוד עם הטנקים. לקח שלישי - שצריך תוחמי 20 מ"מ
לטורחים ארוכים נגד הנגמ"ש של האויב. את כל הדברים האלה הגשמנו עוד
כשאני הייתי מפקד הגיס. כשאני עומתי את הגיס הוא הגיש חכניה חדשה למטה
הכללי של ביטול גדוד החרמ"ש כחטיבת הטנקים, ויצירת שני סוגי חטיבות -
חטיבת טנקים וחטיבה ממוכנת. כשחטיבת הטנקים כמעט בלי נגמ"ש. לענין
הזה התנגדו כל מפקדי השריון ללא יוצא מן הכלל. אבל הוא הצליח לעשות לכולם
overruling מכיוון שחיים בר-לב חמך בו כרמטכ"ל, וכל הצבא התייחס לענין,
לא כל הצבא, אבל אנשי השריון, התייחסו לענין כלאקט אישי וגם קראו לזה
שם בשריון "דה-טלינציה" על משקל הד-סטליניזם. וכניגוד ולמגינת לבם של
כל מפקדי השריון מאז ועד היום דרך אגב, אילצו את השריון להתאגד במכונה
הלא רציונלית הזו שהטנקים של חטיבות טנקים בלי גדוד חרמ"ש וזה מה שהיה
עכשיו במלחמה.

3130

לפני כן רשמה א.ד. מ.י.

ועדת החקירה - 13.1.74
ישיבה נו' - אחה"צ

העד: אלוף י. טל

היו"ר אגרנט:

מה הם עשו?

אלוף טל:

חטיבות סנקים שאין בהן גדוד חרמ"ש.

אחד הלוחמים האמיצים בענין הזה נגד הנזק הזה היה אלברט

ז"ל, שהיה סגנו של ברן, ושלחם בכל כוחותיו נגד התופעה הזאת של מה שהוא כינה

הרס האיוון בשריון, רק בשביל לשנות מה שקבע סליק.

אם הוא ביקש - אני אגיד לכם בדיוק.

לנדוי:

לא, הוא לא ביקש שום דבר; הוא הציג לנו דברים ענייניים.

ידין:

אינני רוצה שתקבל מושג לא נכון, היה דיון כללי על בעיות

של התעצמות.

אלוף טל:

אז גם אני אומר באופן כללי שהגיס הגיש דרישה להוציא

את תותחי ה-20 מ"מ מהשריון; כל זה בשנת 1973 ו-1972;

להוציא את המרגמות מפלוגות הסנקים; ולהוציא את תותחי הנ"ט 90 מ"מ.

את תותחי הנ"ט 90 מ"מ, ראש אג"ם שקדם לי, הרמטכ"ל

הנוכחי - התנגד. זה הוגש בסוף כהונתו כראש אג"ם. אבל הייס בר-לב עשה לו

"אזכר רולינג" וקיבל את דרישת מפקד הגיס. דרך אגב, כל הדרישות האלה של מפקד

הגיס היו דעת מיעוט בגיס, כי רוב מפקדי השריון היו נגד. כשהרמטכ"ל הזה נעשה

רמטכ"ל, היה לו לא נעים שהאקט הראשון שהוא עושה לגיס זה שהוא מבטל החלטה של

הרמטכ"ל הקודם. והרמטכ"ל הודיע ש"אנדר פרוטסט" הוא מאשר את הוצאת תותחי ה-90

מ"מ. והוצאנו את תותחי ה-90 מ"מ...

לסקוב:

הרמטכ"ל הודיע ש"אנדר פרוטסט" לעצמו הוא מאשר את הוצאתם?

אלוף טל:

כן. והוצאנו את תותחי ה-90 מ"מ ממערך השריון ונתנו את

זה לחיל הרגלים. זה עם הזחלים, אלה תותחים מתנייעים

שהם גם הארטילריה של המג"ד והם גם נגד סנקים.

את תותחי ה-20 מ"מ, למרות הדרישות החוזרות ונשנות, בכתב

ס"י.

ועדת החקירה - 13.1.74

ישיבה נו' - אתה"צ

העד: אלוף י. טל

דבעל-פה בדיונים, במסגרת תכנית "אופק" ועוד - אני לא אישדה: להוציא כשום אופן מהשריון. זמנח על שולחן הרמטכ"ל ערעור של מפקד הגיס עוד מלפני אוקטובר. אינני יודע אם הוא יקח את הערעור בחזרה או פשוט יתן לזה למה מזה משרדי. אבל עוד לפני אוקטובר הוא הגיש ערעור על זה שאני לא מאשר להוציא ממערך השריון את כל תותחי ה-20 מ"מ.

את המרגמות 81 מ"מ הוא אילץ אותי לאשר להוציא, ואני

אישרתי את הוצאתן, לפי דרישה נמרצת שלו.

גם כן "אנדר פרוטסט"? מה זה "אילץ"?

ידין:

אילץ, מכיון שהגעהי עם זה לרמטכ"ל וכן הלאה, היו שורח

אלוף טל:

דיונים בענין, והוצאנו את מרגמות 81 מ"מ מפלוגות הסנקים,

נגד דעת רוב המפקדים, רק לפי דרישה של מפקד הגיס.

כך שזה שלחמו כעת חטיבות סנקים שבנויות על סהרת הסנקים

בלי גדוד חרמ"ש; זה שלחמו פלוגות סנקים בלי המרגמה האורגנית שלהם; זה שלחמו

גדודי חרמ"ש בלי תותחי הנ"ט 90 מ"מ - זה הכל דברים שהוא, בכוח, נגד דעת רוב

המפקדים בצבא, אילץ את הצבא לעשות.

כך שבענין השריון - א) צריך להגיד: טול קורה מבין עיניך;

ו-ב) כדי שלא יירוצר רושם לא נכון, אני חושב שהשריון הוא חיל מצויין, ואני חושב

שהוא לחם מצויין, ואני חושב שהחברר תוך כדי הקחים שהרבה מיתוסים שמחלכיס אינם

נכונים בכלל. אגאאא

אגל אגאג שאני חייב לכם תשובה על שילוב מערכה הנשק

ועל תורת הלחימה של המצרים ומה היה נגד זה וכן הלאה. הכנתי אג תשובה והכנתי

גם מסמך רציני מאד. אני רק חושב שכדאי לשמור את זה לישיבה הבאה, כשיהיה יותר זמן

כי זה נושא רציני. אולי אגיד לכם, עוד בלי למסור אפילו את המסמך, סתם מספר

בשביל שתראו. התפלגות פגיעות בסנקים ישראלים: מתוך מודל של כמה מאות סנקים

ועדת החקירה - 13.1.74
ישיבה נר' - אחה"ש

הער: אלוף י. טל

וכמה אלפי פגיעות: פגזים חודרי שריון - 49%, טנקים שלנו שהושמדו או נפגעו.

לסקוב: זה מתוחחי טנקים?

אלוף טל: כן.

31% - מתחמושת חלולה, זאת אומרת מטילים, מפגזי טנקים

חלולים, דמ-ר.פ.ג'י. ובזוקות.

כלומר, כל חתך שאראה לכם בישיבה הבאה, בהתפלגויות האלה,

יוכיח לכם שמכסימום, בקרבות הכי קשים, מכסימום 15% מהטנקים בכלל נפגעו על-ידי טילים.

ידין: בטיילים אתה כולל גם את ה-ר.פ.ג'י.?

אלוף י. טל: לא.

ידין: טילי "סאגר".

אלוף י. טל: זה "סאגר".

15% זה כולל את הטנקים שנשארו בצד השני?

אלוף טל: לא. אני אמסור לכם בדיוק. מצד שני, צריך לעשות הבחנה

גם בין זירות. בסוריה למשל כמעט לא נפגעו טנקים בטיילים.

מה שאני אמרתי, זה כבר אחרי שאני עושה את זה עם הזירה המצרית. לעומת זאת בזירה

המצרית, אחרי שלב הבלזמה, אחרי השלב הזה שהלכו "פיס מיל", ולא הבינו שהם מסתערים

על מערכים מבוצרים - עוד פעם ההתפלגות הסטטיסטית חזרה להתפלגות של רמת הגולן

דוקא.

זה באמת אחד הנושאים המרכזיים, והכוחי את כל החומר.

על כל פנים, הטנקים - כפי שנדמה לי שאמרתי פה - הטנקים הם שסיכנו את קיומה של

מדינת ישראל, והטנקים הם שהצילו אותה.

לסקוב: כשאחמד מדבר על טנקים, אתה מדבר גם על הצוותים, או שעל

צוותים יש ניהוח אחר?

מ.י.

ועדת החקירה - 13.1.74

ישיבה נו" - אחה"צ

הערך: אלוף י. טלאלוף טל:

לא. יש לי גם ביהודה של הצוותים. והתפלגויות לכז

ארטיילריה ולפי פגזים וכן הלאה. אמסור את זה בדיוק

בפעם הבאה.

על כל פנים, אני חושב שהסנק זה הנשק העיקרי ביבשה,

ואסור לנו לפצל את המאמצים ולקנות פחות סנקים, להצטייד בפחות סנקים, וכעד זה להצטייד ביותר מדי נגמ"שים ובעוד כל מיני "שאר דקויות".

אתן דוגמה לוועדה. כשאני באתי לתפקיד, מצאתי כלי נשק

שנקרא "קרל גוסטב". זה מין תותח-לא-רתע שיורה לאיזה 300-400 מטר. הוא יקר

ביותר. כל פגז שלו עולה כמו 3 או 4 פגזי מרגמה. מצאתי שחיל הרגלים שהזמין

אזהו - מתחרט, וניסיתי להיפטר ממנו. זה 14 מיליון לירות. ולא הצלחנו.

השריון רצה אותם לו. השריון קיבל את כל התותחים האלה. הוא לחם בשביל להשיג

אותם, בכל מחיר. מדוע? כי כל דבר שיש - הם רוצים. יש נגמ"ש - הם רוצים;

יש דבר כזה - הם רוצים, המערכת צריכה להיות מאוזנת. העקרון צריך להיות עקרון

הפשטות והסטנדרטיזציה.

אני התחלתי לשאול כעת: מה קרה במלחמה עם ה-14 מיליון

אמאג לירות האלה, עם כל ה"קרלגואים" האלה, עם כל התחמושת הזאת, ועם כל המאמצים

שעשו לחלק את זה לאגל ליחידות, ולאמן בזה ולעשות תקנים ולהגדיל את המספרים

הקטלוגיים בכל המערך הלוגיסטי ובמחשבים והכל. כמעט לא עשו עם זה שום דבר.

כלומר, בענין מערכות נשק צריכים להיות זהירים מאד מאד.

וזו החשובה.

ידין:

האם זה נכון שמאז התחילה המלחמה, יותר נכון מאז שהתחלנו

לקבל נשק מהאמריקנים, אצבענין הנגמ"שים עכשיו באמת כולם

בדעה שזה הענין הכי חשוב?

3134

מ.י.

ועדת החקירה - 13.1.74

ישיבה נו' - אתה"צ

הערד: אלוף י. טל

אלוף טל:

כעת, כל מה שאפשר לקבל מהאמריקנים - אנחנו כרגע לא שוקלים את הדברים באופן רציונלי, במובן ששקלנו לפגי המלחמה. היום, כצדק, הדבר שקובע אצלנו זה מה נותן לנו כרגע כוח, כרגע כוונות, כרגע עוצמה. כי הצבא יצא פצוע מהמלחמה, ואנחנו עומדים לחוצים מול צבאות ענקיים. אז למשל, אנחנו התחננו לקבל את הרובים האמריקנים. אם אינני טועה, העניין הגיע עד ג'יכסון, ואנחנו כעת מקבלים את הרובים. אבל לפני מלחמת יום כיפור לא חלמנו להסכים לקבל את הרובה הזה, כי הוא רובה לא מוצלח. ומקבלים את הציוד הזה בתור מענק, 2.2 מיליארד דולר, וכן הלאה. ואנחנו מבקשים מהאמריקנים כל דבר שהם יכולים לתת לנו. הויכוחים על הנגמ"שים היו על מאות. ביקשנו מהאמריקנים עכשיו 4,000 נגמ"שים. הויכוחים בנינו המיד היו על מאות. עכשיו ביקשנו מהאמריקנים 1,000 טנקים. לא היינו חולמים במכה אחת לבקש ממישהו 1,000 טנקים לפני מלחמת יום כיפור. עכשיו לא עושים חשבון, לא של כסף ולא של משאבים. עכשיו עושים חשבון של "סורביבל". במסגרת "סורביימ" ו"אמרג'וסי" - החשובה היא חיובית. אם יגידו לי: האם צריכים לבקש נגמ"שים - אני אגיד: כן, במסגרת "סורבייבל".

לסקוב:

יש לזה מלה בעברית: השתיירות.

אלוף טל:

בצבא אמרים "שרידות".

נבנצל:

העיקר להישאר בחיים, לא כל כך חשוב איך אתה קורא לזה.

ידין:

אם כבר עסקנו בבעיזת האלה, אני רוצה לשאול שאלות כדי שתהיו פה איזו חמונה. בענין אפודות מגן - גם כן קיבלנו פה

דעות שונות, לאו דוקא מהאיש הזה שאתה תושב שאמר את הדברים האלה.

אלוף טל:

לא, לא, חס וחלילה.

מ.י.

דעת החקירה - 13.1.74

ישיבה נו' - אחה"צ

הער: אלוף י. טל

אני לא אמרת שהוא אמר

לדין:

אבל היו פה הרבה מפקדי חטיבות וכו' שמענו דעות

שונות. אחד אמר לנו שענין אפודות המגן הוא חשוב מאד, ובגללו לפי דעתו הרבה

ניצלו. אנהנו שאלנו את זה בעקבות תלונות שקיבלנו. אחר אמר: זה טוב וחשוב,

אבל לעשות מזה עסק - זה מוגזס. אחד אמר: מה זאת אומרת לא הקפדנו על זה אז?

לא היו לנו כמעט אפודות מגן. כל המילואים בכלל לא צויידו מראש באפודות מגן.

אמר עוד יותר: אפילו היום, לכל חטיבה - הוא דיבר על החטיבה שלו - יש כך וכך, ואני

צועק השכם והערב לקבל עוד אפודות - אומרים לו: אין. מה דעתך, מה השקפתך על

אפודות המגן האלה, ומדוע - אם זה טוב - לא היו לנו, או אם זה רע - מדוע היו לנו?

אחרי כן רשמה ט.ק.

עדות אלוף י. של

אזהרה

אלוף י. של:

אפודות המגן זה לא ציוד סטנדרטי, ולא יביל להיות ציוד סטנדרטי של חייל. אפודות המגן הן למצבים מיוחדים. למשל, החיילים שנוסעים בג'יפים. זה מגן על הגוף בערך כמו שכובע הפלדה מגן על הראש. אני כבר ראיתי כמה הרוגים עם אפודות מגן דרך אפודת מגן, כמו שבערך כובע הפלדה. זה לא ציוד סטנדרטי, לא יכולים לבוש את זה בכל החילות ולא בכל צורת הקרבות.

ידין:

למפקדי טנקים זה דרוש?

אלוף י. של:

בוודאי שלא. לטנק יש פלדה מצויינת.

ידין:

למפקדי טנקים.

אלוף י. של:

גם כן לא. מפקד טנק לא נמצא עם הגוף בחוץ.

ידין:

חשוף בצריח.

אלוף י. של:

הוא חשוף עם הראש, אבל האפודה היא על הגוף.

הגוף הוא בחוץ הטנק.

ידין:

למה נותנים להם?

אלוף י. של:

למפקדי טנקים נותנים אפודות מגן?

ידין:

כן אמר לנו מפקד חטיבה 14.

לסקוב:

למפקד טנק ונהג.

ידין:

קבלנו מכתב חלונה מאב שבנו היה סמל בגדוד

מטרייס בחטיבה 14, שנפגע אבל מה כעבור כמה שבועות

הבן הספיק לספר לאב, שכשהם קפצו מהתעוז וכן הלאה, לא חבשו את אפודות המגן.

האב האב הלך לדבר עם המ"פ, והמ"פ אמר לו: זה בכלל לא חשוב. אינה רופא

אמר לאב: אילו היה לבן שלך אפודת מגן, הכסיס הזה לא היה פוגע

והוא היה חי. האב הזה . הלך וכתב לנו מכתב. בעקבות זה אנחנו

עוררנו את השאלות. נאמר לנו על ידי מפקד חטיבה 14, נדמה לי: אם פקדי טנקים

לא לבשו את אפודות המגן, זו בעיה משמעותית לחלוטין, אנחנו מקפידים על זה,

עדות אלוף י. טל

אנחנו תירגלנו על זה, נכון שאין לנו די בשביל כולם, וכן הלאה.

אלוף י. טל:

קודם כל לא שמעתי עוד על שום צבא בעולם

שאפודת המגן זה חלק מהחגור של החייל, מהסטנדרט.

לדעתי זה למקרים מיוחדים. אנחנו הכנסנו זאת לצה"ל, אצא אצא אני חושב, בגלל הקוים הקבועים במעוזים, במלחמת ההתשה וכן הלאה. לא הייתי מרשה לסנקיסט ללבוש אפודת מגן. לא רק בגלל היומין אינג'יניינינג ועבודת הסנק, אלא למשל האוברול של סנקיסט בנוי עם סידוד להילוך. אפודת המגן לא מאפשרת אם כם לחלץ פצוע מתוך הסנק. כיוון שצריך להגיע לעורף, לריץ'רץ', להוציא את הריתמות וכן הלאה.

ירדן:

יש פה איזו סתירה בין מה שאתה הושב ומה שקורה.

אלוף י. טל:

השאלה היא, האם בצה"ל - הלא יש מערכות נשק ומערכות

לבוש וחגור, רשמיים ותקנים. לי לא ידוע שאפודת

מגן נכללת בזה. בעיני אפודת המגן היא אמצעי גיוחד.

היו"ר אגרנט:

בשביל מה? לאיזה מצבים הוא מיועד, לאנשי

המוצבים אתה אומר.

אלוף י. טל:

לפי דעתי לחיילים שנמצאים חשופים בעמדות סטטיות

הרבה זמן לאש ארטילריות. במקרים האלה מוצדק לתת

אפודות מגן. בתוך סנקים לא הייתי נותן בשום אופן. לג'יפים כן הייתי נותן.

יכול להיות שבמקרה פרטי כזה או אחר אפודת מגן היתה מצילה אדם - במקרה כזה אני

בטוח שזה נכון. יחד עם זה, בסנקים אתה יודע שהפתרון להשופים בצריח זה המדפים

המיוחדים שאנחנו פיתחנו. כך שאדם לא יהיה חשוף. על נהג הסנק אני מש לא מבין

למה נותנים את זה. כי סנק לא יכול לפעול. מפקד זה המדף שלו. אני לא רואה

בזה אמצעי סטנדרטי. אני לא יודע שבצה"ל זה סטנדרטי.

ירדן:

אנחנו שמענו זאת גם ממפקד החטיבה וגם ממפקד

הגדוד נדמה לי.

היו"ר אגרנט:

רשף אמר שהוא לא הוריד את אפודת אצאא המגן

עדות אלוף י. טל:

כמשך כל המלחמה.

אלוף י. טל:

רשף היה חטיבה בקו. לחטיבות בסיני היו אפודות

מגן. כשביל זה צה"ל קנה את אפודות המגן. צה"ל

קנה את אפודות המגן בהקשר לקו בסיני במלחמת ההתשה. לפי מיטב ידיעתי.

אני רוצה לשאול שאלות לפעם הבאה. שאלה ראשונה:

לסקוב:

שאלה אחת שמעסיקה אותי זה, אם יש מושג מה

הוא הכוח ביששתי הגדול ביותר שאפשר לגייס אותו בגיוס סמוי, ושהסוד יישמר

כשבוע ימים.

שאלה שניה: - בקשר למה שנקרא דיונים ומצעים

לדיונים וניהול של דיונים ודרך טיפול בדעות נוגדות, אם מעודדים לתת דעה שהיא

נוגדת את הדעה שבמצע, או את הדעה של היושב-ראש או שמשתיקים, או שאנשים שהם

בדעה אחרת בסופו של דבר בקצה השרשרת נדפקים וכו'. אם זה נכון שיש מצבים של

שתוק לי ואשתוק לך.

ובקשר לדיונים האלה, אני רואה חומר שהגיע לכאן;

שהופץ לדיונים על ידי אמ"ן ועל ידי גופים אחרים, ורוב המצעים והסביכות של הביטוי

והחזרה שכל אחד חוזר על הרבה דברים וכו', עושים רושם שאנשים שהכינו את החומר

הזה; במשך הזמן של הכנת החומר שכתו את המטרה שכשבילה החומר הוכן. עד כדי כך

שמריכוי החומר, בן אים שבא לדיון, קשה לו לדעת מה עיקר ומה אצט טפל. אני

לוקח את כל החומר שאמ"ן הפיץ, ואני יושב עכשיו, לאור הועדה, אני באמת

מוצא דברים. אבל כל כך הרבה חומר בא למפקד גדוד ומפקד חטיבה ולא לאלוף פיקוד.

ואני מתאר לי שגם אליך בא חומר אמ"ן שלא את כולו קראת. האם נכון שיש תופעה

כזאת של מלכודת של פעילות, שיש "דיספלייסמנט של אובג'קטיב", וכצורה כזאת

אחר כך בא החומר ומדברים באופן כללי, והמטרה לא ברורה.

באיזו מידה אתה בדיונים - אצלך יש הרבה סוגים

של דיונים, גם אופרטיביים, גם אדמיניסטרטיביים, גם של הצטיידות - מצאת דרך

3139

ועדת החקירה - 13.1.74
ישיבה נ"ו - אחר הצהריים
עדרת אלוף . טל:

לעורך את התולק בדעה ולהביא לממונים עליך, שמישהו חלק על דעה.

והשאלה הטליוויזית, נדבכה לי ששאלתי משהו בקשר

לזה בפעם הקודמת, אבל אם היית יכול בעיני רוחך להעביר לפניך את כל אותה קצונה שהתנהגותה הופכת ל"רצ'ו" בצה"ל, מדרג של אוגדה, פיקוד ומטכ"ל; באיזו מידה הם באמח מבססים אן מקפידים או מדגישים על מקוריות, על גם משמעת וגם יוזמה, גם לויאליות וגם לדבר אמת, וגם לחלוק בכבוד על חבר או מכוונה, וגם על חופש הכעה וגם על כושר גופני. אחדים בהם עושים רושם שהם שמנים יותר מידי.

אזתה קבוצת קצונה שהתנהגות שלה אומרת שזה

מה שהמלך רוצה שאאאא שכאמת ייעשה.

באותו מישור של רב-אלוף לסקוב ששאל על

נבנצאל:

"אובג'קשן אוף סרביבל", אם זה השפיע שהמריכות

האישיות קצת השתתקו?

היום אתה מתכוון?

אלוף י. טל:

היום, כן.

נבנצאל:

היום זה בשפל המדרגה. אני לא זוכר מצב כזה

אלוף י. טל:

חמור בצה"ל. אתה שואל מבחינת יחסי אנוש

וקולוגיאליות ודברים כאלה. היום המצב הכי חמור שהיה אי-פעם בהיסטוריה של צה"ל.

מה לדעתך צריך לעשות?

נבנצאל:

לא נעים לי, כי זה נובע לעצם התפקיד של הועדה.

אלוף י. טל:

האם אני יכול להת שרובה לטלוויזיה ששאל

רב-אלוף לסקוב? יש אפשרות של אלהוט ויש אפשרות עם כבל. עם כבל זה 30 מיליון

לירות.

כמה אחזקה?

לסקוב:

אני לא יודע. בלי סבל, באמצעות רדיו, זה צרבעה

אלוף י. טל:

מיליון לירות. זה כולל בינתיים ואמצעים

לא
נוספים ההשקעות האלה: זה לא כולל אתחזקה שוטפת. זה/על בסיס מכרז. זו הערכה.

בענין חופש הדיבור בצבא, והנעת דעה - יש לי

חשובה ממצה עם דוגמאות. השאלה אם הזמן יספיק בישיבה זו.

בכמה זמן מעריך העד את משך עדותו. לפי מה שנשאל

לנדוי:

לפי מה שברצונו לומר?

לפי השאלות - זה עוד יום.

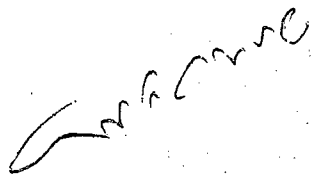
אלוף י. טל:

זה יכלול גם תיאור קצר של עצם הלחימה

לנדוי:

מהזווית שלך עד לבלימה. גם זה בתנאי המינוי

שלנו.

- הישיבה נעולה -

4

משרד הביטחון
ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון

סוף התק